

ΠΑΝΔΩΡΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

Συντάκται: Α. Ρ. ΓΑΓΚΑΒΗΣ, Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ Ν. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ. κ.λ.

ΤΟΜΟΣ Α.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ Ε'. ΙΟΥΝΙΟΣ 1850.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ Καλμίνα, διήγημα, υπό 'Α. Ρ. Ρ. — Βόαι, υπό Ν. Δ. —
'Η δίκη τῶν ἐπτά ἐπισκόπων, μετάφρασις, υπό Κ. Π. — 'Ηθη τῶν Οὐγγρων μεγι-
στάνων, μετάφρασις, υπό Κ. Π. — Ποιησις υπό Σ. Κ. — Διάφορα — 'Ριένζης.
(συνέχεια), ἐκ τοῦ 'Αγγ'λιου, υπό Ν. Δ.

ΕΙΚΟΝΕΣ. 'Ατμοκίνητον θραυσθέν. — Φυλακισμένος. — Βόας.

ΑΙ ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΓΙΝΟΝΤΑΙ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, παρὰ τοῖς Συντάκταις, καὶ παρὰ τῷ Τυπογράφῳ Κ. Χρ. Δούκα.

ΕΝ Τῆ: ΔΟΙΠῆ: ΕΛΛΑΔΙ, παρὰ τοῖς ΚΚ. ἐπιστάταις τῶν ταχυδρομείων.

ΕΚΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, παρὰ τοῖς ΚΚ. Ἑλλ. προζένοις.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, παρὰ τῷ Κ. Γ. Σταυρίδῃ.

ΕΝ ΣΜΥΡΝῆΙ, παρὰ τῷ Κ. Ι. Μάγῃ.

ΤΙΜΗ ΕΤΗΣΙΑΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΠΡΟΔΗΡΩΤΕΑ.

ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ δρ. 16, ἐλευθέρῃ Ταχυδρομικῶν.

ΕΝ ΤΟΥΡΚΙΑΙ γρόσια 80, ἐλευθέρῃ Ταχυδρομικῶν.

ΕΝ ΔΑΚΙΑΙ Διστάκα 3 1/2 δμ.

ΕΝ ΡΩΣΣΙΑΙ Ρούβλ ἀργ. 7, δμ.

ΕΝ Τῆ: ΙΟΝΙῶ: ΠΟΛΙΤΕΙΑΙ Διστ. 3, δμ.

ΑΛΛΑΧΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ Φράγκα 16. Τὰ Ταχυδρομικά εἰς βάρος τῶν Συνδρομητῶν

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΧΡ. ΑΝΑΣΤ. ΔΟΥΚΑ.

1850.

Α Γ Γ Ε Λ Ι Α .

Εἰς τὸ ἐξώφυλλον τῆς ἡ Πανδώρα θέλει ἀναγγελλεῖ πάντα τὰ ἐν Ἑλλάδι ἐκδιδόμενα βιβλία, ὧν ἀντίτυπον ἤθελε σταλῆ πρὸς τὴν διεύθυνσιν αὐτῆς ὑπὸ τῶν ἐκδοτῶν¹. προσέτι δὲ καὶ προσοχῆς τινος ἀξία ξένα βιβλία, τὰ ὁποσδήποτε ἀφορῶντα τὴν ἀρχαίαν ἢ νέαν Ἑλλάδα.

Εἰς τὸ αὐτὸ δὲ ἐξώφυλλον δέχεται νὰ καταχωρίσῃ καὶ παντὸς εἶδους φιλολογικὰς ἀγγελίας, πρὸς 20 λεπτά τὴν γραμμὴν διὰ δημοσίευσιν εἰς ἓν μόνον φυλλάδιον, πρὸς 40 λ. δὲ διὰ τρεῖς ἀλλεπαλλήλους δημοσιεύσεις.

ΡΑΓΓΟΥ ΒΑΝΣΑ,

ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΡΑΓΓΟΥ,

Μεταφρασθεῖσα ἐκ τοῦ Βραχμανικοῦ παρὰ Δημητρίου Γαλανοῦ Ἀθηναίου, νῦν πρῶτον Ἑλληνιστὶ ἐκδοθεῖσα, καὶ μετὰ προλεγομένων καὶ παρατηρήσεων αὐξηθεῖσα, δαπάνη καὶ μελέτη Γεωργίου Κ. Τυπάλδου, ἐφόρου τῆς δημοσίου καὶ Πανεπιστημιακῆς Βιβλιοθήκης, ἐπιτασίᾳ δὲ καὶ διορθώται Γ. Ἀποστολίδου Κοσμητοῦ, Βιβλιοφύλακος.

Ἐν Ἀθήναις, 1850. Τιμᾶται δρ. 8.

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ

ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Συντεθὲν μὲν ὑπὸ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ,

Κατὰ τὰ νεώτερα καὶ δοκιμώτερα βοηθήματα, ἐκδοθὲν δὲ δαπάνη Ἀνδρέου Κορομηλά.

Βιβλίον πρῶτον, περιέχον

ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ,

Ἐς ἣν ἰσμελῶς παρετίθησαν αἱ Ἑβραϊκαί, αἱ Ἑλληνικαί, αἱ Ῥωμαϊκαί πηγαί.

Τιμᾶται δραχ. 7.

ΕΜΠΟΡΙΚΟΝ ΝΑΥΤΙΚΟΝ

ΚΑΙ

ΠΡΟΞΕΝΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Ἦτοι, συλλογὴ τῶν περὶ ἐμπορικοῦ ναυτικοῦ καὶ τῶν προξενείων τῆς Ἑλλάδος ἐπιτήμων πράξεων. Ἐκδίδεται τὸ τρίτον, ἀδεία τοῦ Β. ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν ὑπουργείου, ὑπὸ Ν. Δραγούμη. — Μετ' ἐπιγραφῆς. • Πόλις δ' ἡμῖν ἐστὶ μέγιστη τῶν Ἑλληνίδων, αἱ διακόσιαι τριήρεις, αἱ νῦν ὑμῖν παρεστᾶσι βοηθοί. Πλούτ. ἐν β. Θεμιστ. »

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τῆς τυπογρ. Κ. Ἀντωνιάδου, ὁδὸς Ἑρμοῦ, ἄνω τῆς Καπνικαρέας, 1850, Τιμᾶται δρ. 5.

ΥΑΛ. 5

TOM A.

Η ΠΑΝΔΩΡΑ.

ΚΑΛΜΙΝΑ.

Διήγημα υπό 'Α. Ρ. Ρ.

Ὁ Λόρδος Ριχάρδος Ἐλβερφέλδ, ἔχων νεότητα καὶ πλοῦτη, καὶ ὄσα ἀγαθὰ χορηγοῦσιν ἡ φύσις καὶ ἡ τύχη εἰς τοὺς προνομιοῦχοις των, ἐνομιζέτο κοινῶς ὡς εἰς τῶν εὐτυχεστέρων νέων τῶν τριῶν βασιλείων, οὐδ' ὁ ἴδιος εἶχε λόγον ἕπως ψεύσῃ τὴν τοιαύτην δόξαν. Εἰς ἓνα τῶν μεγάλων χορῶν εἰς οὗς συνέρρει τὸ ἄνθος τῆς ἀριστοκρατίας, ἐχώρευσε μετὰ τὴν Μίς Λουκίαν Κλερμόντην, καὶ τὸ κάλλος καὶ ἡ χάρις τῆς τὸν κατέβλεξαν καὶ ὅταν μετὰ ταῦτα συνδιελέχθη μετ' αὐτῆς, ἡ εὐφροσύνη τῶν ἐγογγήτευεν εἰς τόσον βαθμὸν, ὥστε δι' ἅλης τῆς νυκτός, μετὰ τὸν χορὸν, ἡ εἰκὼν τῆς ἡσχόλει τὴν φαντασίαν του.

Τόμ. Α.

Μετὰ δύο ἡμέρας τὴν ἀπήνητησεν εἰς ἄλλον χορὸν, ἐχώρευσε πάλιν καὶ συνδιελέχθη μετ' αὐτῆς, καὶ ἔκτοτε ἡμέραν καὶ νύκτα περιεπέτα εἰς τὴν διανοίαν του τῆς Λουκίας ἢ γλυκεῖα μορφή. Εἰς τρίτον δὲ χορὸν, ὅταν τὴν ἀπήνητησεν, ὁ ἔρωσ του, διότι τίς ἡ ἀνάγκη νὰ μὴ ἀποδώσωμεν εἰς τὸ αἶσθημά του τὸ ἀληθές αὐτοῦ ὄνομα; ὁ ἔρωσ του λοιπὸν εἶχεν εἰς τοσοῦτον προβῆ, ὥστε εἶχεν ἐξυπνίσει τὴν μεμψιμοίρον κατάσκοπόν του, τὴν ζηλοτυπίαν, καὶ, διὰ τῶν διόπτρων αὐτῆς, ἀνεκάλυψεν ὅτι ἐν τῇ ἀφελείᾳ του δὲν εἶχε παρατηρήσει κατὰ τοὺς προλαβόντας δύο χοροὺς, τὸν λοχαγὸν Ὁ Βαίρδην, ὅστις μετὰ κόμπου, ὡς ἰνδικὸς ὄρνις περιβλεπόμενος, ἐστρέφετο περὶ τὴν Λουκίαν, καὶ ἐχώρευσε μετ' αὐτῆς τετράκις τὴν ἑσπέραν ἐκείνην. Ἐκτοτε ἡ εἰκὼν αὐτοῦ προσετέθη ἐν τῇ φαντασίᾳ τοῦ Ριχάρδου εἰς τὴν τῆς Λουκίας, ὡς προστίθεται ἡ σκιά ἕπως ἀναδείξῃ τὸ φῶς λαμπρότερον εἰς τοὺς ζωγραφικὸς πίνακας. Ἐκτοτε

Φυλλ. 5.

ὅμως καὶ τὸ αἰσθητὸν τοῦ ἔγινε κατὰ λόγον τῆς ἀντιστάσεως δριμύτερον καὶ ἀνηυχότερον· διὸ καὶ μὴ ἀρκούμενος πλέον νὰ βλέπῃ τὴν Λουκίαν εἰς μόνας τὰς ξένας συναναστραφάς, παρουσιάσθη εἰς τὸν οἶκον τῶν γονέων τῆς, ὅπου, πρὸς ἄκραν τοῦ δουραπέσκου, ἀπήντησε καὶ πάλιν τὸν λοχαγόν. Ἄλλὰ ταχέως ἀνεκάλυψε, μὲ τὴν δευτέρου κινήσιν, τὰ ἐπιτετηθευμένα λυγίσματα, ἢ γοργὴ πόλκα καὶ ὁ παράφορος στρόβιλος, ἐδίδον σχετικὴν τινα ἀξίαν εἰς τὸν λοχαγόν, εἰς τὰς σπουδαιοτέρας ὅμως συναναστραφάς, ὅπου ἀπαιτεῖται ἀληθῆς τρόπων χάρις, ἀγγίνοια καὶ κρίσις ὀρθή, ἐφαίνετο ὅλη ἡ κορυφή καὶ ἡ ἀσεμότης του, γυμνῆ τῶν δανείων τούτων ἀκτίνων. Ἡλπίσεν ἐπομένως ὅτι, ἐνταῦθα τοῦλάχιστον, ἡ νίκη δὲν ἦθελε τῷ ἀμυρσθητῆρι· ἀλλ' ἐλητμόνει, ἢ δὲν ἤξευρεν ἴσως ἀκόμη, τί ἐστὶ νεάνιδος κεφαλή, πόσῃ, πρὶν ὠριμάσθαι, ἐντύπωσιν ἀποτελοῦσιν ἐπ' αὐτῆς τὰ χρυσὰ καὶ τὰ κροσσώδη, καὶ αἱ κροσσώδη ἐπωμίδες, καὶ οἱ ἀργυροὶ πτεριστῆρες, καὶ ὅτι κατὰ τὴν ἡλικίαν ἐκείνην ἢ ἀρβύθμιτος φαντασία, τὸν χαλινὸν τῆς κρίσεως δάκνουσα, παραφέρει κατὰ σκοπέλων πολλάκις καὶ τὴν ὑγιεινὴν καρδίαν. Μετ' οὗ πολὺ ὅμως ἐμελλε νὰ λάβῃ καὶ τὴν ὀδυνηρὰν ταύτην πείραν, ὀδυνηρὰν δι' αὐτόν, διότι οὐ μόνον κατέστρεψε τὰ γλυκύτερα ὄνειρά του, ἀλλὰ καὶ τῆς Λουκίας, πρὸς ἣν ἠσθάνετο στοργὴν ἄδολον, καὶ ἣς ἀνεγνώριζε τὴν εὐγενῆ φύσιν, ἔβλεπε δολομένην τὴν κρίσιν, δηλητηριζομένην τὴν καρδίαν, καὶ κινδυνεύουσαν τὴν μέλλουσαν εὐτυχίαν. Καὶ εἰς τοσοῦτον βαθμὸν ἡ νέα Μίς δὲν εἶχεν ὀρθαλμοὺς, δὲν εἶχεν ὄτα εἰμὴ διὰ τὸν κοῦρον ἀξιοματικόν, ὥστε οὐδὲ κἄν ποτὲ παρετήρησεν ὅτι ὁ Λόρδος Ἐλβερφέλδ, ὑπὸ τὴν ἀνεπίδεικτον μέλαιναν ἐνδυμασίαν του, εἶχε πολὺ ἀληθέστερον καὶ ἀνδρικότερον κάλλος ἀπὸ ἐκείνου, καὶ πολλάκις ἡ ἀγαθὴ ἐκείνη καὶ φρόνιμος ἐπέτρεπε καὶ εἰς τὸν νοῦν καὶ εἰς τὴν καρδίαν τῆς νὰ παραλογίζεσθαι, ὑποστηρίζουσα τοῦ λοχαγοῦ τοὺς παραλογισμούς.

Τὸν Ριχάρδον τοῦτο ἔφερον εἰς ἀπελπισίαν. Μίαν ἐσπέραν μάλιστα, ὅταν ἐγένετο λόγος περὶ τοῦ κινήματος ἀγοραίων γυναικῶν, αἵτινες ἐζήτησαν ἀπὸ τὴν ἐθνικὴν συνέλευσιν τῆς Γαλλίας πολιτικὰ δικαιώματα ὑπὲρ τοῦ γυναικείου φύλου, ὁ νέος Λόρδος ἠθέλησε νὰ ἰδῇ μέχρι ποῦ ἐπροχώρησεν ἡ ἀσθένεια τῆς Λουκίας, καὶ ἂν αὐτὸς, ἔχων σύμμαχον τὸν ὀρθὸν λόγον, δὲν ἦθελε νικήσῃ παρ' αὐτῆς τὸν ἀντίζηλόν του, ἄποπα λέγοντα. Εἶπεν ἐπομένως ψέγων τὸ κίνημα τοῦτο, ὅτι κατ' αὐτὸν ἡ κλήσις τῶν γυναικῶν εἶναι ἄλλη ἐπὶ τῆς γῆς, ἰερά καὶ μεγάλη οὐχ ἦττον, ὅτι ἂν παραγνωρίζωσιν αὐτὴν, καὶ ἐπεμβαίνουσιν εἰς ὅσα ἐκ φύσεως δὲν ὀρίσθησαν, ἀποβαίνουσιν ἄχρηστοι καὶ ἐπικινδύνοι εἰς τὴν κοινωνίαν καὶ εἰς αὐτάς. Ἄλλ' ἡ Λουκία, εἰς τὴν γνώμην προσταθεμένη τοῦ λοχαγοῦ, ὅστις ἐνόμιζεν ὅτι γίνεται ἀρεστός εἰς τὸ γυναικῆρον φύλον ὑπὲρ αὐτοῦ κηρυττόμενος, διςχυρίσθη ἐξ ἐναντίας, ὅτι ἀδικοῦνται

αἱ γυναῖκες κατώτεροι ταπτόμενοι τῶν ἀνδρῶν εἰς τὴν κοινωνίαν, ὅτι ἠδύνατο καὶ ἡ διοίκησις καὶ ἡ ὑπεράσπισις τοῦ τόπου ἀκινδύνως, καὶ μάλιστα πρὸς κοινὸν ὄφελος, νὰ ταῖς ἐμπιστευθῆ, διότι καὶ κυβερνητικαὶ ἠπιώτεροι ἦθελον εἰσέλθαι, καὶ βουλευτικαὶ ἀπαθίσταται, καὶ Ἀμαζόνες ἐπίσης πολεμικαὶ καὶ καρτερικώτεροι τῶν ἀνδρῶν. Ἀνέφερε δὲ πρὸς κύρωσιν τῶν λόγων τῆς τὰς Σεμιράμιδας, καὶ τὰς Αἰκατερίνας, καὶ ὅλας τὰς ἄλλας ἀρχαίας καὶ νεωτέρας γυναῖκας, ὅσαι, ὡς ἐξαιρέσεις τοῦ γενικοῦ κανόνος, οὐκ ἔδωκεν ὡς παραδείγματα αὐτοῦ πρὸς ἐπιβεβαίωσιν. Κατ' ἀρχὰς ἡ φιλονεικία εἶχεν ἀστειότητος ὕψος, ἂν καὶ ὁ Ριχάρδος ἔβλεπε σοβαρὸν σύμπτωμα εἰς αὐτὴν, τὴν φιλοπροσωπίαν τῆς Λουκίας ὑπὲρ τοῦ Ὁ Βαίρδου. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ὁ λοχαγὸς, ἐμψυχούμενος ἀπὸ τῆς νέας τὴν ἔγκρισιν, καὶ πρὸς τὸν Λόρδον Ἐλβερφέλδ ἐνδόμυχον ἀντιπάθειαν αἰσθανόμενος, ἐγένετο δεικτικώτερος καὶ τῷ ἀπεύθυνε λόγους δριμύεις, εἰς οὓς ὁ Ριχάρδος ἀπήντησε μετ' ἐπισημῆς τῆς ἠπιότητος. Ἡ μετριοπαθὴς ὅμως διαγωγή, ὡς τοῦτο συμβαίνει εἰς τοὺς μικροὺς χαρακτῆρας, παρῶνεν ἔτι μάλλον τὴν γοργὴν τοῦ ἀξιοματικοῦ, ὅστις, ἐπεμβαίνων ὅσον ἐβλεπε τὸν ἀντίπαλόν του ὑποχωροῦντα, προσῆλθε τέλος μέχρις αὐθαδείας, ἣτις ἐρείκνυεν ἐπ' αὐτοῦ αὐστηρὰν μὲν ὀλίγον, ἀλλὰ δικαίαν ἀπάντησιν. Ὁ Ὁ Βαίρδης ὠχρίασε καὶ, δαγκάσας τὰ χεῖλη του, ἐσιώπησε. Μετὰ μίαν δὲ στιγμὴν, ὅταν ὁ Ἐλβερφέλδ, μετ' ἐπιβεβαίωσιν καρδίαν ἀνεχώρησε, τὸν παρεκολούθησεν αὐτὸς καὶ τὸν προεκάλεσεν εἰς μονομαχίαν. Ὁ Ἐλβερφέλδ ἐπρότιμησε νὰ τῷ δώσῃ ἐξηγήσεις, ἀλλ' ὁ λοχαγὸς, προπέτης γινόμενος, τὸν ὕδρισε δειλόν. Ὁ Ριχάρδος προσδιωρίσθη τότε τὸν τόπον καὶ τὴν ὥραν τῆς ἐπαύριον. Ὅταν δ' ἐξελέγησαν οἱ μάχουρας, ὁ λοχαγὸς ἐπέμεινε νὰ μονομαχήσῃ διὰ τοῦ ξίφους, εἰς ὃ ἡ ἐμπειρία του ἦτον ὀνομαστή, καὶ προσέτι, μέχρι θανάτου. Εἰς τὸ πρῶτον ὁ Ἐλβερφέλδ συγκατετέθη ἀδιστακτικῶς, ἂν καὶ αὐτὸς εἶχε τὸ δικαίωμα τῆς ἐκλογῆς τῶν ὄπλων, ὡς προκλήθει· εἰς τὸ δεύτερον ὅμως δὲν ἠθέλησε νὰ συγκατατεθῆ, καὶ ἐπρόσφερεν ἐκ νέου νὰ δώσῃ τὰς ἀναγκαίας ἐξηγήσεις εἰς τὸν Ὁ Βαίρδον. Ἀλλ' αὐτὸς κίμμιαν ἐξήγησιν δὲν ἐδέχθη, καὶ ἠπέλησεν, ὅτι θὰ κόψῃ μετ' αὐτὸν τὴν σπάθην του τοῦ Ριχάρδου τὰ ὄτα. Πᾶς συμβιβασμὸς ἐπομένως ἦτον ἀδύνατος καὶ ἤρχισεν ἡ μονομαχία. Ἀλλὰ τότε, ὀλίγον ἐξώρως ἐμβαίνας, ὁ λοχαγὸς Ὁ Βαίρδης ἐνόησεν, ὅτι ἂν αὐτὸς ἦτον λίαν ἐπιδέξιός εἰς τὴν ξιφομαχίαν, καὶ ἐκόμπαζε θορυβωδῶς ἐπὶ τούτῳ, ὑπῆρχον καὶ ἐπιδεξιώτεροί του, ἂν καὶ δὲν ἐκαυχῶντο, καὶ τοιοῦτος ἦτο ὁ Ριχάρδος· εἰς τὸν τρίτον διαξισμὸν ἐτίναξε τὸ ὄπλον τοῦ ἀνταγωνιστοῦ του δέκα βήματα μακρὰν, καὶ θέτων τὴν αἰχμὴν τοῦ ξίφους του εἰς τὸ στήθος αὐτοῦ,

— Μέχρι θανάτου, τῷ εἶπεν, ἦτο ἡ μονομαχία· ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ σὲ φονεύσω. Γράψε εἰς τοῦτο τὸ χαρτίον ὅτι μ' ἐπροκάλεσες ἀναίτιως, ὅτι ἐφέρθης ἀγένης, καὶ σοὶ χαρίζω τὴν ζωὴν.

Καὶ ταῦτα λέγων τῷ ἔδωκε χαρτίον καὶ μολυβ-

δοκόνδουλον ὁ δὲ Ὁ Βαίρδης, λαβὼν αὐτὰ μετ' ἐρέουσαν χεῖρα, ἔγραψεν ὅτι ὁ νικητὴς του ἀπῆλθε, καὶ ἐνόησεν ὅτι ὑπέγραψε τὴν καταδίκην του ἐν τῇ κοινωνίᾳ, ἀνεχώρησε τρίζων τοὺς ὀδόντας καὶ νεκροῦ πελιδνότερος, καὶ ἐπὶ τινὰ καιρὸν δὲν ἐφάνη πλέον εἰς τὸ Λονδίνον. Ἐν ᾧ δὲ ἐμακρύνετο τοῦ σταδίου τῆς μάχης, ὁ Λόρδος Δενισὼν, ὁ μάρτυς αὐτοῦ, στρέφων πρὸς αὐτὸν τὰ νῶτα, καὶ χωρὶς νὰ τὸν ἀποχαιρετίσῃ, ἦλθε πρὸς τὸν Ριχάρδον καὶ τῷ ἐσπρίγγε μετὰ συμπεθείας τὴν χεῖρα.

Ὁ αἰσχρὸς! εἶπεν ὁ Λόρδος Βεθμόνδος πρὸς τὸν Ριχάρδον, τοῦ ὁποῦ ἦτο μάρτυς· νὰ μὴ σὲ παρακαλέσῃ νὰ τῷ βυθίσῃς τὸ ξίφος εἰς τὴν καρδίαν, ἀλλὰ νὰ σοὶ δώσῃ αὐτὸ τὸ ἔγγραφο! Πρέπει νὰ τὸ δημοσιεύσῃς εἰς ὅλην τὴν κοινωνίαν καὶ εἰς τὸν στρατόν, διὰ νὰ διωχθῆ ἀπὸ τὴν παρουσίαν ὅλων τῶν τιμίων ἀνθρώπων.

— Δὲν ἐναντιοῦμαι παντελῶς, εἶπεν ὁ Λόρδος Δενισὼν· ἔχετε, μολόρδε, πληρέστατα εἰς τοῦτο δικαίωμα.

Ὁ Ριχάρδος ἔμεινε ἐπὶ τινὰς στιγμὰς βεβυθισμένος εἰς βαρυθυμίαν. Τέλος ἀποταθείς πρὸς ἀμφοτέρους,

— ἔχετε, τοὺς ἠρώτησε, τινὰ αἰτίαν ἦτις νὰ σᾶς ἀναγκάσῃ νὰ μένετε πρὸς τὸ παρὸν εἰς Λονδίον;

— Κάμμιαν, ἀπεκρίθησαν ἀμφότεροι.

— Ἀπέρχομαι νὰ ὁδοπορήσω. Μετ' συνοδεύετε;

— Εὐχαρίστως, εἶπεν ὁ Δενισὼν. Ἀλλὰ ποῦ;

— Ὁ ἐξαδελφός μου εἶναι εἰς τὸ Εὐέλπι ἀκρωτήριον. Ἐρχεσθε;

— Εἰς τὸ Εὐέλπι ἀκρωτήριον! εἰς τὴν ἄκραν τοῦ κόσμου! ἀνέκραξεν ὁ Λόρδος Βεθμόνδος.

— Διότι εἶναι εἰς τὴν ἄκραν τοῦ κόσμου! εἶπε μελαγχολικῶς ὁ Ριχάρδος. Ἀλλὰ σᾶς εἰδοποιῶ ὅτι ἀναχωρῶ ἀμέσως μετ' αὐτὸν ἀκρωτήριόν μου. Ἄν θέλετε, συνοδεύσατέ με.

Ἡ πρότασις ἐγένετο τῷ προθυμότερον δεκτῆ, ὅσα παραδοξότερα ἦτο, καὶ τὸ ἐσπέρας ἀπέπλεε τὸ πολυτελὲς ἀτμοκίνητον, ὁ Ἐλβερφέλδ, φέρον τὸς τρεῖς Λόρδους.

Ὁ πλοῦς ἐπροχώρει θαυμασιῶς· εἰς τὰς Καναρίους ἐπρομηθεύθησαν νέους ἀνθρακας, καὶ ἐκείθεν παρέπλευσαν τὴν Ἀφρικανικὴν ἀκτὴν, πολλάκις προσκολληόμενοι ὅπως θηρεύσασιν, ἢ ὅπως ἐξετάσασιν τὴν ὥραν φύσιν τῶν τροπικῶν, ἢ ὅπως σπουδάσασιν τοὺς ἀγρίους αὐτῶν κατοίκους. Πολλάκις ὁ Λόρδος Βεθμόνδος, εἰς ὃν εἶχε διηγηθῆ ὁ Ἐλβερφέλδ τὴν γελοῖαν ἀφορμὴν τῆς μονομαχίας του, βλέπων τὰς δυσειδεῖς τῆς Μαυριτανίας καὶ Συναγαμβρίας γυναικας, αἵτινες ποντίκων μάλλον ἢ ἀνθρώπων θηλείας ὁμοίωζον,

— Ἰδοῦ, ἔλεγε καγγάζων, αἱ πολεμιστρίαι καὶ αἱ κυβερνητίδες τῆς Μίς Κλερμόντης· φαντασθῆτε ὁλόκληρον τάγμα ἀπὸ τὰ ζῶα ταῦτα συγκείμενον!

Καὶ ὁ Δενισὼν ἐγέλα, ὁ δὲ Ριχάρδος ἐμειδία μελαγχολικῶς.

Ἐν τούτοις τὸ ἀτμόπλοον ἐπέτα, ἀδιαφοροῦν διὰ

κύματα καὶ δι' ἀνεμον, καὶ παρέπλεον ἤδη τὴν ἀκτὴν τῆς Γουίνεας, τὴν καλουμένην χρυσοῦν Ἀκτὴν. Ὁ Ριχάρδος, μελαγχολικὸς πάντοτε, ἐκάθητο μίαν ἐσπέραν μόνος εἰς τὴν πρύμναν, καὶ περιέφερε τοὺς ὀρθαλμοὺς εἰς τὰ γιγαντιαῖα παρ' αὐτὴν τὴν θάλασσαν φύομενα δένδρα, οἱ δὲ ἄλλοι δύο φίλοι ἦσαν ἠπλωμένοι εἰς τὴν πύραν, καὶ διὰ νὰ παρέλθῃ ὁ καιρὸς, ὅστις καὶ χωρὶς τούτου παρήρχετο, ἐστοιχηματίζον περὶ τῆς ταχύτητος τοῦ πλοίου των.

— Ἐνδεκα μίλια τὴν ὥραν μόλις, εἶπεν ὁ Βεθμόνδος.

— Καὶ δεκατέσσαρα μετ' ἠπλωμένον ἀτμὸν, εἶπεν ὁ Δενισὼν.

— Ἀδύνατον, ἀπήντησεν ὁ Βεθμόνδος.

— Στοιχηματίζω.

— Ἐκατὸν λίρας.

Καὶ ἐλθόντες πρὸς τὸν μηχανικόν,

— Αὐξήσατε τὸν ἀτμὸν, τῷ εἶπον.

Ὁ μηχανικὸς ὑπήκουσεν.

— Ἄς ῥιφθῆ ἡ βολίς. Πόσον τρέχομεν,

— Σχεδὸν δώδεκα κόμβους, εἶπεν ὁ βολιδοσκόπος, ἀφ' οὗ ἐξετέλεσε τὸ διαταχθέν.

— Κλείσατε τὴν ἀσφαλιστικὴν γλωσσίδα, διέταξεν ὁ Λόρδος Δενισὼν τὸν μηχανικόν, ὅστις ὑπήκουσε, κινῶν ὀλίγον ὑπόπτως τὴν κεφαλὴν.

— Τώρα πόσον τρέχομεν; ἠρώτησεν ὁ Λόρδος τὸν βολιδοσκόπον.

— Δεκατρεῖς κόμβους, εἶπεν αὐτὸς, ἀφ' οὗ ἠρεῦνυσε.

— Προσθέσατε ἀτμὸν, εἶπεν ὁ Λόρδος εἰς τὸν μηχανικόν.

Ἀλλὰ δὲν τολμῶ, ἀπεκρίθη αὐτός.

— Προσθέσατε· ἐγὼ ἐγγυῶμαι. Διὰ δοκιμὴν μόνον. ἔχομεν στοίχημα. Ὁ μηχανικὸς ἦτον ἄγγελος, καὶ ἡ λέξις στοίχημα ἦτον δι' αὐτὸν λόγος μὴ ἐπιδεχόμενος ἀντίρρησης.

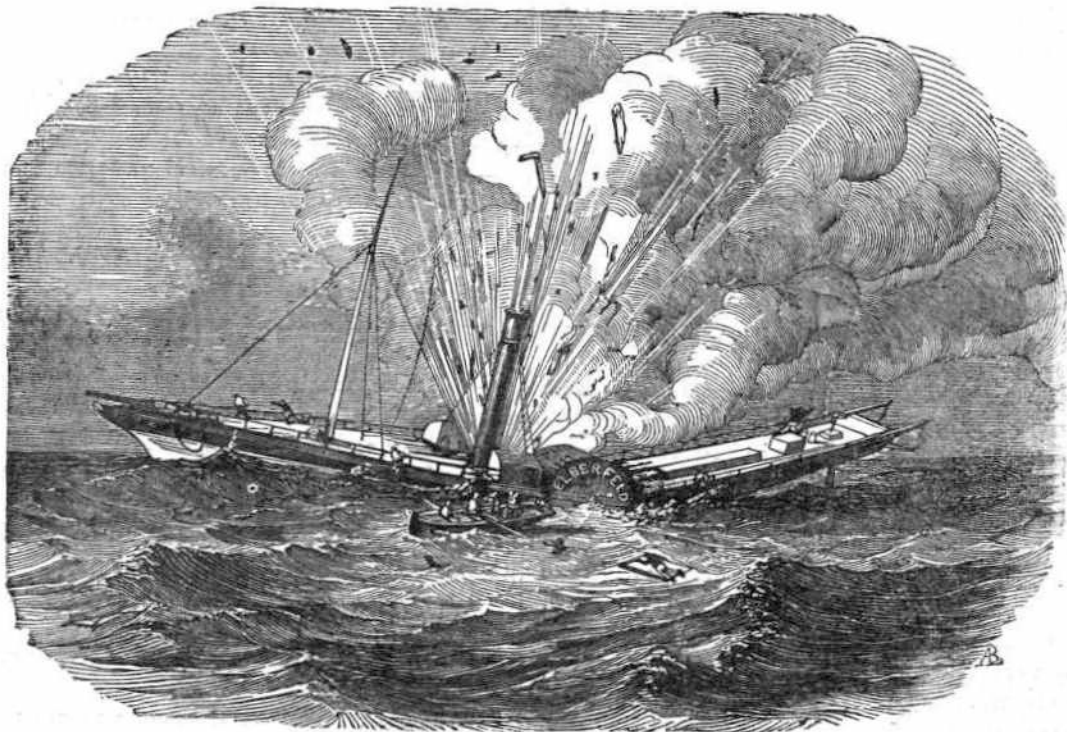
Ἐπρόσθεσεν ἐπομένως ὀλίγον ἀτμὸν ἀκόμη, ἂν καὶ μετὰ πολλοῦ διαταγμοῦ.

— Καὶ τώρα πόσον τρέχομεν; ἠρώτησεν ὁ Λόρδος.

Ἀλλὰ μόλις ἐπρόσθεσε νὰ προφέρῃ ταῦτα τὰς λέξεις, καὶ τρομερὸς ἠκούσθη τριγμὸς, ὡς ὅταν τοῦ σεισμοῦ ὁ δαίμων συντρίβει τὰ ὄρη εἰς τοὺς σπασμούς του, καὶ τὰ φλογερά σπλάγγνα του σφενδομίζει πρὸς τὸν φρίττοντα οὐρανόν. Ὁ Ριχάρδος ἀνεπήδησεν εἰς τὸν κρότον καὶ ἔμεινε ὡς ἀπολελιθμένος. Ἡ μηχανὴ εἶχεν ἐκραγῆ, καὶ τὸ πλοῖον, συντριβέν ὡς καρούο κέλυσος, ἐξεβρέχετο φλογας καὶ καπνόν, καὶ συντρίμματα ξύλων καὶ μηχανῶν, καὶ σπαίροντα μέλη ἀνθρώπων. Πολλοὶ τῶν ναυτῶν ἐρρίφθησαν θορυβωδῶς καὶ ἀτάκτως εἰς τὴν παραπλεύσαντα λέμβον, εἰς τμήματα ξύλων, ἢ καὶ εἰς αὐτὰ τὰ κύματα διὰ νὰ σωθῶσιν, ἀλλὰ μόνον τῷ εἶδος τοῦ θανάτου μετέβαλλον. Ἡ θάλασσα, ὡς θηρίον ἀνήμερον, λυσσωδῶς ῥιπτόμενον κατὰ τοῦ πτώματος τοῦ ἐσπαραγμένου του θύματος, εἰσώρμα διὰ τῆς χαινούσης πληγῆς τοῦ σκάφους, καὶ τὸ κατεπόντιζε. Τὴν στιγμὴν δὲ ταύ-

την, δευτέρα έκρηξις, βοηθουμένη από την δύναμιν των κυμάτων, έσχιζε δίχα τὸ σκάφος. καὶ έσπενδόνιτε τὰ δύο άκρα αὐτοῦ μακρὰν ἀπ' ἀλλήλων. Ὁ Ριχάρδος έστρεψε τελευταίον βλέμμα πρὸς τὴν βυθίζομένην πρῶραν ἣτις περιείχε τούς περιστοιχόμενους ἐκ τοῦ πληρώματος, καὶ βλέπων αὐτὴν παρατυρωμένην πρὸς τὸ πέλαγος, ἐνῶ τὴν πρῶμαν ὠθουν βιαίως τὰ ρεύματα κατ' ἐναντίαν διεύθυνσιν, ἀπεύθυνε διὰ τῆς χειρὸς πρὸς τοὺς φίλους τοῦ τελευταίου ἀσπαρμόν, καὶ έπειτα, ἐνῶ τὸ κύμα κατεβόγχιζε τὴν τελευταίαν σανίδα τῆς σωτηρίας του, έπειδὴ ἡ ἐλπίς εἶναι ἡ δύναμις ἢ εἰς τὸν πυθμένα τῆς καρδιάς ἐσχάτη ἐναπομένουσα, ἐπήδησεν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἤρχισε μηχανικῶς νὰ κολυμβᾷ πρὸς τὴν ἀπέχουσαν παραλίαν. Μετ' ὀλίγον ἠεθάνθη ἀνέλπιστον ἐπικουρίαν ἣτις τῷ έπέτελλετο ὡς θεόθεν. Ἡεθάνθη

ὅτι ὀρυθητικὸν ρεῦμα τὸν έφερε βιαίως πρὸς τὴν ἀκτὴν. Ἀλλὰ καὶ οὕτως ἦτον αὐτὴ μακρὰν, τὰ κύματα έδραζον ὡς εἰς λέβητα, θραύσμενα ὑπὸ τῆς ὀρμῆς τοῦ ρεύματος, καὶ αἱ δυνάμεις τοῦ εἶχον ἀρχίσει νὰ ἐξαντλῶνται. Τέλος δέ, καθ' ἣν στιγμήν αὐταὶ τὸν ἐγκατέλειπον, τελευταίον κύμα, διεγειραν αὐτόν, τὸν έρρίψεν εἰς τὴν ἄμμον, ἀλλ' ἀσθμαίνοντα, ἡμιθανῆ, μὴ δυνάμενον οὐδ' ἐν μέλος του νὰ κινήτῃ. Οὐδ' ἦττον ὁμως ἀνεκάθησε, καὶ ἡ πρώτη του φροντίς ἦν νὰ περιφέρῃ τοὺς ὀφθαλμούς πρὸς τὴν θάλασσαν, καὶ νὰ ἴδῃ ἂν ἐπέπλεεν ἀκόμη ἡ πρῶρα μετὰ τὸν δυστυχῶν ἐπιβατῶν τῆς· ἀλλ' αὐτῆς οὐδὲ ἴχνος ἐφαίνετο πλέον. Ἦτον ἀληθές ὁμως ὅτι ἐν τούτοις εἶχεν ἐπέλθει σχεδὸν νύξ. Τότε μετ' ἀπελπισίας έστρεψε τοὺς ὀφθαλμούς πρὸς τὴν ξηρὰν, ὅπως έρευνήσῃ εἰς ποῖα μέρη ἡ τύχη τὸν έρρίψεν· ἀλλὰ μετὰ φρίκης

εἶδεν ἐκ τῶν δένδρων, ἅτινα εἰς ἀπόστασιν τινα περιέκλειον τὴν παραλίαν, ἐξερχομένους ἀνθρώπους, ἀγρίους τὴν ὄψιν, καὶ κρατοῦντας ἀνημμένας λαμπάδας.

Ἡ φρίκη καὶ ὁ κάματος ἐμπόδιζαν κατ' ἀρχὰς τὸν Ριχάρδον νὰ κινήθῃ. Ὅταν δὲ συνάψας πάσας τὰς φυσικὰς καὶ ἠθικὰς δυνάμεις τοῦ ἡγέρθη, καὶ ἠθέλησε νὰ τρέξῃ, οἱ ἀγριοὶ ἐκεῖνοι ἀνθρώποι, τὸν εἶχον ἰδῆ, διότι ἀπὸ τῆς ἡμέρας παρεμόνευσον τὸ ἀτυοκίνητον, καὶ ὡς οἱ καρχαρίαὶ οἱ παρακολουθοῦντες τὰ πλοῖα ὅπως ἀρπάξωσιν ὅ,τι ἐξ αὐτῶν ἤθελε πέσει εἰς τὴν θάλασσαν, ἅμα εἶδον τὴν μεγάλην αὐτοῦ καταστροφήν, ὠρμησαν νὰ κερπωθῶσι τὰ ναυάρια. Ἄμα λοιπὸν ἡγέρθη, ἤγειρον αὐτοὶ φωνὰς ἀπειλητικὰς καὶ μεγάλας, καὶ διεύθυνον κατ' αὐτοῦ τὰ πυροβόλα των, ὡστε ἐνόησεν ὅτι ἡ τύχη του

ἦν ἀναπόδρατος, καὶ δι' αὐτόν ὅτι ἀσφαλτέστερον ἦτον νὰ σταθῇ ἀκίνητος καὶ νὰ περιμείνῃ.

Οἱ ἀγριοὶ, ἡμίγυμοι, δυσειδεῖς, παχέα ἔχοντες χεῖλη καὶ βαθεῖας τὰς κόμας, ὀλίγον διαφερούσας ἀπὸ τὰ ἀρνεῖα δέρματα, τὸν περιστοιχίσαν διὰ μιᾶς, καὶ πρὸ παντός ἄλλου έσπευσαν νὰ έρευνήσωσι τοὺς κόλπους του, ὧν ἐγνώριζον ἐξ ἀρχαιοτέρας πείρας ἀναμφιβέλω καὶ τὴν θέσιν καὶ τὴν χρῆσιν, καὶ ν' ἀρπάξωσιν ὅσα χρῆματα, καὶ ἐπι ἄλλο ἀντικείμενον πολυτίμον, χρησιμὸν ἢ καὶ μόνον οὐτιπλὸν παρεῖγον. Μετὰ ταῦτα δέ, προϊόντες εἰς τὸ σύστημα τῆς ἀπ' αὐτοῦ καρπώσεως, ἤρχισαν νὰ τὸν ἐκδύωσι βαθμῶδ, καὶ διανεμόμενοι τὰ ἱμάτιά του, νὰ ἐνδύωνται αὐτὰ, ὁ μὲν τὰς περισκελίδας του ἐμπρὸς ὀπίσω, ὁ δὲ τὸν ἐπενδύτην του κάτω, καὶ ἄλλος τὰ ἄλλα, ὡστε τὸν ἀφῆκαν μὲ σχεδὸν μόνα τέσσα ἐνδύματα, ὅσα

εἶχεν ὁ προπάτωρ ἡμῶν ἀφ' οὗ περιεδέθη τῆς σὺκῆς τὰ φύλλα.

Ἀφ' οὗ δὲ έτελείωσεν ὁ αὐτοσχέδιός των καλλωπισμός, έπειδὴ ὁ Ριχάρδος μέρως μὲν δὲν ἐδύνατο, μέρως δὲ δὲν εἶχε πολλὴν διάθεσιν νὰ τοὺς ἀκολουθήσῃ, τὸν συνέλαβον ἀπὸ τοὺς βραχίονας, καὶ, γυμνόποδα ἤ-χισαν νὰ τὸν σύρῳσι πρὸς τὰ ἐνδότερα τῶν γαιῶν.

— Ἀλλὰ μ' ἐπήρατε ὅ,τι εἶχον, ἀνεκράξεν ὁ Ριχάρδος, ἂν καὶ πεπεισμένος εἶναι οὐδὲν τῶν θηρίων τούτων ἐνόει τὴν γλώσσάν του. Τί μὲ σύρετε; τί σκοπὸν ἔχετε νὰ μὲ κάμετε;

Εἰς ὁμως ἐκ τῶν ἀγρίων, ὅστις ἐνόει, ὡς φαίνεται, ἀγγλικῶν, τῷ ἐξήγησε διὰ νύματος τὸν σκοπὸν των, θέτων τὴν χειρὰ του ὀρίζοντέως εἰς τὸν τραχηλόν του, καὶ κινῶν αὐτὴν δις ἢ τρίς ἐκ δεξιῶν πρὸς ἀριστεράν, ὅπερ εἰς τὴν ἀγγλικὴν, ὡς καὶ εἰς πᾶσαν ἄλλην γλώσσαν, ἐδύνατο νὰ μεταφρασθῇ.

— Θὰ σὲ σφάζωμεν!

— Θὰ μὲ σφάζετε! έστω, ἀνεφώνησεν ὁ Ριχάρδος, ἀλλὰ, διατί δὲν μὲ σφάζετε; διατί ἡ πρόσθετος αὐτῆ βάσανος, νὰ μὲ σύρετε εἰς τοὺς ἐπαράτους καὶ ὀξείς τούτους λίθους;

— Ἀσασθῆ! εἶπεν ὁ ἀγριος, οὐ αἱ φιλολογικαὶ γνώσεις δὲν περιωρίζοντο εἰς μόνην τὴν κατάληψιν, ἀλλὰ προσέβαινον μέχρι διορθώσεως τινῶν ἀγγλικῶν λέξεων.

— Βασιλεὺς θέλει κόψει.

Ἐκ τῆς δημηγορίας δὲ ταύτης έσυμπεράναν ὁ Ριχάρδος, ὅτι τὸν φέρουσιν εἰς τὴν πόλιν Ἀσσαθίαν, τὴν μεγαλύτεραν τῆς χροσθῆς ἀκτῆς, καὶ ὅτι ὁ βασιλεὺς θέλει νὰ ἔχῃ τὴν εὐχαριστήσιν νὰ κόψῃ τὴν κεφαλὴν του ὁ ἴδιος. Δὲν ἠξεύρομεν ἂν ἡ ἐλπίς αὐτῆ τὸν παραγγόρησεν· ἐνόησας ὁμως ὅτι ἡ δυστροπία καθίστα δεινοτέραν τὴν θέσιν του, ἤρχισε νὰ περιπατῇ μᾶλλον ἀδιάστως, μετ' ὀλίγον δὲ εἶδε καὶ μὲ μεγίστην χαρὰν ὅτι ὁ ἀγριος ὅστις εἶχεν ἀρπάξει τὰ ὑποδήματά του, φορέσας αὐτὰ, καὶ δοκιμάτας νὰ περιπατήσῃ, ἠεθάνθη ὅτι τὸν έσφιγγον ἐπω' ὤνωσ, καὶ μὲ μορφασμούς γελοιωδιστάτους καὶ ἀγανάκτησιν, τὰ ἀπέσπασε σχίζων αὐτὰ καὶ τὰ έρρίψε μακρὰν του.

Ὁ Ριχάρδος τὰ ἤρπαζεν έπομένως μὲ μεγίστην χαρὰν, καὶ χωρὶς νὰ τὸν ἐμποδίσωσι, διότι κἀνεὶς δὲν ἤθελε τὰ βασανιστήρια ταῦτα, τὰ έφόρεσεν ὅπως ἐδυνήθη, καὶ ἤρχισε νὰ τρέχῃ μετ' αὐτῶν. Φθὰς εἰς Ἀσσαθίαν, ἐξεπλάγη μεγάλως ὅταν, ἀντὶ νὰ ἴδῃ, ὡς ἐκ τῶν κατοικίων αὐτῆς ἐνόμιζεν, εἶδος ἡμνημοκόπλευς ἢ τοῦλάχιστον χοιροπόλευς, εἶδεν ἐξ ἐναντίας πόλιν εὐρύχωρον, ἀπὸ τείχη καὶ τάφρον περιλαμβανομένην, μὲ ταπεινὰς μὲν πλινθοκτίστους καὶ ἀχυροσκεπεῖς, ἄλλως ὁμως εὐρύθμους οἰκίας, μὲ εὐρείας ὁδοὺς, καὶ μὲ καθαριότητα ἢς στεροῦνται τινὲς συνοικίαι καὶ αὐτοῦ τοῦ Λονδίνου. Εἰς τὸ μέσον αὐτῆς ἦσαν οἱ βασιλικοὶ οἶκοι, ἐπίσης μὲν ταπεινοὶ ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ὅλοι, ἀλλὰ κατὰ τὰς λοιπὰς διαστάσεις πολὺ μεγαλῆτεροι, καὶ περίεξ αὐτῶν ἐτεταίνετο εὐρεῖα αὐλὴ, εἰς ἣν ἐκομίσθη ὁ Ριχάρδος. Εἰσελθὼν δὲ εἶδεν εἰς ὄλον αὐτῆς τὸ ἐμβαδὸν ἐμπεπηγ-

μένους, εἰς εὐρύθμους ἀποστάσεις, ὑψηλοὺς πάλους, εἰς πολλοὺς δ' ἐξ αὐτῶν εἶδε προσδεμένους ἀνθρώπους ἀγρίους μὲν καὶ αὐτοὺς, ἀλλὰ, ὡς ὁ παρατηρητικὸς τοῦ ὀφθαλμοῦς διέκρινε καὶ κατὰ τὴν δεινὴν του ἀκόμη ἐκείνην θέσιν, ἀνήκοντας εἰς ἄλλην φυλὴν, καὶ πολὺ ὠραιοτέρους τῶν ἐγγχωρίων. Εἰς ἕνα τούτων ἐδέθη καὶ ὁ Ριχάρδος, ἵνα προσμείνῃ τὴν τύχην του, ἣτις, ὡς τῷ ἐξήγησε μετὰ κλαυθμῶν καὶ ὀλοφυρμῶν εἰς τῶν συντρόφων τῆς δυστυχίας του, διαστρέφων, ὡς καὶ ὁ ἄλλος ἀγριος, τινὰς ἀγγλικὰς λέξεις, ἦτον ν' ἀποκεφαλισθῶσι τὴν ἐπαύριον ὑπ' αὐτῆς τῆς χειρὸς τοῦ αὐτοκράτορος, μετὰ τὸ πρόγευμά του.

Δὲν θέλομεν νὰ μηκύνωμεν τὸν λόγον, περιγράφοντες πῶς διετέλεσε κατ' ἐκείνην τὴν νύκτα ὁ Λόρδος Ἐλβερφέλδ εἰς τὴν δυσάρεστον κλίνην του οὐδεὶς θέλει ἐκπλαγῆ μανθάνων, ὅτι αἱ σκοτεινότεραι ἰδέαι τὸν έπεφοίτων, ὅτι μυριάκις ἐλυπεῖτο ὅτι δὲν ἀφῆκε τὰ κύματα νὰ τὸν καταπίωσιν, ὅτι ἀκόμη πολλάκις, λησμονῶν τὴν ἰδίαν αὐτοῦ δυστυχίαν, ἀνεπόλει μετὰ στεναγμοῦ τὸν θάνατον τῶν δύο τοῦ φίλων, οὓς αὐτὸς εἴλκυεν εἰς τὴν θλαθρίαν ταύτην ὀδοιπορίαν, καὶ ὅτι τέλος οἱ λογισμοὶ του, ὑπερβαίνοντες τὸν Ἀτλαντικόν, έπεσκεπτόντο μελαγχολικῶς καὶ τὴν Μίς Κλερμόντην, καὶ ἐμερίμωνν περι τῆς μελλούσης τύχης αὐτῆς. Ἀλλ' ὅ,τι θέλει φανῆ παραδοξότερον εἶναι ὅτι, ἀφ' οὗ τρίς καὶ τετράκις περιέφερον εἰς τὸν νοῦν του ὄλας τὰς ἰδέας ταύτας, μέχρι τέλους ἀπεκοιμήθη, καὶ δὲν ἐξύπνησεν εἰμὴ μετὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου. Τότε ὁμως τῷ ἐπανήλθεν ἡ μνήμη τοῦ παρελθόντος, καὶ πρὸ πάντων τοῦ τρομεροῦ μέλλοντος, αὐτοῦ δὲ πρὸ πάντων καὶ ζωηρότερον, ὅταν ἴδῃ τοὺς βασιλικούς μαγεῖρους διερχομένους τὴν αὐλὴν μὲ παροψίδας ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ἐν αἷς έφερον τὸ ἀπαίσιον πρόγευμα, τὸ σύνθημα τοῦ θανάτου αὐτοῦ καὶ τῶν ὀμοδούλων του.

Ὁ Βασιλεὺς ἐκάθησεν εἰς τὴν τράπεζαν εἰς ἐξώστην ἀφ' οὗ ἐβλεπε τοὺς αἰγμάλωτους, καὶ ἐφ' οὗ οἱ αἰγμάλωτοι ἐβλεπον τὴν πρόδον τοῦ προγεύματος, οὗ ἡ διάρκεια ἐμέτρα τὴν τῆς ὑπάρξεώς των. Ὁ βασιλεὺς εἶχεν ἤδη πειε τὸ τελευταῖον ποτήριον βρακίου ἀπὸ γάλα κοκκοκαρούου, καὶ ἐγερεθεὶς εἶχε ζωσθῆ τὸ ξίφος του, ὅταν μέγας ἠκούσθη θόρυβος, καὶ διάφοροι ἀξιωματικοὶ εἰσώρμησαν μετὰ κραυγῶν πρὸς αὐτόν. Αὐτὸς δέ, ἀντὶ νὰ καταβῇ εἰς τὴν αὐλὴν καὶ νὰ ἐκτελέσῃ τὴν μαιφρόνον του διασκεδάσιν, ἐβρίφθη ἐξω δι' ἄλλης πύλης, παρακολουθούμενος ὑπ' ὄλης τῆς συνοδίας του. Μετ' ὀλίγον ὁ Ριχάρδος ἤκουσε μεγάλην βοὴν, καὶ ὄπλων κλαγγῆν, καὶ παρήτηρσε συρρῶν μεγάλην εἰς τὰς ἐπάλλεις αἵτινες ἐφαίνοντο ἀπὸ τῆς αὐλῆς. Ἦτον προφανές ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ἐγθρικής ἐφόδου. Ἡ μάχη διήρκεσε περὶ τὴν μίαν ὥραν καὶ ἐφαίνετο πεισματωδιστάτη. Τέλος οἱ προασπισταὶ τῶν τειχῶν ἐτράπησαν εἰς ἀτακτον φυγὴν, καὶ οἱ νικηταὶ εἰσπηδήσαντες, καὶ πᾶν τὸ ἐμπόδιον ἀνατρέποντες, τοὺς ἐδίωκον μὲ μεγάλην ἀνδρείαν. Μετὰ τινὰς δὲ στιγμάς, οἱ εἰσβαλόντες εἰσώρμησαν εἰς τὴν αὐλὴν ἀλαλάζοντες. Μετὰ πόσης δ' ἐκστάσεως

εἶδεν ὁ Ῥιχάρδος ὅτι οἱ τροπαιοῦχοι οὗτοι πολεμισταὶ ἦσαν ἄχι ἄνδρες ἀλλὰ γυναῖκες, καὶ γυναῖκες νέαι μάλιστα, καὶ ἀγρίας ὠραιότητος οὐχὶ εὐκαταρρονήτου· ἐλθοῦσαι δὲ πρὸς τοὺς πάλους, ἔλυσαν, μετὰ μεγίστων χαρᾶς ἐνδείξεων, τὰ δευτὰ τῶν αἰχμαλώτων, οἵτινες προφανῶς ἦσαν συμπατριῶταί των. Μία δὲ ἐξ αὐτῶν, ἣτις ἐφαίνετο ὡς ἀρχηγὸς τῶν ἄλλων, ἦλθε νὰ ἐλευθερώσῃ καὶ τὸν Ῥιχάρδον· ἀλλ' ἔμεινεν ἔκθαμβος ἐμπρὸς αὐτοῦ, ἤρχιτε νὰ στρέφεται περὶ αὐτὸν, καὶ νὰ τὸν ἐξετάζῃ μὲ τὸ αὐτὸ ἐκπεπληγμένον βλέμμα, μεθ' οὗ βλέπει ἡ ὄρνις ἐκφυλον νεοσσὸν χηρὸς, ὅστις ὑποβολιμαίως ἤθελε θλαστήσει ἐκ τῶν ὠδῶν τῆς. Περὶ αὐτὸν ἐσχηματίσθη ἀμέσως πολυάνθρωπος συνάθροισις, καὶ λαλιὰ πολλή καὶ βραχδαία διηγέρθη μεταξύ αὐτῶν, ἀποτέλεσμα δ' αὐτῆς ἦ· ὅτι τοῦ Ῥιχάρδου αἱ ἀλύσεις, ἐλύθησαν μὲν ἀπὸ τὸν πάλον, ὄχι ὅμως καὶ ἀπὸ τὰς χεῖράς του, καὶ ἐνῶ ὅλοι οἱ λοιποὶ ἠλευθερώθησαν, αὐτὸς μόνος ἀπήχη δέσμιος. Ἐρωτήσας δὲ ὁ Ῥιχάρδος τὸν σορὸν σύνδουλόν του νὰ τῷ ἐξηγήσῃ ποῦ ἀπάγεται, ἔμαθε παρ' αὐτοῦ, ὅτι φέρεται εἰς Δαωμένην, ἣς ὁ στρατὸς εἶχε κυριεύσει τὴν Ἀσσαθείαν, καὶ λεηλατήσῃ αὐτήν, μὴ ἔχων ὅμως δύναμιν ἀρκετὴν ὅπως τὴν διατηρήσῃ, ἀπέρχεται. Ὅτι δὲ, ἐλθὼν εἰς τὴν πόλιν τῶν νικητῶν, θέλει μετὰ τῶν λοιπῶν Ἀσσαθείων αἰχμαλώτων πωληθῆ εἰς τοὺς ὑπεριγρίτας Σακατοῦς, φυλὴν τῆς κεντρικῆς Ἀφρικῆς, μεθ' ἣς οἱ Δαωμένοι ἔχουσιν ἐμπορικὰς σχέσεις.

Εἰς τὴν ἐξηγήσειν ταύτην ψυχρὸς ἰδρῶς τὸν περιέχουσαν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν. Ἀλλὰ τί ἐδύνατο ἄλλο εἰμὴ ν' ἀκολουθήσῃ, οὐδὲ κἄν ἐν μαχαίριδιον δὲν τῷ ἀφήσαν οἱ ἄγριοι διὰ νὰ φονεῦθῃ, ἂν εἶχεν ὄρεξιν. Ἠκολούθησε λοιπὸν ἐκπληττόμενος δι' ὅ,τι τῷ συνέβαινε, αἰσχυρόμενος ὅτι ἄνδρα αὐτὸν, καὶ ἀξιώσεις ἀνδρείας ἔχοντα, τὸν ἀπήγον γυναῖκες αἰχμαλώτων, καὶ συνομολογῶν μετὰ πείσματος, ὅτι τῶν διτύχρισμῶν τῆς Λουκίας, οὗς αὐτὸς ἀπεκάλει ἀτόπους παραδοξολογίας, καὶ αἵτινες ἐπέφερον καὶ τὸ συμβάν τῆς μονομαχίας του, ἐλάμβανεν ἀνέλπιστον τὴν ἀπόδειξιν. Νὰ μὴ ἀναγνωρίσῃ ὅτι αἱ γυναῖκες αὗται, κυροῦσαι ὅσα ἐρεῦρον οἱ μῦθοι ποτὲ, καὶ ὅσα ὑμνησαν ποιητῶν φαντασίαι, ἐπολέμησαν ὡς ἄνδρες καὶ ὑπὲρ ἄνδρας, τῷ ἦτον ἀδύνατον, διότι ἦτον μάρτυς τῶν κατορθωμάτων των. Ἠλπίζεν ὅμως ὅτι θέλει ἐλλείπει ἀπὸ αὐτὰς ἡ τάξις καὶ ἡ ἔντονος ἐπαγρύπνησις, καὶ ὅτι ἀπὸ τινος ἀμέλειαν αὐτῶν ὠφελούμενος θέλει μέχρι τέλους θυνηθῆ νὰ ταῖς διαφύγῃ. Ἀλλὰ μάλιστα ἠλπίζε, καὶ ὁ θαυμασμός του ἐκορυφώθη, ὅταν παρετήρησε τὸ γυναικεῖον τοῦτο τάγμα δυνάμενον, κατὰ τὴν τάξιν καὶ τὴν εὐπείθειαν, νὰ χρησιμεύσῃ εἰς πολλοὺς εὐρωπαϊκοὺς στρατοὺς ὡς ὑπόδειγμα, καὶ εἶδε τὰς γενναίας στρατιώτιδας προθβμῶς, ἀγογγύστως καὶ ἀκριβῶς πειθαρχούσας εἰς τὴν ἀρχηγὸν αὐτῶν, ἣτις ἐκαλεῖτο Καλμίνα καὶ ἦτον ἡ ὠραιότερα μετὰ αὐτῶν.

Οὕτως ὠδηγήθη εἰς τὴν πόλιν Ἀθωμένην, πρωτεύουσαν τῆς Δαχωμένης, καὶ ἐπὶ γεφύρας διαβὰς τὴν μεγάλην τάφρον αὐτῆς, παρουσιάσθη εἰς τὸν βασιλέα, ὅστις ἡμίγυμος ἀνεκάθητο εἰς δέρματα παρδαλεῶν,

ἔχων ἐκτέρωθεν ὡς φρουροὺς ἱσταμένας ἀνά τρεῖς λογχοφόρους γυναῖκας, πολεμικωτάτην ἐχούσας τὴν ὄψιν. Ὁ βασιλεὺς τὸν ἐθεώρησε μετ' ἐκφράσεως μεγίστης εὐαρεσκείας, εἶπεν εἰς τὴν ἀναρθρὸν ἑλθόντα του, ὅτι οἱ Σακατοῦ θέλουσι δώσει τοῦλάχιστον τριπλὴν τιμὴν δι' αὐτὸν, καὶ καλέσας τὴν Καλμίνα, τὴν διέταξε νὰ τὸν φυλάτῃ αὐτῆρως. Τότε λόγος γυναικῶν, ὀδηγούμενος ὑπ' αὐτῆς, τὸν παρέλαβον καὶ τὸν κατέκλεισαν εἰς σκοτεινὴν φυλακὴν, εἰς ἣς τὴν θύραν καὶ τὴν αὐλὴν ἐτάχθη ἰσχυρὰ φρουρὰ γυναικῶν, ἐν ᾗ εἰς δωμάτιον, ἀπέναντι τοῦ μόνου παραθύρου, κατόκησεν, ὅπως ἐπιτηρῆ ἀγρύπνως τὸν πολύτιμον αἰχμαλώτον, ἡ Καλμίνα.

Εἰς τὴν φυλακὴν τοῦ ὁ Ῥιχάρδος παρεδόθη εἰς θλιβεροὺς στοχαστμούς, εἰς τελείαν ἀπελπισίαν. Μυριάκις μετενοεῖ ὅτι, ὅταν τὰ κύματα ἠθέλησαν νὰ τὸν καταπίωσιν, ἠγωνίσθη ὅπως τοῖς διαφύγῃ. Ἰδοὺ ἦδη αὐτὸς αἰχμαλώτος βαρβάρων, μέλλων νὰ πωληθῇ εἰς τοὺς ἀγρίους τῶν ἐνδον ἐσθμῶν, ὅπου ἡ τύχη του ἠθέλει εἶσθαι χειρῶν χιλίων θανάτων. Καὶ οὐδεμίαν ἐλπίδα νὰ ἰδῇ πλέον τὴν προσφιλῆ του πατρίδα, καὶ ὅσους ἐν αὐτῇ ἠγάπα οὐδεμίαν διαφυγῆ! Νὰ θραύσῃ τὰ δευτὰ του, καὶ διασχίζων, δι' ὀπλισμένης χειρὸς, τοὺς δεσμοφύλακας του νὰ σωθῇ, δὲν ἐδύνατο οὐδὲ νὰ τὸ φαντασθῇ κἄν. Πρῶτον, ὄπλον δὲν εἶχε, δευτέ-

ρον δὲ, τὰς δεσμοφύλακας αὐτάς, ὅσον γυναῖκες καὶ ἂν ἦσαν, τὰς εἶδε πολεμούσας, τὰς ἔβλεπε καθ' ἡμέραν στρατιωτικῶς ἀσκουμένας, καὶ ἐθεώρει ἦδη ἀνωτέρας ἀνδρῶν. Νὰ δειλιάσῃ αὐτάς, ὡς κολλοὶ πολλάκις τῶν δεσμίων κατάρθωσαν, ἀδύνατον, διότι ὅσα χρήματα

εἶχε τῷ τὰ ἀρήρσαν οἱ βάρβηροι τῆς Ἀσσαθείας· Ἄρα οὐδεμίαν ἐλπίδα! Δι' ὅλης δὲ τῆς ἡμέρας, εἰς τὸ κινηλιδωτὸν παράθυρον τῆς φυλακῆς του καθήμενος, ἠτένιζε τὸν μακρόθεν φαινόμενον ὠκεανόν, ὅπου ἐπέτα ἡ ψυχὴ του, ὅπου τὸν ἐβύθιζον αἱ οὐνεροπόλησις του, ὅστις περιεῖχεν ὄλας του τὰς ἐλπίδας· καὶ μίαν, μίαν στιγμὴν ἐπόθει, ἀνεδύνατο, νὰ βιβθῇ εἰς αὐτὸν ἀκόμη, νὰ σχίσῃ τὰ κύματά του μετὰ τὸ ἐλεύθερον στήθος του, καὶ ἄς κατεβροχθίζετο μετὰ ταῦτα εἰς τὸν ἀχανῆ του βυθόν! Μίαν στιγμὴν ἐλευθερίας, καὶ μετὰ ταῦτα τὸν θάνατον! Καὶ μετὰ τὴν θάλασσαν διεμέτρα τὸν ἀέρατον οὐρανόν, καὶ εἰς τὰ ναυποροῦντα νερὰ ἐνεπίεζε τὸν στεναγμὸν του, τὸ ὄνομα τῆς Λουκίας, καὶ ἐβόηε τὸ ἀδέσμευτον πτηνόν, τὸ ψαῖον διὰ τοῦ πετρῶ του τὰς σιδηρᾶς κινηλίδας τῆς φυλακῆς, καὶ μετὰ ταῦτα διαπετώμενος τὰς ἐκτάσεις! Ὅταν δὲ κατεβίβαζε τὸ βλέμμα του πρὸς τὴν γῆν, ὁ ἐνδακρυσ ὀφθαλμὸς του ἀπῆντα πάντοτε τῆς δεσμοφύλακος Καλμίνας τοὺς ὀφθαλμούς· ἐπὶ αὐτοῦ προσηλωμένους ἀσκαρδαμυκτί. καὶ ἡ ἀγρυπνία αὐτῆ κατασκοπεῖα τὸν ἠνόγητον περισσότερον ἀπὸ αὐτὰ τὰ δευτὰ του.

Ἐν μὲν τῶν ἡμερῶν ὅμως, ἀφ' οὗ ἀπήντησεν ἐπισκοπῶν ἀλλεπαλλήλως τὰ οὐράνια καὶ τὰ ὑγρά πεδία, ἐστρεψε πρὸς τὴν φρουρὸν του τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ἐξεπλάγη ὅτι τὸ βλέμμα τῆς δὲν ἦτον τόσον ἄγριον οὐδ' αἰμοδόρον ὅσον τὸ ἐφαντάζετο, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας ὅτι, ὡς τῷ ἐράνῃ, ἐξέφραζεν οἶκτον καὶ ἔπνεε συμπάθειαν μᾶλλον. Ἡ παρατήρησις αὕτη ἐκίνησε τὴν περιέργειάν του, καὶ ἔκτοτε τῷ συνέβαινε συνεχῆς τὸν νὰ στρέφῃ τὸ βλέμμα πρὸς τὴν Καλμίνα, καὶ πάντοτε τὴν ἔβλεπεν ἀτενίζουσαν αὐτὸν κατὰ μέτους τοὺς ὀφθαλμούς, ἀλλὰ μὲ τοσαύτην γλυκύτητα καὶ μελαγχολίαν, ὥστε, καὶ τοῖς μὴ δυνάμενος νὰ ἐνοήσῃ πόθεν τοῦτο προήρχετο, ἢ καὶ τί συνέβαινε, ἠθθάνετο ἕμως τὴν ψυχὴν του ἰσχυρῶς ταραττομένην. Τοσαύτην δ' ἀπέτέλεσαν ἐντύπωσιν εἰς τὴν φαντασίαν του οἱ μέγιστοι καὶ συμπαθεῖς ἐκείνου ὀφθαλμοὶ τῆς μελάγχρους ἀμαζόνος, ὥστε τὴν νύκτα ἐκείνην τοὺς εἶδε καθ' ὕπνον· ἀλλ' ὡς τοῦτο συμβαίνει εἰς τοὺς οὐνείρους, κατ' ὀλίγον μετεβλήθησαν εἰς τοὺς τῆς Λουκίας, ἣτις τῷ ἐφάνη κλαίονσα ἐπὶ τῶν δευτῶν του. Αἶφνης δὲ εἶδε πλησίον αὐτῆς εἰς τὸ σκότος τὸ δυσειδὲς πρόσωπον τοῦ λοχαγοῦ Ὁ Βαίρδου, τρίζοντος τοὺς ὀδόντας, καὶ προσπαθοῦντος νὰ τῷ ἐμπήξῃ μάχαιραν εἰς τὸ στήθος. Ἡ θεὰ αὕτη τὸν ἐτάραξε καὶ ἐξύπνησεν αἰφνιδίως· ἀνοίξας δὲ τοὺς ὀφθαλμούς, ἔμεινεν ἄρνος ὑπὸ θάμβους ὅταν εἶδε γυναικῆν πλησίον αὐτοῦ, λύχνον εἰς τὴν μίαν χεῖρα κρατοῦσαν, τὸ πρόσωπόν τῆς ἐπὶ τοῦ προσώπου του κλίνουσαν, καὶ δάκρυα ἔχουσαν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, τὴν Καλμίνα, ἣτις, ἅμα τὸν εἶδεν ἀρπυνοσθέντα, ἠγέρθη, καὶ μετὰ πηνοῦ ἐλαφρότητα καὶ ταχύτητα ἐξῆλθε, καὶ ἔκλεισε κατόπιν τῆς ἀσφύρας τὴν θύραν τῆς φυλακῆς.

Ὁ δὲ Ῥιχάρδος ἔμεινεν, ἀπιστῶν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του, νομίζων ὅτι γλυκὴ ἀλλ' ἀνύπαρκτον ὄραμα ἐτάραξε τὸν ὕπνον του, τὸ ὄραμα τῆς εὐπλαγχνίας δακρυόσσης ἐπὶ τῶν δεινῶν του.

Τὴν ἐπαύριον ὁ Ῥιχάρδος δὲν ἠτένιζεν οὔτε τὰ νερὰ οὔτε τὴν θάλασσαν, ἀλλὰ μόνον τὰ μέρη ὅπου ἔβλεπε τὴν Καλμίνα συνήθως. Ἀντὶ ὅμως νὰ τὴν ἰδῇ πρὸς αὐτὸν ἀτενῶς, ὡς ἄλλοτε, βλέπουσαν, τὴν εἶδε τεθλιμμένην, ἔχουσαν τὴν κεφαλὴν κεκυρτωμένην, καὶ κρυφίως κλαίονσαν, καὶ λητμονῶν τὴν ἰδίαν αὐτοῦ θέσιν, καὶ τὴν θέσιν του πρὸς αὐτήν, ὡς δεσμίου τοῦ θέσιν, καὶ τὴν θέσιν του πρὸς αὐτήν, ὡς δεσμίου πρὸς δεσμοφύλακα, αὐτὸς ἠθθάνηθη βαθεῖαν συμπάθειαν, καὶ τῇ ἀπεύθυνεν ἐν νεύμα ἐκφράζον αὐτήν. Μετ' ὀλίγον ἦν ἡ ὥρα τῆς ἀλλαγῆς τῆς φρουρᾶς, καὶ ὁ Ἐλβεργέλδ ἀπεσύρθη τοῦ παραθύρου. Ὅταν δὲ μετὰ μίαν ὥραν ἐπανήλθεν εἰς αὐτὸ, δὲν εἶδε πλέον εἰς τὴν θέσιν τῆς τῆς Καλμίνας, καὶ παρετήρησε τὴν αὐλὴν ὄλην κενὴν ἀπὸ τὰς λοιπὰς στρατιώτιδας. Ἐν ᾗ δ' ἐξεπλήττετο διὰ τοῦτο, ἤκουεν ἐλαφρῶς ἀνοηγομένην τὴν θύραν τῆς φυλακῆς, καὶ ἡ Καλμίνα εἰσώρμησε μετ' ὄψιν ἐκφράζουσαν τρόμον, καὶ λακλαῖα καὶ πολλὰ νὰ λέγῃ μετὰ μεγάλης ταχύτητος, ἐξ ὧν ὁ Ῥιχάρδος οὐδὲν ἐδύνατο νὰ ἐνοήσῃ πλην μόνως τῆς λείψεως, Σακατοῦ, Σακατοῦ, συνεχῶς ἐπαναλαμβανομένης. Μετὰ ταῦτα δὲ τὸν ἐσυρε πρὸς τὸ παράθυρον, καὶ ἐκείθεν διὰ τοῦ δακτύλου τῷ ἐδειξε πλοῖον μακρὸν φαινόμενον εἰς τὴν θάλασσαν. Ὁ Ῥιχάρδος ἠθθάνη τὴν καρδίαν του σκιρτήσασαν εἰς τὸ θέαμα τοῦτο, καὶ βθῆώς στενάξας, ὑψώσας τοὺς ὀφθαλμούς, πρὸς τὸν οὐρανόν, καὶ ἔπεισε τὰς ὑπὸ τῶν ἀλύσεων βεβαρημένας χεῖράς του πρὸς τὸ πλοῖον. Ἀλλ' αἶφνης ἡ Καλμίνα, κάμψασα ἐμπρὸς του τὸ γόνυ, ἠνέωξε τῶν ἀλύσεων του τὰ κλειθρα, καὶ αἱ ἀλύσεις ἔπεσον κατὰ γῆς. Ἐπειτα δὲ, τὸν δάκτυλον εἰς τὸ στόμα τῆς θεῖας, τὸν ἔλαβεν ἐκ τῆς χειρὸς, καὶ ἀκροποδητὶ βαίνουσα, τὸν ἔσυρεν ἐκτὸς τῆς φυλακῆς του, ἣ· μετὰ ταῦτα ἐκλείδωσε πάλιν τὴν θύραν. Ὅπισω τῆς θύρας ἔλαβεν ἓνα τῶν πλεκτῶν ἐκείνων ὑραγματῶν, δι' ὧν οἱ ἐγγχώριοι εἰς ταῦτα τὰ μέρη πολλάκις καλύπτονται ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν, τὸ ἔρριψεν εἰς τοὺς ὄμους του, καὶ, διὰ σκολιῶν τινῶν διόδων, τὸν ὠδήγησεν ἔξω τῆς ἐγκαταλειμμένης πόλης, διήλθε μετ' αὐτοῦ τινὰς τῶν ἐρημωτέρων ὁδῶν τῆς πόλεως, κατὰ ταύτην τὴν ὥραν τῆς ἡμέρας, ἐγκαταλειμμένης ἦδη ἐντελῶς ἐξ αἰτίας τοῦ καύσανος, καὶ φθᾶτα εἰς μίαν τῶν τεσσάρων γεφυρῶν αἵτινες εἰσὶν ἐρριμμένοι ἐπὶ τῆς τάφρου τῆς πόλεως, τὴν ἄγουσαν πρὸς τὰ ὄρη, ἐπρόφερον ἐπιτακτικῶς λέξεις τινὰς πρὸς τὴν φρουροῦσαν γυναῖκα, καὶ αὐτὴ ἐκλίνε μετὰ σέβας τὴν λόγγην, ἡ δὲ Καλμίνα διήλθε σοβαρῶς καὶ βραδέως τὴν γεφυραν, σύρουσα κατόπιν τῆς τὸν ἀπελεύθερόν της. Ὅς δὲ ἀρίχθη εἰς τὸ πεδῖον, καὶ προέβη ἰκανῶς ὥστε νὰ μὴ φαίνεται εἰς τὴν φρουρὰν πλέον, ἤρχισε νὰ τρέχῃ μετὰ ὄλας τῆς δυνάμεις, περιήλθε τὴν πόλιν, καὶ διευθύνθη πρὸς τὴν θάλασσαν, παρακολουθουμένη ἀπὸ τὸν Ῥιχάρδον. Μόλις δὲ μετὰ τὴν μεσημβρίαν ἐφθασε καὶ ἀνέβη εἰς θέσιν ὑψηλὴν, ἀφ' ἣς ἦν ἐποφθατος ὁ ὠκεανός, οὐχὶ δὲ ἡ πόλις, καὶ ὅθεν ἐφαίνετο καθαρώτατα ἦδη τὸ πλοῖον, λοξοδρομοῦν διὰ νὰ μὴ πλησιάσῃ εἰς τὴν ξηρὰν πρὸς ἣν τὸ ὄριον

δυτικός άνεμος. Ἐν τῷ ἅμα ὁ Ῥιχάρδος, ἀπεκδύθει τὸν μανδύαν του, τὸν προσέθεσεν εἰς ὑψηλὴν ράβδον, καὶ ἔστησεν αὐτὴν ὡς σημαίαν εἰς τὸ χεῖλος τοῦ κρημοῦ, εἰς μέρος καταφανές. Ἄμα δ' ἔπεσεν ὁ ἥλιος, συνέλεξε φρύγανα, καὶ ἡ Καλμίνα, προστρίψασα δύο σκληρὰ ξύλα, διὰ τῆς ἰδικζούσης εἰς τοὺς ἀγρίους ἐπιδειξιότητος, ἀνήψε πυρᾶν. Καθ' ὅλην δὲ τὴν νύκτα, εἰς τὸ φῶς τῆς σελήνης, τοῖς ἐφαίνοντο ὅτι βλέπουσι τὸ πλοῖον ἀλλοτε μὲν πησιάζον ἀλλοτε δὲ μακρυνόμενον, καὶ εἰς τοῦ Ῥιχάρδου τὴν καρδίαν ἀλλοτε ἀνέτελλε χαρὰ, τοῦ παραδείσου ἀξία, ἀλλοτε δ' ἐστάλαζε θανατηφόρος ἀπελπισία! Τέλος εἰς τὰς πρώτας τοῦ ἑσθινοῦ λυκαυγούς ἀκτῖνας, τὸ εἶδον πλησιόσιον προσπλέον εἰς τὴν ξηρὰν ἦν ἐφοβεῖτο νὰ προσπελάσῃ ἐν τῷ σκότει, καὶ μετ' ἀκαθίχτου ὁρμῆς ἐβρίβησαν ἀμφότεροι πρὸς τὴν παραλίαν.

Ἐν τῷ διαστήματι δὲ τούτῳ τὸ πλοῖον ἐπεμφε τὴν λέμβον του ἔξω, καὶ ὁ Ῥιχάρδος ἐνόμισεν ὅτι θέλει παραφρονήσει ὑπὸ τῆς χαρᾶς του ὅταν εἶδεν αἰφνης ἐμπρὸς του τοὺς δύο φίλους, τὸν Λόρδον Βεθμόνδον καὶ τὸν Λόρδον Δενισῶνα. Κλαίων ἐβρίβη εἰς τὰς ἀγκάλας ἀμφοτέρων, καὶ ὑπ' αὐτῶν ἐλκόμενος ἐκινήθη νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν λέμβον. Ἀλλὰ διὰ μιᾶς, ἀφῆκε τὰς χεῖρας των, καὶ ἐπέστρεψε πρὸς τὴν Καλμίναν, ἧτις ἀκίνητος καὶ ὡς νεκρωμένη ἵστατο τινὰ βήματα μακρὰν. Λαβὼν δὲ τὴν χεῖρά της, τὴν ἐσφιγξεν εἰς τὰς ἰδικὰς του, καὶ τῇ ἀπέτεινε θερμοτάτους λόγους εὐγνωμοσύνης, ὧν τὰς λέξεις μὲν οὕτῃ δὲν ἐνόησε, ἀλλ' ὧν ὁ τόνος ὠμίλει εἰς τὴν καρδίαν. Ἀλλ' ἡ Καλμίνα ἐβρίβη αἰφνης εἰς τὰ γόνατα, καὶ ἐδεῖ κνυεν ἀφ' ἐνὸς μὲν τὸ μέρος τῆς πόλεως μετ' ἀπελπισίας, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸ πλοῖον μετ' ἰκεσιῶν καὶ δακρῶν, καὶ τέλος λαβοῦσα τοῦ Ῥιχάρδου τὴν χεῖρα τὴν ἔθεσεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του.

— Εἰς τὴν λέμβον, εἶπεν ὁ Βεθμόνδος, ὑπάρχει ναύτης ἐννοῶν τῶν ἐγγχωρίων τὴν γλῶσσαν. Ἄς τὸν καλέσωμεν.

Ἐλθὼν δὲ οὗτος καὶ ἀκούσας τῆς Καλμίνας τοὺς λόγους, τοὺς μεθερμήνευσεν.

— Ὅταν εἶδον, εἶπεν αὐτῇ, τὸν δυστυχῆ τοῦτον ξένον θλιβόμενον, καὶ τοὺς γλαυκοὺς ὀφθαλμοὺς του, οἵτινες ὁμοιάζουσι τὸν οὐρανὸν, στρεφόμενος πρὸς τὰ κλίματα τῆς πατρίδος του, καὶ πληρουμένους δακρῶν, καὶ τὸ πρόσωπόν του, ὠραιότερον τῶν ἡμερῶν τοῦ μᾶτου, χρισόμενον ἀπὸ θλίψιν, ἠσθάνθη λύπην εἰς τὴν καρδίαν μου, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν νὰ τὸν λυτρώσω. Χθὲς ἔμελλον οἱ ἀγριοὶ Σακατοὺ νὰ ἐλθωσιν εἰς Ἀβομένη καὶ νὰ τὸν παραλάβωσι. Τότε, προδίδουσα ὅλα τὰ χρέη μου, διάταξα ὅλην τὴν φρουρὰν νὰ ἐξέλθῃ τῆς φυλακῆς, τὸν ἐλευθέρωσα καὶ τὸν ἔφερα ἔως ἐδῶ. Ἡ προδοσία μου ὡς τώρα ἀνεκαλύφθη. Ἄν ἐπιστρέψω εἰς Ἀβομένη, ὁ βασιλεὺς θὰ μὲ θανατώσῃ μετ' ὀκνηρότητας βασιάνους. Ὁ λευκὸς υἱὸς τῆς δούσεως ἂς μὲ εὐσπλαγχνισθῇ ὡς τὸν εὐσπλαγχνισθῆν, ἂς μὲ παραλάβῃ εἰς τὴν πατρίδα του. Εἶμαι θυγάτηρ ἡγεμόνος, θέλω νὰ γίνω δούλη του.

Καὶ ταῦτα ἔλεγε γονυπετοῦσα πάντοτε.

Ἀλλ' ὁ Ῥιχάρδος τὴν ἀνήγειρεν, ἀπέθεσεν ἐν φι-

λημα εἰς τὸ μέτωπόν της, καὶ λαβὼν αὐτὴν ἐκ τῆς χειρὸς, τὴν ὠδήγησεν εἰς τὴν λέμβον, καὶ μετ' ἑλθὼν τὸ πλοῖον, δεχθὲν τοὺς νέους του ἐπιβάτας, ἔστρεψε τὴν πρύμναν πρὸς τὸ πέλαγος, διευθυνομένη εἰς Ἀγγλίαν. Εἰς τὸ πλοῖον ὁ Ῥιχάρδος ἀπήντησε καὶ ἄλλους τῶν ἀρχαίων ναυτῶν τῶν, καὶ ἀφ' οὗ αὐτοσχεδίασε δι' ἑαυτὸν καὶ διὰ τὴν Καλμίναν ἐνδομασίαν ἀναλογωτέραν πρὸς τὴν τῶν μερῶν πρὸς ἂν ἔπλεον, ἠθέληε νὰ μάθῃ τὴν τύχην καὶ τὴν ἀνέλιπτον σωτηρίαν τῶν φίλων του. Τῷ διηγήθησαν δὲ αὐτοὶ, ὅτι ἡ πρῶτα ἐφ' ἧς ἐφέροντο, κατ' εὐτυχῆ συγκυρίαν, ἀπαλλαγείσα τῶν βαρυτέρων μηχανῶν, ἐξηκολούθησεν ἐπιπλέουσα μέχρι τῆς πρωίας, ὥστε εἰς τὸ διάστημα τῆς νυκτὸς κατώρθωσαν νὰ κατασκευάσωσι σχεδίαν, ἐφ' ἧς παρεδόθησαν εἰς τὴν διάκρισιν τῶν κυμάτων. Ἀλλ' ἐπὶ πέντε ἡμέρας καὶ πέντε νύκτας παρεβρίπτοντο ἀνευ βοήθειας, ἀνευ ἐλπίδος, ἀνευ τρόπου νὰ διευθυθῶσι πρὸς οἰανδήποτε ξηρὰν, καὶ τινες ἀπέθανον τῆς πείνης καὶ δειψῆς, ὥστε καὶ πρότασις ἐγένετο νὰ ἐπιβῇ κληρὸς μεταξὺ τῶν λοιπῶν, καὶ τέλος νὰ θυσιασθῶσιν ἕκαστος χρησιμεύσασιν ὡς τροφή τῶν λοιπῶν. Ἀλλὰ, ἐν ᾧ διεκρινόμενοι οἱ λαχοὶ, παρ' ἐλπίδα εἶδον πλοῖον εἰς τὸν ὄριζόντα, καὶ εὐτυχῶς οἱ ἀλλαγμοὶ καὶ τὰ σημεῖα ἐνόηθησαν, ὥστε περὶ τὴν ἐσπέραν τῆς ἡμέρας ἐκείνης προσπλεύσαν, παρέλαβε τοὺς ναυαγούς, καὶ μετὰ ταῦτα διευθύνθη πρὸς τὴν ἀκτὴν τῆς Βιαφρας, ὅπου εἶχε νὰ φορτώσῃ ἐλεφαντόδοντας. Ἀλλ' εἰς τὴν ἐπιστροφήν, ὅλον τὸ περισπῶν πλήρωμα παρεκάλεσε τὸν πλοίαρχον, ὅστις συγκατένευσε, νὰ παραπλεύσωσι τὴν χρυσὴν Ἀκτὴν, ἵσως ἀνακαλύψωσιν ἀκόμη ζῶντα τὸν Λόρδον Ἐλβερφέλδ.

Οὕτως ἐπέστρεψαν εἰς Ἀγγλίαν, καὶ ὁ Ῥιχάρδος ἀπῆλθε κατ' εὐθείαν εἰς Ἐλβερφέλδ-Κάστελ, ὅπου ἐγκατέστησε τὴν Καλμίναν εἰς ὠραίαν μικρὰν οἰκίαν μεμονωμένην καὶ κειμένην ἐντὸς τοῦ μᾶλλον συμφύτου μέρους τῶν ἐκτεταμένων του κήπων. Διατάξας δὲ εἰς τοὺς ἐπιστάτας του νὰ προσφέρωνται μὲ μέγα σέβας καὶ πολλὰς περιποιήσεις πρὸς τὴν μυστηριώδη ξένην, ἀνεχώρησεν εἰς Λονδίον.

Εἰς τὴν πόλιν ταύτην τὸν εἶχον προλάβει ὁ Λόρδος Δενισῶν καὶ ὁ Λόρδος Βεθμόνδος, καὶ μία ἀπὸ τὰς πρώτας ἐπισκέψεις των ἦτον εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Σιρ Ἐδουάρδου Κλερμόντου, τοῦ πατρὸς τῆς Λουκίας, ὅπου εἶρον ὅλην τὴν οἰκίαν εἰς χαρμοσύνους προπαρασκευᾶς περὶ δὲ τοῦ λοχαγοῦ Ὁ Βαίρδου ἔμαθον, ὅτι ἦτον ἀπὼν εἰς τὴν πατρίδα του, τὸ Δουβλίον.

Ἡ χαρὰ διὰ τὴν ἐπιστροφήν των ὑπῆρξε μεγίστη, διότι τὸ ναύτιον τοῦ Ἐλβερφέλδ εἶχε γίνεαι γνωστὸν, καὶ κοινῶς ὑπελαμβάνετο ὅτι ἀπέθανον.

— Ὁ δὲ Λόρδος Ἐλβερφέλδ, εἶπεν αὐστηρῶς ὁ Σιρ Ἐδουάρδος, δὲν εἶχε βεβαίως τὸ δυστύχημα νὰ σωθῇ.

— Ἐσώθη ἐξ ἐναντίας, εἶπεν ὁ Λόρδος Βεθμόντος. Ἀλλὰ! διατί λέγεται τὸ δυστύχημα;

— Τοῦλάχιστον δὲν θὰ τολμήσῃ νὰ ἐμφανισθῇ ποτέ εἰς Λονδίον, ὑπέλαθεν ὁ Σιρ Ἐδουάρδος.

— Διατί τοῦτο; ἠρώτησεν ὁ Λόρδος Δενισῶν.

— Πῶς; διατί; ἀνέκραξεν ὁ Σιρ Ἐδουάρδος μετὰ τῆς αἰσχρᾶν του διαγωγῆν πρὸς τὸν λοχαγὸν Ὁ Βαίρδον!

— Καὶ ποία ἦτον ἡ διαγωγή αὕτη; ἠρώτησεν ὁ Λόρδος Βεθμόνδος.

— Τὴν ἀγνοεῖτε λοιπὸν; εἶπεν ὁ Σιρ Ἐδουάρδος. Τότε δὲν ἐκπλήττομαι πλέον ὅτι συνωδοποιήσατε μετ' αὐτοῦ. Φαντασθήτε ὅτι εἰς τὴν μονομαχίαν, ἀφ' οὗ τὸν ἀφώπλισεν ὁ Ὁ Βαίρδης καὶ ἡ πάλῃ ἦτον ἐπομένως τετελεσμένη, ὁ ἀγενὴς Λόρδος ἐστρεφὲν ἐγγχειρίδιον ἀπὸ τὸν κόλπον του καὶ ὤρμησε προδοτικῶς πρὸς τὸν λοχαγὸν νὰ τὸν δολοφονήσῃ σπιθῆν. Ὁ Ὁ Βαίρδης ὁμῶς τὸν ἐνόησε, τῷ συνέλαβε τὰς δύο χεῖρας, τὸν ἀφώπλισεν ἐκ δευτέρου, καὶ τὸν ἠπειλήσεν ὅτι θέλει τὸν βραπίσῃ ἐνώπιον ὅλης τῆς ἀνωτέρας κοινωνίας τοῦ Λονδίνου, ἂν ἐτόλμα ποτέ νὰ φανῇ πλέον εἰς τὴν Ἀγγλίαν, καὶ τὸν ἠνάγκασεν ἀμέσως ν' ἀναχωρήσῃ.

— Αὐτὰ σὰς εἶπεν ὁ λοχαγὸς Ὁ Βαίρδης; ἀνέκραξεν ὁ Λόρδος Βεθμόνδος ὠχρῶν. Ἐγὼ ἤμην ὁ μάρτυς τοῦ Λόρδου Ἐλβερφέλδ εἰς τὴν μονομαχίαν ἡ ὁμολογία μου δύναται ἴσως νὰ θεωρηθῇ φιλοπρόσωπος. Ἄς εἰπῇ ὁ Λόρδος Δενισῶν.

— Ἐγὼ, εἶπεν οὗτος, ἤμην ὁ μάρτυς τοῦ λοχαγοῦ Ὁ Βαίρδου, καὶ κηρύττω ἐνταῦθα, λυποῦμαι δὲ ὅτι δὲν εἶναι παρῶν ὁ ἴδιος διὰ νὰ τὸ κηρύξω κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ, ὅπερ θέλω πράξει εἰς πρώτην περίστασιν, ὅτι εἶναι ὁ δειλότερος, ὁ κακοθέστερος καὶ ὁ ἀτιμότερος τῶν ἀνθρώπων, οὗ καὶ τὸ ὄνομα μόνον μολύνει τὰ προφέροντα αὐτὸ χεῖλη.

Ἡ Λουκία ὠχρῶσεν ἰσχυρῶς εἰς τὰς λέξεις ταύτας, ὁ δὲ Σιρ Ἐδουάρδος ἀναπηδήσας,

— Τί σημαίνει τοῦτο; εἶπε, διατί λέγετε τὰς λέξεις ταύτας;

Ὁ Λόρδος Δενισῶν διηγήθη τότε ὅλα τὰ κατὰ τὴν μονομαχίαν, καὶ ἐνῶ ὁ μὲν Σιρ Ἐδουάρδος περιερίετο ἀνησυχῶς εἰς τὸ δωμάτιον, ἡ δὲ Λουκία μόλις ἐδύνατο νὰ καταστείλῃ τὴν ἀγανάκτησιν καὶ τὰ δάκρυά της, ἐξέθεσε μετὰ ζωηρότητος καὶ τὰ κατὰ τὴν ὁδοποιρίαν των, τὸ ἄφρον στοίχημα, τὸ τρομερὸν ναυάγιον, τοῦ Ῥιχάρδου τὴν αἰχμαλωσίαν, τὸν παράδοξον στρατιωτικὸν ὀργανισμόν τῆς Δαχομίνης, τὴν ἐντύπωσιν ἣν ἀπετέλεσε τὸ ἔξοχον κάλλος τοῦ Ῥιχάρδου εἰς τὴν κόρην ἐκείνην τῆς φύσεως, καὶ τὴν ἀνέλιπτον σωτηρίαν των.

Ὅταν δὲ ἀνεχώρουν οἱ δύο φίλοι, ὁ Σιρ Ἐδουάρδος, λαβὼν τὰς χεῖρας αὐτῶν, τὰς ἐσφιγξε, λέγων

— Σὰς εὐχαριστῶ, Μιλόρδοι, ἵσως μ' ἐσώσατε ἀπὸ τὴν ἀτιμίαν, καὶ τὸν θάνατον ὃν ἠθελε μοὶ φέρει αὐτῇ.

Τὴν ἐπαύριον ὁ Λόρδος Ἐλβερφέλδ ἐφθασε καὶ αὐτὸς εἰς Λονδίον, καὶ τὴν μελαγχολίαν ἐπὶ τοῦ προσώπου ἔχων κεχαραγμένην, ἦλθε νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν Σιρ Ἐδουάρδον. Ἡ Λουκία δὲ ὅταν τὸν εἶδεν ἐισερχόμενον, ἠσθάνθη τὴν καρδίαν της ἰσχυρῶς τοραττομένην, καὶ τότε πρῶτον ὕψωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς της πρὸς τὸ πρόσωπον τὸ τόσο σφοδρῶς ἐλύσαν τὴν ἄγριαν ἐκείνην, καὶ ἀνεγνώρισεν ἐνδομύχως ὅτι ὁ Ῥιχάρδος ἦτον τῷ ὄντι εἰς τῶν ὠραιότερων τύπων τῆς Βρεττανικῆς ἀριστοκρατίας.

Ὁ δὲ Σιρ Ἐδουάρδος, λαβὼν αὐτὸν κατὰ μέρος, ἔμαθον, τῷ εἶπε, τὰς περιστάσεις τῆς μονομαχίας σας, καὶ τῷ διηγήθη αὐτάς. Ἦκουσα δὲ ὅτι ὁ Ὁ Βαίρ-

δης σὰς ἔδωκεν ἔγγραφον τὴν ἀπόδειξιν τῆς αἰσχρᾶς του. Τὴν ἔχετε;

— Τὸ ἐλθσμόνησα, εἶπεν ὁ Ῥιχάρδος, δὲν θέλω νὰ γίνω κατήγορος κἀνεὸς.

— Μὴ ἀκαιρὸν γενναϊότητα, ἀπεκρίθη ὁ Σιρ Ἐδουάρδος. Σὰς παρακαλῶ ἐν ὀνόματι τῆς Λουκίας μου. Ἐγὼ τὴν πατρικὴν μου ἰσχὴν μετεχειρίσθη διὰ νὰ τὴν ἀναγκάσω ν' ἀβραβωνισθῇ τὸν Ὁ Βαίρδον. Αὐτὸς ἀπῆλθεν εἰς Δουβλίον νὰ διαθήσῃ τὰ καθ' ἑαυτὸν, καὶ σήμερον ἡ αὐριον ἐπανέρχεται νὰ τὴν νυμφευθῇ. Σώσατέ την, Μιλόρδε, ἐν ὅσῳ εἶναι καιρὸς. Δειξάτέ μοι τὸ ἔγγραφον.

— Ὡ! μὴ! μὴ τὴν Λουκίαν εἰς τὸν Ὁ Βαίρδον. ἀνέκραξεν ὁ Ῥιχάρδος. Μὴ τὸ ἄνθος τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὸν βόρβορον τῆς κολάσεως!

— Τὸ ἔγγραφον, τὸ ἔγγραφον! ἐπανελάθεν ὁ Σιρ Ἐδουάρδος.

— Ἐχετε δίκαιον, τὸ ἔγγραφον, εἶπεν ὁ Ῥιχάρδος, ἄλλως αἱ λέξεις μου δύναται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ὑπαγορεύσεις χαμερποῦς φθόνου, καὶ νὰ θυσιασθῇ ἡ Λουκία. Ἴδου τὸ ἔγγραφον, καὶ τὸ ἐνεχειρίσειν εἰς τὸν Σιρ Ἐδουάρδον.

Τὴν στιγμὴν ταύτην ὁ ὑπρέτης ἀνήγγειλε τὸν λοχαγὸν Ὁ Βαίρδον.

Ἄς εἰσέλθῃ, εἶπεν ὁ Σιρ Ἐδουάρδος, συστέλλων σπασμαδικῶς τὰς ὀφρῦς.

Τὴν δὲ Λουκίαν, ἐγερθεῖσαν νὰ ἐξέλθῃ, διάταξε δι' ἐνὸς νεύματος τῆς χειρὸς νὰ μείνῃ.

Ὅταν δ' εἰσῆλθεν ὁ λοχαγὸς, ἡ μὲν Λουκία οὐδ' ἔστρεψε κἄν τὴν κεφαλὴν πρὸς αὐτὸν, αὐτὸς δὲ, ἰδὼν ἐμπρὸς του τὸν Λόρδον Ἐλβερφέλδ, ἔμεινεν ὡς ἀντικρύσας τὴν κεφαλήν τῆς Μεδούσης, μέχρις οὗ ὁ Σιρ Ἐδουάρδος, ἐλθὼν πρὸς αὐτὸν, καὶ τεινῶν πρὸς αὐτὸν τὸ ἔγγραφον,

— Ἡ ὑπογραφή αὕτη, ἔκραξε μὲ φωνὴν ὡς κεραυνοῦ, εἶναι ὑπογραφή σου, καὶ τολμᾶς, ἄθλιε, νὰ παρουσιασθῆς εἰς τὸν οἶκόν μου; Ἐξέλθε, πρὶν ἐσὶ διώξουν οἱ ὑπρέται μου.

Ὁ Ὁ Βαίρδης ἐβρίβη ἄμέσως ἔξω τοῦ δωματίου, καὶ ἔκτοτε δὲν ἤκουσθη πλέον εἰς τὴν Ἀγγλίαν.

Μετὰ δὲ τινὰς ἡμέρας ὅλη ἡ ἀριστοκρατία τῆς πρωτεύουσῆς συνέχαιρε τὴν Μίς Λουκίαν ὡς νυμφευομένην τὸν Λόρδον Ἐλβερφέλδ, τὸν ἥρωα ὄλων τῶν συνασπαστῶν διὰ τὰ τελευταῖα συμβάντα τῆς ὁδοποιρίας του.

— Ἡ ὁδοποιρία μου αὕτη, ἔλεγε μίαν ἐσπέραν ὁ Ῥιχάρδος πρὸς τὴν μνηστῆν του, μὲ ἀναγκάζει νὰ ὁμολογήσω πόσον δίκαιον εἶχετε διωχυρισμένη, ὅτι αἱ γυναῖκες εἶναι ἐπίσης ἀξίωμαχοι ὡς καὶ οἱ ἄνδρες, καὶ ὅτι στρατὸς ἐξ αὐτῶν εἶναι ἐπίσης ἀσφαλὲς εἶρησμα τῆς πατρίδος.

— Καὶ ἡ ὁδοποιρία σας αὕτη, ἀπεκρίθη χαριέντως μειδιῶσα ἡ Λουκία, ἀναγκάζει καὶ ἐμὲ νὰ ὁμολογήσω διωχυρισμένη τὸ ἐναντίον. Εἰς τὸν γυναικεῖον στρατὸν, καὶ ἂν ὡς τὸν Ἀχιλλεῖα ἐμβαθῇ εἰς τὴν στύγα, τὸ εἶδατε, μένει πάντοτε τρωτὴ ἡ καρδιά.

Μετὰ τινὰς ἡμέρας ὁ Λόρδος Ἐλβερφέλδ, νυμφευθεὶς τὴν Λουκίαν, ἀπῆλθεν εἰς Ἐλβερφέλδ-Κάστελ, ὅπου ἀμφότεροι ἐδαψίλευσαν πᾶσαν περιποίησιν καὶ τρυφερὰν θεραπείαν εἰς τὴν σώσαν τὸν Ῥιχάρδον.

Ούχ ἦταν ὁμοίως ἡ δουτυγὴς Καλμίνια ἐμαρξίετο ὡς ἄνθος μεταφυτευθέν, καὶ μετὰ ἕξι μῆνας ἀπέθανεν ἀπὸ φθίσεως ἣν ἐπέερε, κατὰ τινὰς μὲν τῶν ἰατρῶν, τοῦ βοσείου κλίματος ἢ τρυχύτης, κατ' ἄλλους δὲ, ἡ λύπη τῆς διὰ τὴν στέρτην τῆς πατρίδος τῆς. Ἀλλ' ὁ περὶ ἰωνόμοιο μυθιστοριογράφος Βουλοῆρος, ὅστις ἦταν παρὼν, κινήσας τὴν κεφαλήν, καὶ πρὸς τὸν Ἀόρδον Ἰλθερρέλδ ἀποβλέπων, εἶπεν, ὅτι ἐκεῖνος ἄλλην ἔχει γνώμην, καὶ τὴν γνώμην του θελεῖ εἰπεῖ εἰς ἓν τῶν προσηυτετέρων μυθιστορημάτων του (α).

θεῖς ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος ἐνῶ ἐρύλαττε τοὺς Δελφοὺς, ἢ τὰ φρικώδη τέρατα ἄτινα, ὑπέκοντα εἰς τὴν μῆνιν τῆς Ἀθηνᾶς, περιέσφιγγαν τὸν ἱερόσυλον Λαοκόωντα, ἢ τὰ δύο αἰνὰ πέλωρα, τὰ σταλέντα ὑπὸ τῆς Ἥρας διὰ νὰ πνίξωσι τὸν Ἡρακλῆ ἐντὸς τῆς κοιτίδος του, ἦσαν ἐκ τοῦ εἶδους τῶν ὄφειων ἐκείνων τοὺς ὁποίους καλοῦμεν σήμερον Βόας; Ὁ Ἀριστοτέλης δὲν ἀναφέρει τοιοῦτον ὄνομα ὁμιλεῖ μόνον περὶ λιθουκῶν τινῶν ὄφειων μεγέθους καταπληκτικοῦ, οἵτινες, καταδιώξαντές τινὰς ὄδοιπόρους, ἀνέτρεψαν καὶ μίαν τριήρη. Ὁ Πλίνιος πρῶτος ἀναφέρει τοὺς Βόας, προσθέτων ὅτι ὠνομάσθησαν οὕτω, διότι ἐθήλαζον γάλα δαμάλεων ἢ περιέρχοντο αὐτὴν ἰδέα σώζεται καὶ μέχρι τοῦ νῦν μεταξύ τινῶν λαῶν. Ἀλλ' ὁ Πύθων τοῦ Ἀπόλλωνος, τὰ τέρατα τοῦ Λαοκόωντος, τὰ αἰνὰ πέλωρα τοῦ Θεοκρίτου, οἱ ὑπερμεγέθεις δράκοντες τοῦ Πλινίου, ἐλυμαίνοντο τὴν Ἑλλάδα, τὴν παραλίαν τῆς Ἀσίας, καὶ τὴν Ἰταλίαν, ἐνῶ σήμερον εἰς κἀνὲν τῶν μερῶν τούτων οὐδ' ἔχνος φαίνεται τοιούτων θηρίων. Μήπως ἡ ζωηρὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ἰταλῶν φαντασία, μετέβαλε τοὺς μικροὺς καὶ συνήθεις ὄφεις εἰς ἀγρίους καὶ σαρκοβόρους δράκοντας, ἢ μήπως Βόαι ἀνθρωπόμορφοι ἀπέδιώξαν τὰ παμφάγα ἐκεῖνα θηρία εἰς τὴν Ἀφρικὴν, τὸν νέον κόσμον καὶ τὰς Ἰνδίας;

Οἱ Βόαι δὲν εἶναι ἰσόλοιοι· ἔχουσιν ὁμοίως μῆκος ἀπὸ τριάκοντα μέχρις ἐξήκοντα ποδῶν, καὶ δύναμιν μωδῆ τοσοῦτον ἀκαταμάχητον, ὥστε κατασυντρίβουσι καὶ τὰ μεγαλύτερα ζῶα περιελισσόμενοι εἰς αὐτὰ. Καὶ ποτὲ μὲν καταδιώκουσι ταῦτα, ποτὲ δὲ ἐνεδρεύοντες, ὀρμῶσιν αἰφνης κατ' αὐτῶν. Κρυπτόμενοι ὑπὸ τῶν χόρτων, ἢ ἀπαιωρούμενοι ἀπὸ τῆς οὐρᾶς εἰς κλάδους δένδρων, περιμένουσι τὰ θύματά των, καὶ ἅμα παρατηρήσασιν κἀνὲν μακρόθεν, πετώσι σχεδὸν πρὸς αὐτὸ, τόσον εἶναι ταχεῖς καὶ εὐκίνητοι· ἀφοῦ δὲ περιτυλιχθῶσι περὶ τὸ σῶμά του, καὶ συνθλάσωσιν, ὡς εἶπομεν, αὐτὸ, τὸ ἀλείφουσι μὲ τὸν μυζώδη καὶ βρωμερὸν σιελόν των, καὶ ἀνοίγοντες τὸ στόμα των ὡς χάσμα βραθύρου, τὸ καταπίουσι. Οὕτωπως καταβροχιζοῦσι καὶ σκύλους, καὶ ἔλαφους, καὶ βόας δλοκλήρους.

Ἐπειδὴ τὰ θηρευόμενα εἶναι συνήθως μεγάλα, οἱ δὲ Βόαι δὲν μασσῶσιν ἀλλὰ καταπίουσι, ἢ καταπίουσι καὶ ἡ χώνευσις διαρκοῦσιν ἐξ ἀνάγκης πολὺν χρόνον. Ἐὰν τις καταλάβῃ Βόαν ἀσχολούμενον εἰς τὸ νὰ εἰσάξῃ εἰς τὸν φάρυγγά του ζῶον, εἴν' εὐκόλον νὰ τὸν φονεύσῃ· διότι, οὔτε νὰ φύγῃ δύναται, οὔτε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ θηρευθέν, καθὸ συνεχόμενον ὑπὸ τῶν καρπύλων καὶ ἀγχιστρωδῶν ὀδόντων του. Μετὰ τὴν κατάποσιν, ἀποσύρεται εἰς τόπον παράμερον, ὅπου μένει ἀκίνητος μέχρι τῆς πέψεως. Ἐπειδὴ δὲ αὕτη δὲν γίνεται εὐκόλως, τὰ κρέατα σηπόμενα ἀποπνέουσι δυσωδίαν ἀνυπόφορον, ἣτις, διαδιδόμενη μακρὰν, προδίδει τὴν παρουσίαν τοῦ ἀθηράγου δράκοντος.

Οἱ Βόαι ὀρμῶσι καὶ κατ' ἀνθρώπων, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ συμβάντος εἰς ναύτην, τὸ ὁποῖον παριστᾷ ἡ ἀντικρὺ εἰκών.

ΒΟΑΙ.

Μήπως ὁ φοβερός Δράκων Πύθων, ὁ κατοικοῦν

(α) Ἐκ τοῦ συμβάντος τούτου ἀνεμριθόως ἐπληροφόρηθη καὶ διηγήθη ἰσχυρῶς ἡ Ἀγγλικὴ ἐφημερὶς ὁ Ἐξεταστής (Examiner) τῆς 25 Ἰανουαρίου ἐκ τῆς ἀναφορᾶς ἐκ γυναικῶν συγκαταμένης.

Πλοῖον διαπλέον πρὸ τινῶν ἐτῶν τὴν θάλασσαν τῶν Ἰνδιῶν, ἐστειλε τὴν λέμβον του μετὰ τινῶν ναυτῶν εἰς τινὰ νῆσον διὰ ν' ἀγοράσῃ τροφίμα. Οἱ ναῦται, φθάσαντες εἰς τὴν ξηρὰν, ἀφῆκαν τὴν λέμβον ὑπὸ τὴν φυλακὴν ἐνὸς ἐξ αὐτῶν, καὶ ἐπροχώρησαν εἰς τὰ ἐνδότερα. Οὗτος δὲ μείνας μόνος, ἀπεκοιμήθη ὑπὸ τὰ ἐδάδια ἀλλ' ἐν τοσοῦτω παμμεγέθεις τις Βόας, ἐξελθὼν τοῦ δάσους, ἦλθεν εἰς τὴν λέμβον, καὶ περιετύλιξε δι' ἀπείρων σπειρῶν τὸν κοιμώμενον. Εὐτυχῶς ὁμοίως κατὰ τὴν κρίσιμον ἐκείνην ὥραν ἐφθασαν οἱ σύντροφοί του, καὶ πληγώσαντες τὸ θηρίον, ἀπέκοψαν μέρος τῆς οὐρᾶς του. Μετὰ ταῦτα, θανατώσαντες αὐτὸ, τὸ ἐμέτρησαν, καὶ εὑρον ὅτι εἶχεν ἐξήκοντα δύο ποδῶν καὶ τινῶν δακτύλων μῆκος.

Ἡ ΔΙΚΗ ΤΩΝ ΕΠΤΑ ΕΠΙΣΚΟΠΩΝ.
ΕΚ ΤΗΣ ΝΕΩΤΑΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ.
ΤΟΥ ΜΑΚΩΛΑΙΟΥΣ.

ὑπὸ Κ. Π. (1).

Τῆ 27 Ἀπριλίου 1688 ἐξέδωκεν ὁ βασιλεὺς (2) δευτέραν συγχωρητήριον διακήρυξιν, ἐν ἣ ἐπανελάμ-

(1) Δι σημειώσεως τοῦ πρωτοτύπου δὲν μεταφράσθησαν, διότι αἱ μὲν πλεῖσται ἀφορῶσι τὰς πηγὰς, τῶν ὁποίων ἰθεωρήθη περιττὴ ἢ παράθεσις, ὁλλοὶ δὲ τινες περιέχουσιν ἀναπτύξεις μὴ ἀναγομέρας ἰδίως εἰς τὸ προκείμενον δράμα. Ὅθεν, ἀντὶ τούτων, προσετέθησαν ὑπὸ τοῦ μεταφραστοῦ σημειώσεις ἄλλαι, δυνάμεται νὰ βοηθήσωσι τὸν Ἑλληνα ἀναγνώστην εἰς τὴν κατάληψιν τῶν προσώπων καὶ πραγμάτων περὶ ὧν ἐνταῦθα ὁ λόγος.

(2) Ὁ βασιλεὺς περὶ οὗ πρόκειται εἶναι ὁ ἔσχατος Στουαρτίδης Ἰάκωβος Β' τοῦ ὁποίου τὰ ἐπανειλημμένα πολιτικὰ σφάλματα ἐπήγαγον, μετ' ὀλίγου μῆνας, τὴν ἀξιομηνημόνευτον Ἀγγλικὴν μεταπολίτευσιν καὶ τὴν καθάρσειν τοῦ ἡγεμόνος ἐκείνου. Περὶ δὲ τῆς συγχωρητήριου διατάξεως, παρατηροῦμεν τὰ ἐξῆς. Ὁ βασιλεὺς ἦτο καθολικὸς, ἐκ δὲ τῶν ὑπηκόων αὐτοῦ, ὀλίγοισι μὲν, μόλις τὸ 1/50 τῶν κατοίκων, ἐπρέσβευον τὸ δόγμα τοῦτο, οἱ δὲ πλεῖστοι ἦσαν διαμαρτυρούμενοι διαφόρων αἰρέσεων, δηλαδὴ, Ἀγγλικανιστῶν, πρεσβυτεριανῶν, ἀνεξάρτητων, βαπτιστῶν κτλ. Κατὰ τοὺς κειμένους νόμους, μόνοι οἱ Ἀγγλικανιστῶν ἢ Ἐπισκοπικοὶ λεγόμενοι ἦσαν ἱκανοὶ νὰ λάβωσι δημοσία ἀξιώματα, εἰς δὲ τοὺς λοιποὺς πάντας, Καθολικοὺς, πρεσβυτεριανοὺς κτλ. οὐ μόνον τοῦτο δὲν ἦτο ἐπιτετραμένον, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐλευθέρως τέλεσις τῆς λατρείας αὐτῶν ἦτο ἀπηγορευμένη, ἐπὶ ποιναῖς βαρβαρταῖς. Ἡ συγχωρητήριος διάταξις ἐπέτρεψεν εἰς

βανεν όλόκληρον τὴν κατὰ Ἀπρίλιον τοῦ προηγουμένου ἔτους δημοσιουθεῖσαν. Ὁ μέχρι τοῦδε βίος αὐτοῦ, ἔλεγεν, ἦτον ἱκανὸς βεβαίως νὰ πείσῃ τὸν λαόν του, ὅτι δὲν ἦτον ἄνθρωπος δυνάμενος εὐκόλως νὰ παλιωθῆσθαι. Ἐπειδὴ ὁμως ἄνδρες ἐπίβουλοι ἐζήτησαν νὰ παραπείσωσι τοὺς πολλοὺς, ὅτι εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ ἐνδῶσθαι εἰς τὴν προκειμένην ὑπόθεσιν, ἐνόμισεν ἀναγκαῖον νὰ ἀποφανθῆ, ὅτι ἡ πρόθεσις του εἶναι ἀμετάθετος καὶ ὅτι ἔχει σταθερὰν ἀπόφασιν νὰ μὴ μεταχειρισθῆ μὲν εἰμὴ ἄνθρώπους ἐτοιμοὺς ὄντας νὰ συμπράξωσιν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν βουλευμάτων αὐτοῦ, νὰ παύσῃ δὲ πολλοὺς ἀπειθεῖς πολιτικοὺς καὶ στρατιωτικοὺς ὑπαλλήλους. Ἀνήγγελλε δὲ, ὅτι μελετᾷ νὰ συγκαλέσῃ τὰς βουλὰς τὸ βραδύτερον κατὰ Νοέμβριον μῆνα, καὶ προέτρεπε τοὺς ὑπάρχοντες νὰ ἐκλέξωσιν ἀντιπροσώπους προθύμους νὰ συνδράμωσιν αὐτὸν εἰς τὸ μέγα ἔργον τὸ ὁποῖον ἐπεχείρησεν.

Ἡ διακέρυξις αὕτη προεξένησε κατ' ἀρχάς μικρὰν ἐντύπωσιν, διότι οὐδὲν καινὸν περιεῖχεν, οἱ δὲ ἄνθρωποι ἠπόρησαν πρὸς τί ὁ βασιλεὺς εἰσθετὸν κόπον νὰ δημοσιεύσῃ ἐπίσημον παραγγέλιμα μόνον διὰ νὰ εἴπῃ εἰς αὐτοὺς, ὅτι δὲν μετέβαλε γνώμην. Ὁ δὲ Ἰάκωβος, ἀγανακτῆσας ἴσως διὰ τὴν ἀδιαφορίαν μὲ τὴν ὁποίαν ὄλοις τοὺς ὑπάρχοντες τοῦ βασιλείου, οἰουδὴποτε θρησκευματος καὶ ἂν ἦσαν, τὴν τε ἀνερχόμενον ἐξάσκῃσιν τῆς λατρείας αὐτῶν καὶ τὴν ἱκανότητα τοῦ λαμβάνειν πᾶν δημόσιον ἀξίωμα, πολιτικὸν ἢ στρατιωτικόν, ὥστε ἐκ πρώτης ὄψεως ἡ διάταξις ἦτον εὐλογωτάτη καὶ δικαιοτάτη. Ἀλλ' ὁ πραγματικὸς αὐτῆς σκοπὸς ἦτον ὀλέθριος. Ὁ Ἰάκωβος Β' ἐξ ἀρχῆς τῆς βασιλείας αὐτοῦ, πρόθετος ὄνομα νὰ καταστήσῃ ἄπαρτας τοὺς Ἀγγλοὺς Καθολικοὺς καὶ νὰ καταργήσῃ τὰ δικαιώματα τῶν βουλῶν, λαμβάνων αὐτὸς ἅπαν τὸ κράτος. Τὴν δὲ ἐκπλήρωσιν τῆς προαιρέσεως ταύτης ἐπεδίωξε καὶ δι' ἄλλων μὲν πολλῶν πράξεων καὶ διατάξεων, ἰδίως δὲ διὰ τῆς προκειμένης. Ὁ ἀληθὴς σκοπὸς αὐτοῦ ἦτον, ἅμα καθιερώσας τὴν ἀρχὴν ὅτι ἄπαρτες οἱ Ἀγγλοὶ εἶναι δεκτοὶ εἰς τὰ δημόσια ἀξιώματα, νὰ ἐπιτρέψῃ ὅλα, βαθμίδων καὶ κατ' ὀλίγον, τὰ ἀξιώματα ταῦτα εἰς καθολικοὺς, διὰ νὰ βιάσῃ οὕτως ἕκαστον Ἀγγλον, θέλοντα νὰ λάβῃ δημόσιον ἀξίωμα, νὰ προσέλθῃ εἰς τὴν καθολικὴν θρησκείαν. Πρὸς τοῦτοις, ἡ ἀπαγόρευσις τῆς ὁποίας ἢ συγχωρητήριος διάταξις ἀπεφάνητο κατ' ἐπιφάνειαν τὴν κατάργησιν, ἦτο βεβαίως ὀλεθρία, ἀλλ' οὐδὲν ἦτον ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη εἶχε νομοθετηθῆ ἰπὸ τῶν παρλαμεντῶν, δηλαδή ὑπὸ τῶν βουλῶν, ἥδη δὲ ὁ βασιλεὺς ἐψήφισε τὴν κατάργησιν ἀθαιρέτως, χωρὶς νὰ ζητήσῃ καὶ νὰ λάβῃ τὴν εἰς τοῦτο συναίνεσιν τοῦ νομοθετικοῦ συνεδρίου, ὥστε προδήλως ἐσφετερίζετο ἅπασαν τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν. Διὰ τοὺς λόγους τοῦτους ἄπαρτες σχεδὸν οἱ Ἀγγλοὶ, καὶ αὐτοὶ οἱ μάλιστα ἀφωσιωμένοι εἰς τὸν Ἰάκωβον Β', καὶ, τὸ περιεργόν, αὐτοὶ τῶν Καθολικῶν οὐ φρονιμώτεροι, δὲν ἐπεδοκίμασαν τὴν διάταξιν αὕτην.

τὸ κοινὸν ἐδέχθη τὴν περὶ τῆς σταθερᾶς αὐτοῦ ἀποφάσεως ἀγγελίαν ἐκείνην, καὶ νομίζων τὴν ἀξιοπρέπειάν του προσβεβλημένην ἐάν δὲν ἐπιχειρήσῃ νέον τι καὶ ἀλλόκοτον, ἐξέδωκε, τῇ 4 Μαΐου, διάταγμα, δι' οὗ παρήγγειλε νὰ ἀναγνωσθῆ ἡ τῆς προηγουμένης ἐβδομάδος διακέρυξις, κατὰ δύο ἀλλεπαλλήλους κυριακάς, εἰς ὅλας τὰς ἐκκλησίας τοῦ βασιλείου, ἐν καιρῷ τῆς λειτουργίας καὶ ὑπὸ τῶν λειτουργούντων ἱερέων. Ἐν Λονδίῳ (3) καὶ ἐν τοῖς προαστείοις, ἔπρεπε νὰ γίνῃ ἡ ἀνάγνωσις τῇ 20 καὶ τῇ 28 Μαΐου, εἰς δὲ τὰ λοιπὰ τῆς Ἀγγλίας μέρη, τῇ 3 καὶ τῇ 10 Ἰουνίου. Οἱ ἐπίσκοποι παρήγγελλοντο προστούτοις νὰ διανεμῶσιν εἰς τὰς ἐπαρχίας αὐτῶν ἀντίτυπα τῆς διακηρύξεως.

Ἐάν ἀναλογισθῶμεν, ὅτι ὁ κληρὸς τῆς ἐπικρατοῦσης θρησκείας (τῆς Ἀγγλικανικῆς), ἅπας σχεδὸν ἀνεξαιρέτως, θεωρεῖ τὴν συγχωρητήριον διακέρυξιν ὡς παραβιάζουσαν τοὺς νόμους τοῦ κράτους, ὡς παραβαίνουσαν τὴν ἐπίσημον βασιλικὴν ὑπόσχεσιν καὶ ὡς καταπέρουσαν πληγὴν καιρίαν εἰς τὰ προνόμια καὶ τὸ ἀξίωμα αὐτοῦ, δὲν ἐπιτρέπεται ἴσως νὰ ἀμοιβάλλωμεν, ὅτι τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος διάταγμα ἐξεδόθη ἐπίτηδες διὰ νὰ περιυβρίστῃ δεινῶς τὸν κληρὸν ἐκεῖνον. Οἱ πολλοὶ ἐπίστευον μάλιστα, ὅτι ὁ Πέτρος (4) ἐξέφρασε τὴν πρόθεσιν ταύτην δι' αἰτηρῆς τινος μεταφορᾶς, παρὰ τοῖς ἀνατολικῶς εἰθισμένῃς, εἰπὼν, ὅτι θέλει ἀναγκάσει τοὺς κληρικοὺς αὐτοὺς νὰ φάγωσι κόπρον, καὶ τὴν χειρίστην καὶ βδελυκτοτάτην πάσης κόπρου. Ἀλλ' ὅσα τυραννικῆ, ὅσα κκοσθήτης καὶ ἂν ἦτον ἡ παραγγελία ἡδύνατο ἀρά γε ὁ Ἀγγλικανικὸς κληρὸς νὰ ἀποποιηθῆ τοῦ νὰ ὑπακούσῃ εἰς αὐτήν; Ὁ βασιλεὺς ἦτο φύσει ἀθαιρέτος καὶ αὐστηρὸς ἡ διαδικασίᾳ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς (5) συνοπτικῆ, ὅσον ἡ δικδικασία τῶν στρατοδικείων πᾶς ὁ πολήσας νὰ ἀντισταθῆ ἐκινδύνους νὰ ἐξωσθῆ, ἐντὸς μιᾶς ἐβδομάδος, ἀπὸ τῆς ἐφημερίας αὐτοῦ, στερούμενος ἅπαντος τοῦ εἰσοδήματός του, ἀνακρηκτικῶς.

(3) Κυρίως ἔπρεπε νὰ γράφωμεν τὴν πόλιν ταύτην Londinum, κατὰ τὸν Πτολεμαῖον ἀλλ' ἐπειδὴ ἐπεκράτησεν ἄχρι τοῦδε ἡ γραφὴ Londinum, καθ' ἕτερον Λατινικὸν τύπον Londinum, μὴ μετακινήσωμεν τὰ καθεστῶτα.

(4) Ὁ Πέτρος αὐτὸς, ἡ μάλιστα Ἐδουάρδος Πέτρος, ἦτον Ἀγγλὸς Ἰησοῦτης, ἰδιαιτέρως τοῦ βασιλείου σύμβουλος καὶ θερμότητος καὶ παραλογώτατος συμπράκτωρ περὶ τὸ θρησκαιόρθωτον ἔργον τῆς εἰς τὸν Καθολικισμόν προσαγωγῆς ἄπαρτος τοῦ Ἀγγλικῶν λαοῦ. Πλειότερον δὲ ἴσως ἀπάντων τῶν ὀλεθρίων συμβούλων εἰς οὗς ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος ἔδωκεν ὄτα ἀκροάσεως, συνετίλεσεν ὁ Ἰησοῦτης αὐτὸς εἰς τὴν καταστροφὴν τοῦ οἴκου τῶν Στουαρτῶν.

(5) Οἱ Θεοδωρίδαι βασιλεῖς (Tudor), οἱ ἀρξάντες τῆς Ἀγγλίας ἀπὸ τὰ τέλη τῆς 15^{ης} ἕκαστοτακτηρίδος μέχρι τῶν ἀρχῶν τῆς 17^{ης} (ὅτε τῷ 1602 κατέλαβε τὸν θρόνον ὁ πάππος τοῦ Ἰακώβου Β' καὶ ἀρχηγῆτος τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ Στουαρτῶν

μενὸς ἀνίκανος εἰς τὸ νὰ λάβῃ πᾶν ἄλλο ἐκκλησιαστικὸν ἀξίωμα, καὶ ἀναγκασόμενος οὕτω νὰ ψυμοζήτησθαι ἀπὸ θύρας εἰς θύραν. Καὶ μὲν, ἐάν σύμπας ὁ κληρὸς ἀνίστατο ἀπὸ κοινοῦ εἰς τὴν βασιλικὴν θέλησιν, ἦτο πιθανὸν ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ Ἰάκωβος δὲν ἤθελεν ἴσως πολήσῃ νὰ τιμωρήσῃ διὰ μιᾶς 10,000 ἐνόχους. Ἀλλὰ καιρὸς δὲν ὑπῆρχε διὰ νὰ γίνῃ τοιαύτη συνεννόησις. Τὸ διάταγμα ἐδημοσιεύθη τῇ 7 Μαΐου, τῇ δὲ 20 ἔπρεπε νὰ ἀναγνωσθῆ ἡ διακέρυξις εἰς ὅλας τὰς ἐκκλησίας τοῦ Λονδίνου καὶ τῶν περὶξ αὐτοῦ. Ἐντὸς δεκατῶσάρων ἡμερῶν, ὅση θραυτηριότης καὶ ἐν κατεβάλλετο, δὲν ἦτο δυνατόν, διὰ τὴν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἀτέλειαν τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας, νὰ γνωσθῆ ἡ πρόθεσις οὐδὲ τῶν δεκατημορίου τῶν καθ' ἅπαν τὰ βασιλείων ἐφημερίων. Καὶ αὐτῶν δὲ τῶν ἐπιτόκων ὄλων δὲν ἦτον εὐκόλον νὰ ἐρωτηθῆ ἡ γνώμη, ἐντὸς τόσον μικροῦ διαστήματος. Πρὸς τοῦτοις, ἀποποιηθέντος τοῦ Ἀγγλικανικοῦ κλη-

ειδῶν Ἰακωβος Α' καὶ εἰσαγαγόντες εἰς τὴν χώραν ταύτην τὸ τῶν διαμαρτυρουμένων δόγμα, ἐσφραξήθησαν συγχρόως, ὡς πρὸς τὴν Ἀγγλικὴν ἐκκλησίαν, ἅπασαν τὴν πνευματικὴν κυριαρχίαν τὴν ὁποίαν, ὡς πρὸς τὴν Καθολικὴν, εἶχε ὁ Πάπας. Ἀλλ' ἡ ὑπέρογκος αὕτη ἐξουσία δὲν εἶχε μεταβιβασθῆ εἰς τὸν Ἰακωβον Β'. ἐποία ἦτον ἐπὶ τῶν Θεοδωριδῶν καὶ ἐπὶ αὐτῶν τῶν πρώτων Στουαρτιδῶν (τοῦ Ἰακώβου Α' καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Καρόλου Α', πατρὸς τοῦ τε Καρόλου Β' καὶ τοῦ Ἰακώβου Β'). Ὁ νόμος ὁ ἀποδοὺς εἰς τοὺς Θεοδωρίδας τὴν ὑπερτάτην ἐκκλησιαστικὴν κυριαρχίαν ἔθηκε, μεταξὺ τῶν ἄλλων, εἰς τὸν ἡγεμόνα τὴν ἄδειαν νὰ συστήσῃ δικαστήριον ἐπιτετραμμένον τὴν ἀνάκρισιν, τὴν προκατάληψιν καὶ τὴν τιμωρίαν ἀπάντων τῶν ἐκκλησιαστικῶν πλημμελημάτων. Δυνάμει τῆς ἀδείας ταύτης, συνέστη ἐπὶ τῆς Βλυσάβετ (ἣτις εἶναι ἡ τελευταία βασιλεῖς ἐκ τοῦ τῶν Θεοδωριδῶν οἴκου) τὸ δικαστήριον τῆς ἀνωτάτης ἐπιτροπῆς, τὸ ὁποῖον, διὰ τῆς γοβεράς καταδιώξεως τῆς παρ' αὐτοῦ, ἐπὶ πολλὰ ἔτη, ἐνεργηθείσης, καθ' ὅλων τῶν μὴ ὁμολογούντων τὰ δόγματα τῆς ἐπικρατοῦσης Ἀγγλικανικῆς θρησκείας, (εἴτε Καθολικῶν, εἴτε καὶ διαμαρτυρουμένων), τοσοῦτον μῖσος ἐνέπνευσε καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς μάλιστα εἰς τὴν ἐπικρατοῦσαν θρησκείαν ἀφωσιωμένους, ὥστε, ὅτε τῷ 1640 συνήλθε τὸ μακρὸν λεγόμενον Παρλαμεντόν, τὸ παρασκευάσαν καὶ διενεργήσαν τὴν πτώσιν τοῦ Καρόλου Α', ἡ ἀνωτάτη ἐκεῖνη ἐπιτροπὴ ἐθεωρήθη ὡς ἡ διαφοροτέρα ὄλων τῶν πληγῶν ὅσας ἔπασχε τὸ ἔθνος ὅθεν κατηγορήθη καὶ αὕτη καὶ πᾶν ἄλλο, ἐκκλησιαστικόν δικαστήριον ἀνεξαιρέτως. Ἐπῆλθεν ἔπειτα ἡ καθόλου καὶ ὁ θάνατος τοῦ Καρόλου Α', 1649, ἡ κυβέρνησις τοῦ Κρομουέλλου, καὶ, μετὰ τὴν ἀποβίωσιν τοῦτου, ἡ παλινορθώσις τῶν Στουαρτιδῶν, 1660, διὰ τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναβάσεως τοῦ Καρόλου Β' (υἱοῦ πρεσβυτέρου τοῦ Καρόλου Α' καὶ ἀδελφοῦ καὶ προκατόχου τοῦ Ἰακώβου Β', τῷ

του νὰ ἀναγνώσῃ τὴν διακέρυξιν, φόβος ὑπῆρχε μήπως οἱ τῶν ἄλλων αἰρέσεων διαμαρτυρούμενοι, παρεξηγούντες τὴν ἀποποίησιν ταύτην, καὶ ἀπειπισθέντες τοῦ νὰ τυχῶσιν οἰαζόμενοι ἀνεξέθρησκείας παρὰ τοῦ Ἀγγλικανικοῦ κληροῦ, προσνεμῶσιν ἅπαν αὐτῶν τὸ βῆρος εἰς τὴν πλάστιγγα τῆς ἀλλῆς.

Ὅθεν ὁ κληρὸς ἐδίστασεν ἐπὶ πολλὸν χρόνον, καὶ ὁ διάταγμός οὗτος εἶναι ἀξίος συγγνώμης, διότι τινὲς τῶν ἐπιστημοτέρων καὶ μάλιστα ἐν εὐνοίᾳ τοῦ κοινοῦ διατελούντων λαϊκῶν συνεβούλευον μᾶλλον τὴν ὑποταγήν, θεωροῦντες, ὅτι ἡ μὲν ἀπὸ κοινοῦ ἀνίστασις ἦτο δυσεπίτευκτος, ἡ δὲ ἀντίστασις τινῶν μόνον κληρικῶν ἤθελεν ἀποβῆ εἰς αὐτοὺς μὲν ὀλεθρία, εἰς δὲ τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὸ ἔθνος μικρὰς ὠφελείας πρόθετος. Ταῦτα ἰδίως ἐπέτρεβον ὁ Ἀλίφαξ (Halifax) καὶ ὁ Νοττιγγάμιος (6) καὶ ἐντύτοις ἡ τεταγμένη ἡμεῖρα

τε τὸ Παρλαμεντόν ἐπέτρεψε μὲν πάλιν τὴν σύστασιν κατωτέρων τινῶν ἐκκλησιαστικῶν δικαστηρίων, τὰ ὁποῖα ἐθεώρει ἀπαραίτητα εἰς τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἐκκλησιαστικῶν υποθέσεων τῆς ἀνωτάτης ὁμοῦ ἐπιτροπῆς οὐ μόνον τὴν ἀνθρώσιν δὲν ἐψήφισεν, ἀλλὰ καὶ ὁμοῦ τὴν ὀριστικὴν κατάργησιν ἐπανέλαβεν. Οὐδὲν ἦτον ὁ Ἰακωβος Β', τῷ 1686, συνεκρότησεν ἀθαιρέτως τὴν ἐπιτετραμμένην ἐπιτροπὴν, θεωρήσας πρόσφορότατον γὰ μεταχειρισθῆ, πρὸς ἀποκατάστασιν τοῦ Καθολικισμοῦ εἰς τὴν Ἀγγλίαν, αὕτην ἐκεῖνην τὴν ὑπέρογκον κυριαρχίαν, τὴν ὁποίαν ἄλλοτε οἱ Θεοδωρίδαι ἐσφετερίσθησαν διὰ νὰ ἐπιτύχωσιν τὴν κατάλυσιν τοῦ Καθολικισμοῦ καὶ τὴν παγίωσιν τοῦ Ἀγγλικανικοῦ δόγματος. Αὕτη λοιπὸν εἶναι ἡ ἐπιτροπὴ περὶ ἧς γίνεται λόγος ἐν τῷ κειμένῳ.

(6) Ὁ ἐποκόμις Ἀλίφαξ ἦτο ὁ μεγαλοφυέστερος καὶ ὁ μετριοπαθέστερος τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς ἐποχῆς ἐκεῖνης ἐπὶ πολλὸν χρόνον διετίλειεν τῆς ἐποχῆς τοῦ Καρόλου Β' καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἰακώβου Β'. ἐχωρήθη δὲ ἀπὸ τοῦτου, μὴ θελήσας νὰ συμπράξῃ εἰς τοὺς ἐπιβούλους αὐτοῦ σκοποὺς κατὰ τοῦ θρησκευματος καὶ τοῦ πολιτεύματος, καὶ διετίλει ἐκτοτε ἀντιπολιτευόμενος. Ἀλλὰ, ἐκ φύσεως καὶ ἐκ συστήματος ἐχθρὸς ὢν πάσης βίας, ἐπεδίωκε τὴν νόμιμον, τὴν εἰρηλικὴν διόρθωσιν τῶν πραγμάτων καὶ ἐζήτησε μέχρι τέλους, ἂν καὶ ματαίως, νὰ ἀποφύγῃ τὴν καταστροφὴν τοῦ οἴκου τῶν Στουαρτιδῶν. — Ὁ Κόμης Νοττιγγάμιος εἶλε τὸ γένος ἀπὸ οἴκου περιωνύμου ἐπὶ τῇ ρομπαθείᾳ αὐτοῦ. Ὁ ἀδελφὸς τοῦ πάππου τοῦ ἐπῆρξε σφραγισοφύλαξ τοῦ Καρόλου Α' καὶ ὁ πατὴρ του, σφραγισοφύλαξ τοῦ Καρόλου Β'. Ἦτο δὲ καὶ αὐτὸς ρομικός λόγος ἀξίος καὶ ρήτωρ δάσκαλος, μάλιστα δὲ διεκρίνετο ἐπὶ τῇ χρηστότητι τοῦ βίου, πρᾶγμα σπάνιον εἰς τοὺς χρόνους τοῦτου τῆς Ἀγγλικῆς ἱστορίας. Μέχρι πρὸ μικροῦ διετίλειεν ὑπέρημαχος θερμὸς τῆς μοναρχικῆς ἐξουσίας, ἀλλ' ἡ ἀπροκάλυπτος κατὰ τῶν θεμελιωδῶν τοῦ Κράτους νόμων ἐπιβουλὴ, ἔσπραξε καὶ τοῦτον τῷ τελευταίῳ εἰς τὴν ἀντιπολιτευσιν.

προσῆγγιζεν, οὐδεμία δὲ ὑπῆρχε συνεννόησις, οὐδεμία δριστικὴ ἀπόφασις.

Ἐν τῇ ἀμνηχανίᾳ ταύτῃ, οἱ ἑτεροδοξοῦντες διαμαρτυρούμενοι (δηλαδὴ οἱ διαρμαρτυρούμενοι μὲν, ἀλλὰ διαφωνοῦντες πρὸς τὰ Ἀγγλικανικὰ δόγματα) τοῦ Λονδίνου, ἐκτίησαν διχλωμα εἰς τὴν αἰδίον τῆς πατρίδος αὐτῶν εὐγνωμοσύνην. Μέχρι τοῦδε ἡ Κυβέρνησις ἠλπίζεν ὅτι θέλουσι ταχῆ μετ' αὐτῆς. Τῶντιν ὀλίγοι τινὲς τῶν δραστηριωτέρων καὶ ταραχιδετέρων ἱεροκλήρων αὐτῶν, ὑπέβαλον ἀναφοράς ὑπὲρ τοῦ πολιτικοῦ συτήματος τοῦ βασιλέως. Ἄλλοι δὲ, μνησικακοῦντες διὰ τὰ πολλὰ δεινὰ ὅσα ἔπαθον ἄλλοτε ἀπὸ τῆς Ἀγγλικανικῆς ἐκκλησίας, ἀπὸ τοῦ οἴκου τῶν Στυαρτιδῶν, ἔχαιρον βλέποντες τὴν τυραννικὴν βασιλείαν καὶ τὴν τυραννικὴν ἱεραρχίαν χωρισθείσας ἀπ' ἀλλήλων δι' ἔγθρας πικρὰς καὶ ὑπερβηματιζούσας ἤδη διὰ τὰ ἐπιτύχωσι τὴν συνδρομὴν τῶν αἰρέσεων αὐτῶν, τὰς ὁποίας πρὸ ὀλίγου ἀπὸ κοινοῦ κατεδίωκον καὶ κατεπρόνον. Ἄλλ' ὅσω φυσικὸν καὶ ἂν ἦτο τὸ αἰτήρημα τοῦτο, καιρὸς ἦτο νὰ τὸ ἐγκαταλείψωσιν, ἀνάγκη ἦτο ἤδη νὰ ἐκλεξώσι τὴν σημαίαν ὑπὸ τὴν ὁποίαν ἐμελλον νὰ ταχθῶσι· καὶ οἱ ἑτεροδοξοῦντες διαμαρτυρούμενοι τῆς πόλεως ἑδρῶν γενναιοφρόνως εἰς τὴν ὑπὲρ τῶν θεμελιωδῶν τοῦ Κράτους νόμων ἀμυναν, συνασπιτταί, ἐν τῷ ἀγῶνι τούτῳ, γενόμενοι τοῦ κλήρου τῆς ἐπικρατούσης θρησκείας. Ὁ Βάξτερος (Baxter), ὁ Βάττης (Bates) ὁ Οὐόος (Howe) (7) διεκρίθησαν διὰ τὴν σπουδὴν τὴν ὁποίαν

(7) Ἐπίσημοι πρεσβυτεριανοὶ ἱεροκλήρες παθόντες ἄλλοτε πολλὰ, καθ' ἣν ἐποχὴν ἐσημύζοντο οἱ κατὰ τῶν ἑτεροδοξοῦντων διαμαρτυρούμενων νόμοι. Ὁ Ριχάρδος Βάξτερος ἰδίως, ἐδομηκοντοῦτος ἤδη ὄν, εἶχε καταδικασθῆ, πρὸ τριετίας, εἰς χρηματικὴν ποινὴν καὶ εἰς φυλάκιον, μόνον διότι ἐτόλμησε, σχολιάζων τὴν γέαν διαθήκην, νὰ παραπονεθῆ μετὰ τινος πικρίας ἕνεκα τῆς καταδιώξεως τὴν ὁποίαν ἔπασχον οἱ ἑτεροδοξοί. Ὁ Ἰωάννης Οὐόος, ἀθυμῆσας, εἶχε ἀναγκασθῆ νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ βασίλειον.

Καὶ ὅμως οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἀντεπολιτεύθησαν ἤδη εἰς τὴν βασιλικὴν διακήρυξιν, τὴν ἐπαγγελιομένην αὐτοῖς ἀνεξίθρησκείαν καὶ ἰσονομίαν· ἀντεπολιτεύθησαν δὲ διὰ δύο λόγους· πρῶτον, διότι ἐδυσπίστουν εἰς τὴν εὐκρίνειαν τῶν βασιλικῶν ὑποσχέσεων, ὑποκτείνοντες εὐλόγως, ὅτι τὰ ἀγαθὰ ταῦτα δὲν ἐπιτρέπονται εἰς αὐτοὺς εἰμὴ μόνον διὰ τὰ παραχωρηθῶσι καὶ εἰς τοὺς Καθολικοὺς, ὅτινες, διὰ τῆς γεφύρας ταύτης τῆς ἰσονομίας, ἐμελλον μετ' ὀλίγον νὰ μεταβῶσιν εἰς προνομίον ἔσιν καὶ νὰ λάβωσιν ἅπαντα τοῦ κράτους τὰ ἀξιώματα· δεύτερον, διότι αἱ θρησκευτικαὶ αἰρέσεις τῆς Ἀγγλίας ἀντεστοίχουν καὶ εἰς ἰδίαν τινὰς πολιτικὰς δοξασίας καὶ μερίδας. Οἱ Καθολικοὶ ἐν γένει ἦσαν ὁπαδοὶ τῆς ἀπολύτου βασιλείας· οἱ ἀγγλικανισταὶ ἤθελον βασιλείαν συνταγματικὴν μὲν, καθιεροῦσαν ὅμως τὴν ὑπεροχὴν τῆς βασιλείας· οἱ πρεσβυτεριανοὶ ἐπεζητοῦν

κατέβαλον περὶ τὴν συγκρότησιν τῆς συμμαχίας ταύτης, ἀλλ' ὁ ἐνθουσιασμὸς ὑπὸ τοῦ ὁποίου ἐνεπνεοντο ὅσπαντες οἱ Καθαρίται (8) κατέστησε τὸ ἔργον εὐχερές. Ὁ Ζήλος τῶν ποιμνίων ὑπερέβαλε τὸν ζῆσον τῶν ποιμένων. Εἰς τοὺς ἱεροκλήρους τῶν πρεσβυτεριανῶν καὶ τῶν ἀνεξαρτήτων (9), ὅσοι ἀπέκλειον εἰς τὸ νὰ ταχθῶσι μετὰ τοῦ βασιλέως κατὰ τῆς ἐπικρατούσης ἐκκλησίας, ἀνηγγέθη ῥητῶς, ὅτι, ἐὰν δὲν μεταβάλλωσι τρόπον, οἱ ἐνορίζαι αὐτῶν δὲν θέλουν οὔτε ἀκούσει, οὔτε πληρώσει αὐτοὺς εἰς τὸ ἐξῆς. Ὁ Ἀλσόπιος (10), ὅστις ἠλπισεν ὅτι θέλει κατορθώσῃ νὰ προσαγάγῃ εἰς τὴν βασιλικὴν μερίδα τὸ πλεῖστον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, αἰφνης εἶδεν ἐκτὸν περιφρονούμενον καὶ μισούμενον ὑπ' ἐκείνων οἷτινες πρὸ μικροῦ ἐτίμων τὸν ἄνθρωπον ὡς πνευματικὸν πατέρα, περιέστη εἰς δεινὴν ἀθυμίαν

βασιλείαν συνταγματικὴν, μᾶλλον φιλελευθέραν οἱ ἀνεξάρτητοι ἐπρέσβευον δημοκρατικὰ φρονήματα. Οἱ πρεσβυτεριανοὶ ἄρα ἐθεώρουν τὴν συγχωρητήριον διακήρυξιν ὄχι μόνον ὡς ἐπίβουλον, ἀλλὰ καὶ ὡς παράνομον καὶ ἐπισηαλῆ, καθὸ ἐκδοθεῖσαν ἄνευ τῆς συμπράξεως τῶν βουλῶν.

(8) Ἦτοι οἱ πρεσβυτεριανοὶ. Οἱ Ἀγγλικανισταὶ ἢ ἐπισκοπικοὶ προσηγγίζον· πολλοὶ εἰς τὴν καθολικὴν θρησκείαν· διετήρησαν κατὰ μέγα μέρος τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς θείας λατρίας, τὴν ἐπισκοπικὴν ἱεραρχίαν, καὶ, ὡς ὑπέριστα τῆς ἐκκλησίας κυριαρχίαν, ἀπὸ τοῦ Πάπα, ἀνεγνώριζον τὸν ἀρχηγὸν τοῦ κράτους, τὸν βασιλέα· οἱ πρεσβυτεριανοὶ ἢ καθαρίται, ἐξαρτίας, ἐθεώρουν τὴν ἐκκλησίαν ὅλως ἀνεξάρτητον τῆς πολιτείας καὶ τῆς κοσμικῆς κυβερνήσεως· δὲν ἐπέτρεπον εἰς ταύτην τὴν ῥύθμισιν τοῦ πολιτεύματος, τῆς λειτουργίας κ. τ. λ. τῆς ἐκκλησίας, ἀπέκρουον πᾶσαν ἐξωτερικὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς θείας λειτουργίας, δὲν ἀπεδέχοντο τὴν ἐπισκοπικὴν ἱεραρχίαν καὶ ἤθελον νὰ ὀργανίσωσι τὴν ἐκκλησίαν διὰ συνόδων, ὅλως κοινοβουλευτικῶς.

(9) Οἱ ἀνεξάρτητοι ἐδογματίζον τὴν ἐντελὴ ἐλευθερίαν τῆς συνειδήσεως, πρεσβεύοντες, ὅτι πᾶς ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ λατρεύῃ τὸν Θεὸν κατὰ τὸ αὐτῷ δοκοῦν, δι' οὐδενὸς συνδεδόμενος ἐκκλησιαστικῶν συμβόλων. Ἀναλόγως δὲ τῶν θρησκευτικῶν τούτων δογμάτων, ἐπρέσβευον καὶ ὡς πρὸς τὰ πολιτικὰ πράγματα τὴν δημοκρατίαν.

(10) Ὁ Οὐόγκέντιος Ἀλσόπιος ἦτο πρεσβυτεριανός, ἀπολαμβάνων ὑπόληψιν τινα καὶ ὡς ἱεροκλήρῃ καὶ ὡς συγγραφεύς. Ὅταν, κατὰ Ἀπρίλιον τοῦ προηγουμένου ἔτους, ὁ βασιλεὺς ἐξέδωκε τὴν πρώτην συγχωρητήριον διακήρυξιν, καὶ ἦτο ῥιθθὴ παρτὶ σθένει νὰ προσλάβῃ εἰς τὴν μερίδα αὐτοῦ τοὺς ἑτεροδοξοῦντας διαμαρτυρούμενους, ὁ Ἀλσόπιος ὑπῆρξεν ἐκ τῶν ὀλίγων ἱερωμένων τῶν αἰρέσεων τούτων, οἷτινες ἐγάγησαν πρόθυμοι νὰ βοηθήσωσι τὸν βασιλέα. Προσκειώθη δὲ ἡ αὐτὴ τὸν ἄνθρωπον διὰ τῆς χάριτος τὴν ὁποίαν ἀπένευεν εἰς τὸν νῦν αὐτοῦ, καταδικασθέντα προηγουμένως ἐπὶ προδοσίᾳ.

καὶ ἐγένετο ἄρκτος ἀπὸ τῶν ὀμμάτων τοῦ κοινοῦ. Πρεσβεῖται δὲ προσήλθον εἰς πολλοὺς ἐκ τῶν κληρικῶν τοῦ Λονδίνου, ἱκετεύοντες αὐτοὺς νὰ μὴ κρίνωσι πρὸς ἀπάντων τῶν ἑτεροδόξων ἀπὸ τῆς δουλοπρεπούς κολακείας τὴν ὁποίαν ἐπέδειξαν ἐσχάτως τινὲς εἰς τὴν κυβερνήσιν, καὶ παροτρύνοντες αὐτοὺς, ὡς πρωτοστάτας τοῦ μεγάλου ἐκείνου ἀγῶνος, νὰ ἐγκυρτήσωσιν ἀνδρικῶς ἀμυνόμενοι ὑπὲρ τῶν πολιτικῶν καὶ τῶν θρησκευτικῶν δικαιωμάτων τῆς Ἀγγλίας (11). Αἱ διαβεβαιώσεις αὗται εἰσὼν εὐφροσύνην καὶ ἐνωμόμονος δεξιότητος πολλὴ ὅμως ἔτι ὑπῆρχεν ἀμνηχανία καὶ διαφωνία μετὰ τῶν ἐκείνων οἷτινες ἐμελλον νὰ ἀποραίσωσιν ἂν θέλωσιν ὑποταχθῆ εἰς τὸ βασιλικὸν διάταγμα ἢ ὄχι. Οἱ ἱερεῖς τοῦ Λονδίνου, οἷτινες ἐθεωροῦντο τότε ἐν γένει ὡς τὸ ἄκρον ἄκρον τοῦ τάγματος αὐτῶν, συνεκρότησαν συνέλευσιν, ἐν ἣ παρευρέθησαν δέκα πέντε θεολόγοι. Διὰ νὰ προσέλθῃ εἰς αὐτὴν Τιλλόττων, ὁ οἰκονόμος (12) Καντερβυρίας (13). ὁ ἐνδοξότατος ἱεροκλήρῃ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἠγέρθη ἀπὸ τῆς κλίνης· εἰς ἣν ἔκειτο νοσῶν· παρήσαν δὲ ἔτι, Σχερλόκκιος (Sherlock), ὁ προῖσταμένος τῆς ἐνορίας τοῦ Ναοῦ, Πατρίκιος, ὁ οἰκονόμος Πετερבורυρίας (14) καὶ ἐφημέριος τῆς αἰτολόγου ἐνορίας τοῦ ἐν Κοβεντγαρόδεω Ἁγίου Παύλου, καὶ Στιλλινγφλιπτιος, ὁ Ἀρχιδιάκονος τοῦ Λονδίνου καὶ οἰκονόμος τῆς μητροπόλεως τοῦ Ἁγίου Παύλου. Ἡ ἐπικρατούσα τῆς συνελεύσεως γνώμη ἐφαίνετο οὕτως ἐν γένει, ὅτι συμφέρει νὰ ὑποταχθῶσιν εἰς τὸ βασιλικὸν διάταγμα· ἢ δὲ ἐρῖς ἤξιατο νὰ ἀποβῆν σφοδρὰ καὶ

(11) Οἱ ἑτεροδοξοῦντες παρίσταται ἐνταῦθα ἔχοντες πρὸς τοὺς ἐπισκοπικοὺς κοινὸν συμφέρον ὁμόνον ὡς πρὸς τὰ πολιτικὰ δικαιώματα, ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὰ θρησκευτικὰ, διότι, ἂν καὶ διαφωνοῦντες κατὰ πολλὰ πρὸς τὴν ἐπικρατούσαν ἐκκλησίαν, ἦσαν ὅμως συγγενέστεροι αὐτῆς ἢ τοῦ καθολικισμοῦ τὸν ὁποῖον ἐπρέσβευεν ὁ Ἰάκωβος Β'· καὶ ἤθελε νὰ ἐπαγαγῆ εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Τοῦτο δὲ ἰδίως εἶχον κοινὸν πρὸς τοὺς ἐπισκοπικοὺς, ὅτι διετέλουν ἅπαντες διαμαρτυρούμενοι κατὰ τῆς Παπικῆς κυριαρχίας.

(12) Ἀγγλιστὶ μὲν Dean, Γερμανιστὶ δὲ Dekan ἢ Dechant, Γαλλιστὶ δὲ Doyen ὀνομάζεται ὁ δεύτερος συνήθως τῶν ἀνωτέρων ἀξιοματικῶν τῶν ἀποτελούντων τὸν κληρικὸν σύλλογον πάσης ἐκκλησίας διαμαρτυρομένων. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἀξιοματικὸς οὗτος εἶναι ἐπιτετραμμένος τὴν ἐπιστολίαν τῶν ἰσωτερικῶν τοῦ συλλόγου πραγμάτων, ἐνομιμασμένην ὄχι νὰ ἐφαρμόσωμεν εἰς αὐτὸν, ἐκ τῶν κληρικῶν τίτλων τῆς ἡμετέρας ἐκκλησίας, τὸν τοῦ Οἰκονόμου.

(13) Τὸ Λαροβερρον τοῦ Πτολεμαίου, μετόνομασθὲν βραδύτερον ἀπὸ τοῦ ἔθνους τὸ ὁποῖον κατοικεῖ εἰς τὸ μεσημβρινοανατολικώτατον τῆς Ἀγγλίας, τῶν καλουμένων Kartlar, Cantuaria, ἐξ ἑστὸ σημειρὸν δρομα Canterbury.

(14) Τὴν ὁποίαν ἐσφαλμένως τινὲς ἐταύτισαν μετὰ τὴν Πετουαρίαν τοῦ Πτολεμαίου.

ἠδύνατο νὰ ἐπιφέρῃ δεινὰ ἀποτελέσματα, ἂν τὸ ζήτημα δὲν ἐλύετο διὰ τῆς σταθερότητος καὶ τῆς συνέσεως τοῦ Ἐδουάρδου Φουόλερου, παρεφημέριου μὲν τοῦ Ἁγίου Ἀγιδίου (St. Giles), ἀνήκοντος δὲ εἰς εὐαρίθμον, ἀλλ' ἀξιόλογον θεολόγων τάξιν, ἧτις συνεβίβχε τὸν πρὸς τὴν πολιτικὴν ἐλευθερίαν ἔρωτα δι' οὗ διεκρίνετο ἡ σχολὴ τοῦ Καλουίνου, μετὰ τὴν θεολογίαν τῆς τοῦ Ἀρμινίου σχολῆς (15). Ὁ Φουόλερος ἀναστάς εἶπε· «Νομίζω χρέος μου νὰ ὁμιλήσω παρρησιακῶς τὸ ζήτημα εἶναι τόσον ἀπλῶν, ὥστε ἡ συζήτησις δὲν δύναται νὰ φωτίσῃ περισσότερον τὰ πνεύματα, ἀλλὰ μόνον νὰ τὰ ἐρεθίσῃ. Ἐξέστιν ἐκάστῳ νὰ εἴπῃ, καὶ ἢ οὐ. Ἀλλὰ ἐγὼ δὲν δύναμαι ἐπὶ τοῦ προκειμένου νὰ ὑποβληθῶ εἰς τὴν ψῆφον τῶν πλειόνων. Λυποῦμαι ἂν γίνω τυχὸν παραίτιος διχοστασίας δὲν δύναμαι ὅμως ἐν συνειδήσει, νὰ ἀναγνώσω τὴν διακήρυξιν ταύτην.» Ὁ Τιλλόττων, ὁ Πατρίκιος, ὁ Σχερλόκκιος ὁ Στιλλινγφλιπτιος ἀπερῆσαντο, ὅτι εἶναι τῆς αὐτῆς γνώμης· ἡ πλειονοψυχία ὑπέκυψε εἰς τὸ κράτος τοσοῦτον περιβλέπτου μειονοψυχίας καὶ συνετάθη ἤδη ἀπόφασις, δι' ἧς ἅπαντες οἱ παρευρεθέντες συνυπεχρεώθησαν πρὸς ἀλλήλους, νὰ μὴ ἀναγνώσωσι τὴν διακήρυξιν. Πρῶτος ὑπέγραψε τὴν ἀπόφασιν ταύτην ὁ Πατρίκιος, δεύτερος δὲ ὁ Φουόλερος, καὶ τὸ ἐγγράφον, περιφορηθὲν ἔπειτα εἰς τὴν πόλιν, ὑπεγραφή ταχίστα ὑπὸ ὀδοσκόπων καὶ πέντε ἱερέων.

Ἐν τούτοις πολλοὶ ἐπίσκοποι ἐβουλεύοντο ἐν ἀμνηχανίᾳ περὶ τοῦ πρακτέου. Τῇ 12 Μαΐου, συνήλθε περὶ τὴν τράπεζαν τοῦ Μητροπολίτου τῆς Ἀγγλίας, ἐν Λαμβέθῳ (16), ὁμήγουρις ἐμβριθῆς καὶ λογία· μετὰ τῶν συνδείπων ἦσαν Κόμπτων, ὁ ἐπίσκοπος Λονδίνου, Τύρνερος, ὁ ἐπίσκοπος Ἐλίας (Ely), Οὐίτιος (White), ὁ ἐπίσκοπος Πετερבורυρίας, καὶ Τεννίσων, ὁ ἐφημέριος τῆς ἐνορίας τοῦ Ἁγίου Μαρτίνου· εἰς τὴν ὁμήγουριν ταύτην εἶχε προσκληθῆ καὶ ὁ ζηλωτῆς τῆς ἐκκλησίας καὶ ἀδιάπειστος αὐτῆς φίλος Κόμης Κλαρένδων (17), ὁ δὲ Καρτουρίγιος (Car-

(15) Ἰάκωβος Ἐρμάνγιος ἢ Ἀρμίνιος, τὸ γένος Οὐλλανδός, καθηγητῆς ἐν Λουγδούνῳ τῷ Βαταυικῷ (Leyden) ἀπὸ τοῦ 1602 ἔτους, καὶ ἀρχηγέτης γενόμενος μιᾶς τῶν πολυπληθῶν αἰρέσεων τῶν διαμαρτυρομένων, ἧτις καθυπέβαλε πολλὴ τὴν ἐκκλησίαν εἰς τὴν κοσμικὴν ἀρχὴν.

(16) Τὸ Λάμβεθον ἦτο ἄλλοτε πόλις ἰδία τῆς Ἀγγλίας, σήμερον δὲ ἀποτελεῖ τὴν ἀνατολικὴν ἀκρῶν τοῦ Λονδίνου, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Ταμίσιος ποταμοῦ. Ἐνταῦθα δὲ κεῖται τὸ λεγόμενον Παλάτιον τοῦ Λαμβέθου, ἦτοι τὸ κατάστημα τοῦ ἀρχιεπισκόπου Καρτερβυρίας.

(17) Ὁ κόμης Κλαρένδων ἦτο πρεσβύτερος υἱὸς τοῦ Ἐδουάρδου Ἰδού (Hyde), κόμητος Κλαρένδωνος, διατελέσαντος φίλου μὲν πιστοτάτου τοῦ Καρόλου Α', πρωθυπουργοῦ δὲ τοῦ Καρόλου Β', καὶ ἀναδειχθέντος συγγραφέως διασημοῦ. Ἡ πρώτη σύλλογος τοῦ Ἰακώβου Β' (ἀφ' ἧς οὗτος ἐγέννησε τὰς δύο θυγατέρας, Μαρίας καὶ Ἄννας, αἵτινες βραδύτερον, μετὰ τὴν μεταπολίτευσιν, ἐβασίλευσαν ἀλλήλο-

twright) επίσκοπος Κεστρίας (Chester), παρεξέδουσε πιθανώτατα ως κατάσκοπος. Ένσω λοιπόν ήτον αὐτὸς παρών, οὐδεμία ἠδύνατο νὰ γίνη ειλικρινὴς λόγων διάμειψις ἅμα ὅμως ἀπελθόντος αὐτοῦ, προετέθη καὶ συνεζητήθη τὸ μέγα ζήτημα τὸ ὁποῖον καθεθὸ ρύθει πάσας τὰς καρδίας. Ἡ γενικὴ γνώμη ήτον, ὅτι ἡ διακήρυξις δὲν πρέπει νὰ ἀναγνωσθῆ ὅθεν ἐγράψασαν ἀμέσως πρὸς πολλοὺς ἐκ τῶν ἐγκριωτέρων ἀρχιερέων τῆς ἐπαρχίας (18) Καντερβυρίας ἐπιστολαί, διῶν προσκαλοῦντο νὰ ἐπέλθωσιν ἀμελλητί εἰς Λονδίνον διὰ νὰ ὑποστηρίξωσι τὰς πράξεις τοῦ Μητροπολίτου αὐτῶν εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις. Καὶ ἐπειδὴ ήτο πιθανώτατον, ὅτι αἱ ἐπιστολαὶ αὐταὶ ήθελον ἀποσφραγισθῆ, ἐν ἐδίδοντο ἐπισήμως εἰς τὸ ταχυδρομεῖον τῆς πρωτεύουσας, ἐτάλησαν, δι' ἰππέων καὶ διὰ διαφόρων ὁδῶν, εἰς τὰς προσεχέστερας ταχυδρομικὰς πόλεις τῆς ἐπαρχίας. Ὁ ἐπίσκοπος Οὐίγκεστρίας (Winchester) (19), ὅστις εἶχε δῶσει περὶ Σεδγέμουρον (20) τρανὴ τῆς εἰς τὸν Ἰακώβον Β' ἀφοσιώσεως αὐτοῦ δείγματα, ἀπεφάσισε, καίπερ νοσῶν, νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὴν πρόσκλησιν, ἀλλὰ δὲν εἰμπόμετε νὰ ὑποφέρῃ τὴν κίνησιν τῆς ἀμάξης. Ἡ πρὸς τὸν Γουλιέλμον Λούδιον, ἐπίσκοπον Νορούικου, διευθυνθεῖσα ἐπιστολὴ, ἐκρατήθη ὑπὸ τινος ταχυδρομικοῦ ἐπιστάτου, καὶ τοι τοσαύτης ληθηθείσης προνοίας ἵνα προληφθῆ τοιοῦτό τι, ὥστε ὁ ἀρχιερεὺς ἐκεῖνος, ὅστις οὐδενὸς τῶν συναδέλφων αὐτοῦ ήτον ὑποδεέστερος κατὰ τὸ θάρρος καὶ τὸν ζήλον εἰς τὴν προκειμένην κοινὴν τοῦ τάγματος αὐτοῦ ὑπόθεσιν, δὲν ἐφθασεν εἰς Λονδίνον ἐν καιρῷ. Ἐξεναντίας δὲ ὁ ὁμώνυμος αὐτοῦ Γουλιέλμος Λούδιος, ἐπίσκοπος Ἀσαφοπόλεως (St. Asaph), ἀνὴρ εὐλαβὴς, χρηστός καὶ λόγιος, ἀλλ' ἀσθενὴ ἔχων τὴν κρίσιν καὶ ταρσχεῖς ὁπωσοῦν τὴν διάνοιαν διὰ τῶν ἐπιμόνων προσπαθειῶν τὰς ὁποίας κατέβαλεν ἵνα ἀνεύρῃ τι περὶ τοῦ Πάπα καὶ τοῦ βασιλέως τῆς

διαδόχως τῆς Ἀγγλίας) ήτο θυγάτηρ τοῦ ἀρχαίου ἐκεῖνον κόμητος Κλαρένδωρος καὶ ἐπομένως ἀδελφὴ τοῦ περὶ οὗ ἐνταῦθα ὁ λόγος υἱοῦ. Εἶχε δὲ καὶ ἕτερον υἱὸν ὁ γέρον κόμητος, τὸν Λαυρέντιον Ὑθην, διατελέσαντα πρωθυπουργὸν τοῦ Ἰακώβου Β', ἐνῶ ὁ πρεσβύτερος ἀδελφός, ἀφοῦ ὑπηρέτησεν ἐπὶ τινὰ χρόνον ὡς ὑπουργός, διωρίσθη ἔπειτα ἀντιβασιλεὺς τῆς Ἰρλανδίας. Ἀλλ' ἀμφότεροι πρὸ μικροῦ ἐπαύθησαν τῶν ἀξιομάτων αὐτῶν, διότι δὲν ήθέλησαν, ἐξομῶσαντες τὸ ἴδιον θρησκευμα, νὰ ἀσπασθῶσι τὸν Καθολικισμόν.

(18) Δηλαδὴ τῆς Ἀρχιεπισκοπικῆς ἐπαρχίας, ὅσας ἡ Ἀγγλικανικὴ ἐκκλησία ἔχει δύο ἐν Ἀγγλίᾳ, τὴν τῆς Καντερβυρίας καὶ τὴν τοῦ Ἐβοράκου. Ἀλλ' ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Καντερβυρίας εἶναι ἀνώτερος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἐβοράκου καὶ ἐπονομάζεται μητροπολίτης Ἀγγλίας καὶ πρῶτος ὁμότιμος τοῦ βασιλείου.

(19) Ἀυτὴ εἶναι ἡ Οὐέντα τοῦ Πτολεμαίου, Yenta Belgarum παρὰ Ῥωμαίους.

(20) Περὶ τῆς ἐν Σεδγέμουρῳ μάχης, ἴδε κατωτέρω τὴν σημ. 25.

Γαλλίας εἰς τὰς προφητείας τοῦ Δανιὴλ καὶ εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν, ἐδραμεν εἰς τὴν πρωτεύουσαν καὶ ἐφθασε τῇ 16. Τὴν ἐπιούσαν προσήλθον ὁ καλὸς κἀγαθὸς Κήνιος (Ken), ἐπίσκοπος Βάθης (21) καὶ Οὐελλῶν (Wells), ὁ Λάκιος (Lake), ἐπίσκοπος Κικεστρίας (Chichester) καὶ ὁ Ἰωνάθαν Τρελαυναῖος, ἐπίσκοπος Βριστολίου, ὅστις εἶλκε τὸ γένος ἀπὸ ἀρχαίου καὶ περιβλέπτου Κορνουαλικῷ οἴκου.

Τῇ 18 συνεκροτήθη ἐν Λαμβέθῳ σύνοδος ἀρχιερέων καὶ ἄλλων ἐπιφανῶν ἀδελφῶν, ἐν ἣ παρευρέθησαν ὁ Τιλλότων, ὁ Τεννίσων, ὁ Στιλλιγγολήτιος, ὁ Πατρίκιος καὶ ὁ Σχερόλκιος. Πρὸ παντός ἀνεγνώσθησαν μετὰ κατανύξεως αἱ συνήθεις εὐχαί, ἔπειτα δὲ, μετὰ μακρὰν συζήτησιν, ἐγράφη, ἰδιοχείρως ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Σαγκροφτίου, ἀναφορὰ ἐκθέτουσα τὴν κοινὴν πρόθεσιν. Εἶναι βέβαιον, ὅτι τὸ ὕψος αὐτῆς δὲν ήτο πολλὰ κομψόν, αἱ δὲ βαρεῖαι καὶ ἀπειρόκαλοι ἐκείναι περίοδοι τοῦ Σαγκροφτίου ἐπέσπασαν κατ' αὐτοῦ γλευασμόν τινα, τὸν ὁποῖον δὲν ὑπέφερε μ' ὄσσην εἰς ἄλλας δυσχερεστεράς δοκιμασίας ἐδειξεν ἀνοχήν. Τὸ πραγματικὸν ὅμως μέρος τοῦ ἀξιωμαθημένου τούτου ἐγγράφου ήτον ἐπιτηδειότατον, ἐπιμελῶς ἀπέφυγε πᾶν δεῖγμα ἀνευλαθείας πρὸς τὸν ἡγεμόνα ἢ ἀνεπιεικειᾶς πρὸς τὰ ἄλλα θρησκευματα ἐξεναντίας ἐβεβαίου τὸν βασιλέα, ὅτι ἡ ἐκκλησία εἶναι καὶ ήδη, ὡς αἰείποτε, πιστὴ εἰς τὸν θρόνον· ἐβεβαίον προστούτοις αὐτὸν, ὅτι οἱ ἐπίσκοποι, ἐν τῷ προσήκοντι μόνῳ καὶ τόπῳ, ὡς μέλη τῆς ἀνω βουλῆς, ήδύνατο νὰ ἀποδείξωσιν, ὅτι σέβονται τὴν συνείδησιν τῶν ἑτεροδοξούντων. Ἀλλ' αἱ βουλαί, ἐπὶ τε τῶν προηγουμένων καὶ ἐπὶ τῆς ἐνεστῶτης κυβερνήσεως, ἀπεφήσαντο, ὅτι ὁ ἡγεμὼν δὲν ἔχει, κατὰ τὸ πολίτευμα, τὸ δικαίωμα τοῦ ἀπαλλάξῃ τινὰ τῆς ἐκτελέσεως τῶν βυθμιζόντων τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα νόμων. Ὅθεν ἡ διακήρυξις εἶναι παράνομος, καὶ οὐδ' ἡ σύνεσις, οὐδ' ἡ τιμὴ, οὐδ' ἡ συνείδησις ἐπέτρεπεν εἰς τοὺς ἀναφερομένους νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν δημοσίευσιν παρανόμου διακηρύξεως, ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ κυρίου, καὶ ἐν καιρῷ τῆς θείας λειτουργίας.

Τὸ ἐγγραφον τοῦτο ὑπεγράφη ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ ὑπὸ ἑξ' αὐτοῦ ἐπισκόπων, Λούδιου τοῦ Ἀσαφοπόλεως, Τυρνέρου τοῦ Ἐλύας, Λακίου τοῦ Κικεστρίας, Κηνίου τοῦ Βάθης καὶ Οὐελλῶν, Οὐτίου τοῦ Πετερβορουργίας καὶ Τρελαυναῖος τοῦ Βριστολίου. Ὁ ἐπίσκοπος Λονδίνου δὲν ὑπέγραψεν ὡς καθυποβεβλημένος εἰς ἀργίαν. (22)

Ἦτο δὲ ήδη ἑσπέρα τῆς παρασκευῆς, καὶ τὴν

(21) Βάθη εἶναι τὰ ὕδατα θερμὰ τῶν ἀρχαίων, Aquae calidae.

(22) Ὁ Ἐρβίκος Κόμπτων, ἐπίσκοπος Λονδίνου, δὲν εἶχε μὲν διακεκριμένην ἰκαρότητα καὶ ἐπιστήμη, ἰσχυρὸν ὅμως ἐν τῇ ἀνω βουλῇ ὡς ἐκ τῆς ἐπιφανοῦς αὐτοῦ καταγωγῆς. Πρὶν ἢ χειροτονηθῆ ἱερωμένος, ὑπηρέτησεν ὡς στρατιωτικὸς καὶ ἔσωξεν ἔτι περὶ τὸν τρόπον καὶ τὸ ήθος ἔχρη τινὰ τοῦ ἀρχαίου τούτου ἐπαγγέλματος. Διετέλει δὲ πρὸ καιροῦ ἀντιπολιτευόμενος καὶ ὑπῆρξε τὸ πρῶ-

πρωτὴν τῆς κυριακῆς ἔπρεπε νὰ ἀναγνωσθῆ ἡ διακήρυξις εἰς τὰς ἐκκλησίας τοῦ Λονδίνου ἀνάγκη λοιπὸν ήτο νὰ ἐγχειρισθῆ ἡ ἀναφορὰ ἀμελλητί εἰς τὸν βασιλέα. Ὅθεν οἱ ἑξ' ἐπίσκοποι ἐπορεύθησαν εἰς τὰ ἀνάκτορα τῆς Οὐίτελλης (23). Ὁ ἀρχιεπίσκοπος, καθὲ πρὸ καιροῦ ἀποκεκλεισμένος ὦν τῆς οὐλῆς, (24) δὲν συνάδουσεν αὐτοὺς, ὁ δὲ Λούδιος, καταλιπὼν τοὺς πέντε συναδέλφους εἰς τὴν περὶ τὰ ἀνάκτορα κειμένην οἰκίαν τοῦ Λόρδου Δαρτμουθίου, προσήλθεν εἰς τὸν Συνδερλάνδιον (25) καὶ παρεκάλεσε τὸν ὑπουργὸν τούτον νὰ ἀναγνώσῃ τὴν ἀναφορὰν καὶ νὰ μάθῃ πότε εὐδοκεῖ ὁ βασιλεὺς νὰ τοὺς δεχθῆ. Ὁ Συνδερλάνδιος δὲν ήθέλησε νὰ ἀναγνώσῃ τὴν ἀναφορὰν, φοβούμενος μὴ παρεκτραπῆ τοῦ καθήκοντος, ἐπορεύθη ὅμως ἀμέσως πρὸς τὸν βασιλέα, ὅστις διέταξε νὰ προσέλθωσιν οἱ ἐπίσκοποι. Ὁ Ἰακώβος εἶχεν ἀκούσει ἀπὸ τοῦ ὄργανου αὐτοῦ, τὸν Καρτουρίγιον, ὅτι οὗτοι ήσαν διαθετιμεμένοι νὰ ὑπακούσωσιν εἰς τὸ βασιλικὸν διάταγμα, ὅτι ἐπεθύμουν μόνον μικρὰς τινὰς τυπικὰς τροπολογίας, καὶ ὅτι ἐμελέτων ἐπὶ τούτῳ νὰ ὑποβάλωσι ταπεινὴν αἴτησιν. Ὅθεν ὁ μεγαλειότατος ήτο εἰς ἰλαρωτάτην ψυχῆς διαθέσιν. Ὅταν οἱ ἐπίσκοποι εἰσελθόντες ἐγονυκλίνησαν, κατὰ τὸ ἔθος, ἐνώπιόν του, εἶπεν εὐμενῶς εἰς αὐτοὺς νὰ ἐγερθῶσι,

πρῶτον θῆμα τῆς ὑπὸ τοῦ Ἰακώβου Β' ἀνορθωθείσης ἐκκλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς, ὑπὸ τῆς ὁποίας ἀτεδικάσθη εἰς ἀργίαν, διότι, διαταχθεὶς μικρὸν ἄνωτερον ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ νὰ καθυποβάλῃ αὐτὸς εἰς ἀργίαν τὸν ἱερέα Ἰωάννην Σχάρπιον, ἀνδρα σοφὸν καὶ χρηστότατον, ὡς λαλήσῃ ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος κατὰ τῶν παραλόγων ἀξιώσεων τῆς Παπικῆς ἐξουσίας, ἀπεποιήθη νὰ ἐνδώσῃ εἰς τὴν παράνομον ταύτην παραγγελίαν.

(23) Οὐίτεάλλη (Whitehall) ὀνομάζεται τὸ μέγα καὶ τετράγωνον τοῦ Λονδίνου κτίριον, ἐν ᾧ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην κατόικον συνήθως οἱ βασιλεῖς. Λέγομεν δὲ συνήθως, διότι ἔκτοτε διέτριβον ἐν μέρει καὶ εἰς τὰ βασίλεια τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου (ἴδε σημ. 31), ἐν οἷς ἰδίως ἐγενήθη ὁ τοῦ Ἰακώβου Β' υἱὸς Ἰακώβος Ἐδουάρδος, ὡς θέλει ἐκτεθῆ κατωτέρω.

(24) Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Σαγκροφτίος, διορισθεὶς μέλος τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς πρὸ δύο περῖπου ἐτῶν, καὶ θεωρῶν τὴν ἰδρυσιν τῆς ἐπιτροπῆς παράνομον, παρητήθη τοῦ ἀξιώματος αὐτοῦ. Ἀλλὰ, μὴ ἀναδειχθεὶς τότε γενναῖος καὶ ειλικρινῆς ὄσον εἰς τὴν παρούσαν περίστασιν, δὲν εἶπεν ἀπὸ τοῦ εὐθέος τὴν ἀληθῆ αἰτίαν τῆς παρητήσεως καὶ προεφασίσθη τὸ πολυάσχολον αὐτοῦ καὶ τὴν κακὴν κατάστασιν τῆς υγείας του. Ὁ βασιλεὺς ὅμως ἐννόησε καλῶς τὸ πρᾶγμα, καὶ δὲν ἔπαυσε μὲν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ἀξιώματος τοῦ ἰδιαίτερον συμβούλου, τὸ ὁποῖον ἔχεν, ἀλλ' οὐδέποτε ἔκτοτε ἐκάλεσε τὸν ἄνδρα εἰς τὸ συμβούλιον.

(25) Ὁ Κόμης Συνδερλάνδιος διετέλει ὑπουργός ἐτι ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ Καρόλου Β'. Ἐπειδὴ τῆς ὑπερβολικῆς αὐτοῦ φιλαρχίας, πλεονε-

παρέλαβεν ἀπὸ τὸν Λούδιον τὸ ἐγγραφον καὶ εἶπε· «νομίζω ὅτι βλέπω τὸν χαρακτήρα τῆς χειρὸς τοῦ ἱερωτάτου Καντερβυρίας.» «Ναί, βασιλεῦ, τὴν ἰδίαν αὐτοῦ χεῖρα» ὑπῆρξεν ἡ ἀπάντησις. Ὁ Ἰακώβος ἀνέγνωσε τὴν ἀναφορὰν, τὴν εἰδίπλωσε καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπέθη σκυθρωπὸν. «Τοῦτο μὲ φαίνεται, εἶπε, παραδοξότατον. Δὲν ήλιπίζον τοῦτο ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν σας καὶ ἰδίως ἀπὸ τινος ἐξ ὑμῶν. Τοῦτο εἶναι σημαῖα στάσεως. Οἱ ἐπίσκοποι ἔσπευσαν νὰ δώσωσι τὰς θερμότερας περὶ τῆς ἀφοσιώσεως αὐτῶν διαβεβαιώσεις· ἀλλ' ὁ βασιλεὺς ἐπανελάμβανε, κατὰ τὴν συνήθειάν του, τὰς αὐτὰς πάλιν καὶ πάλιν λέξεις. «Σὰς λέγω ὅτι τοῦτο εἶναι σημαῖα στάσεως.» «Στάσεως!» ἀνέκραξεν ὁ Τρελαυναῖος, γονυκλινήσας· πρὸς θεοῦ, βασιλεῦ, μὴ λέγῃς περὶ ἡμῶν τοσοῦτον βαρὺ πρᾶγμα. Οὐδεὶς ποτε Τρελαυναῖος ὑπῆρξε στασιαστὴς. Ἐνθυμήθητι ὅτι ὁ οἶκός μου ἐπολέμησεν ὑπὲρ τοῦ θρόνου. Ἐνθυμήθητι ἔτι καὶ ἐγὼ αὐτὸς ὑπηρέτησα τὴν μεγαλειότητά σου ἐπὶ τῆς στάσεως τοῦ Μομμουθίου (26).» «Ἡμεῖς κατεβάλαμεν τὴν τελευταίαν στάσιν,» εἶπεν ὁ Λάκιος. «Βεβαίον δὲν θέλομεν διεγείρει ἄλλην.» «Ἡμεῖς στασιασταί!» ἀνέκραξεν ὁ Τυρνέρος· «ἡμεῖς οὔτινες ἐμεθὰ ἑτοιμοὶ νὰ προσφέρωμεν τὴν ζωὴν ἡμῶν πρὸ τῶν ποδῶν τῆς Μεγαλειότητός σου.» «Βασιλεῦ,» εἶπεν ὁ Κήνιος, μὲ ἀνδρικότερον ὕψος, «ἐλπίζω ὅτι θέλεις ἐπιτρέψει εἰς ἡμᾶς τὴν ἐλευθερίαν τῆς συνειδήσεως, τὴν ὁποῖαν ἐπιτρέπεις εἰς ἅπαντας τοὺς ἀνθρώπους.» «Ἄλλ' ὁ Ἰακώβος δὲν ἔπαυε λέγων. «Τοῦτο εἶναι σημαῖα στάσεως. Τίς ποτε ἀγαθὸς τῆς ἐκκλησίας λειτουργὸς διεφιλονείκησε τὸ δικαίωμα τὸ

ξίας καὶ ἀσυρειδησίας, ἐφάνη πρόθυμος νὰ ὑποστηρίξῃ ἅπαντα τὰ βουλευματα τοῦ Ἰακώβου Β' διὰ τὰ δῶση δὲ εἰς αὐτὸν τὰ πιστὰ, προέθη μέχρι τῆς ἐξωμοσίας τοῦ ἰδίου θρησκευματος. Ἐως τῆς παρουσίας ὅμως στιγμῆς ἐκρυπτε τὴν ἀποστασίαν ταύτην ἀπὸ τὸ κοινόν, τὸ ὁποῖον τὸν θεώρει ἔτι διαμαρτυρούμενον, ἐνῶ κατ' ἴδιον ὁ Συνδερλάνδιος ἐβεβαίον πρὸ καιροῦ τὸν βασιλέα ὅτι ἐγνωρίσθη περὶ τῆς ὀρθότητος τοῦ καθολικοῦ δόγματος. Ἐν τῷ μέσῳ δὲ τῶν περιπετειῶν τῆς ἀνωτέρω ἐκτιθεμένης δίκης, θέλομεν ἰδεῖ τὸν ἄνδρα ἀναφανδὸν ἀσπαζόμενον τὸν καθολικισμόν.

(26) Ὁ Ἰακώβος Κρόφτιος, δούξ Μομμουθίου (ἢ, ἂν θέλετε, Μορονμεθίας), ήτο νόθος υἱὸς τοῦ Καρόλου Β'. Ἐπειδὴ δὲ ὁ νέος οὗτος, ἐπρέσβευε τὴν τῶν διαμαρτυρομένων αἵρεσιν, ὁ δὲ τότε ἐπίδοξος τοῦ θρόνου διάδοχος Ἰακώβος Β' ήτο καθολικός, πλείστοι Ἀγγλοὶ ἐπεθύμησαν νὰ ἀποκλεισθῆ τῆς διαδοχῆς ὁ τελευταῖος οὗτος, ἵνα ὁ θρόνος περὶέλθῃ εἰς τὸν Μομμουθίον. Καὶ ἡ ἀντιπολιτευσις τῆς ὁποίας ὁ Μομμουθίος κατέστη ἀρχηγός, κατώρθωσε τῶν ἄλλων νὰ ψηφίσῃ ἡ βουλὴ τῶν κοινοτήτων, τῷ 1680, τὸν ἀποκλεισμόν τοῦ Ἰακώβου· ἀλλ' ἡ ἀνω βουλὴ ἀπέρριψε τὸ ψήφισμα, μετ' ἄλλῶν δὲ ὁ Μομμουθίος ἠγαγκάσθη νὰ ἀποδημήσῃ εἰς Ὀλλανδίαν. Ὅταν ἔπειτα, ἀποθανόντος τοῦ Κα-

ὅποιον ἔχει ὁ βασιλεὺς τοῦ νὰ ἀποφαίνεται ἀργούς τοὺς νόμους; (27) Καὶ ἐξ ὑμῶν δέ τινες ἴδεν ἐκήρυξαν καὶ δὲν ἐγράψαν ὑπὲρ τοῦ δικαίωματος τούτου; Τούτο εἶναι σημαία στάσεως. Θέλω νὰ δημοσιευθῇ ἡ διακήρυξις μου. « Δύο ἔχομεν νὰ ἐκπληρώσωμεν καθήκοντα », ἀπήντησεν ὁ Κήνιος, « τὸ καθήκόν μας πρὸς τὸν Θεόν, καὶ τὸ πρὸς τὴν Μεγαλειότητά σου καθήκον τιμῶμεν Σε, βασιλεῦ, ἀλλὰ φοβούμεθα τὸν Θεόν. » « Τοιαύτη ἀρά γε προσήκειν εἰς ἐμέ ἀμοιβή; » εἶπεν ὁ βασιλεὺς ἐπι μᾶλλον καὶ μᾶλλον δογίζομενος, « εἰς ἐμέ ὅστις ἀνεδείχθη τοιοῦτος τῆς ἐκκλησίας ὑμῶν φίλος; δὲν ἤλπιζον τοῦτο ἀπὸ τινος ἐξ ὑμῶν Ἄπαντῶ ὑποταγῆν. Ἡ διακήρυξις μου πρέπει νὰ δημοσιευθῇ! Εἴσθε κήρυκες τῆς στάσεως. Διατί διατριβετε ἐδῶ; Ἀπέλθετε εἰς τὰς ἐπαρχίας σας καὶ πειρακευάσατε τὴν ὀφειλομένην ὑποταγῆν. Τὸ ἐγγράφον τοῦτο τὸ φυλάττω Δὲν θέλω τὸ ἀποδώσει. Θέλω νὰ μένετε εἰς τὴν μνήμην μου ὑμεῖς οἱ ὑπο-

ρόλου Β^{ου} τῆ 6 Φεβρουαρίου 1685, κατέλαβε τὴν ἀρχὴν ὁ ἀδελφός του Ἰακώβος Β^{ου}, ὁ Μομιούβιος ἐξήγησε, στηριζόμενος εἰς τοὺς ἀρχαίους αὐτοῦ ὀπαδοὺς, νὰ ἀραιώσῃ ἀπὸ τούτου τὴν βασιλείαν διὰ τῆς βίας. Ὅθεν ἀπεβιάσθη ἐπὶ τούτῳ, περὶ τὰς ἀρχὰς Ἰουρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, εἰς τὴν δυτικὴν Ἀγγλίαν, ἀλλὰ, ἐν μέρει διὰ τὴν ἀνεπιτηδείωτά αὐτοῦ καὶ τῶν συμβούλων του, ἐν μέρει διότι δὲν εἶχεν ἔτι ὠριμάσει ἡ κατὰ τοῦ Ἰακώβου δυσαρέσκεια, ἀπέτυχε, κατετροπώθη κατὰ τὸν ἐπόμενον μῆνα περὶ Σεπτεμβρίου, συνελήφθη καὶ ἀπεκεφαλίσθη. Εἶναι δὲ ἡ μάχη αὕτη ἐπίσημος, διότι εἶναι ἡ τελευταία ἐπὶ τοῦ Ἀγγλικοῦ ἐδάφους συγκροτηθεῖσα. Ἐν ἀλλοίαις λέξεσι, ἡ εὐτυχὴς Ἀγγλία εἶναι ἡ μόνη ἴσως τῆς Εὐρώπης χώρα ἣτις κατὰ τὰ τελευταία 150 ἔτη παντάπασιν δὲν συνεταράχθη ὑπὸ ἐμφυλίων πολέμων.

(27) Κατὰ τὸ παραρχαῖον Ἀγγλικὸν πολίτευμα, ὁ βασιλεὺς εἶχε τὸ δικαίωμα τῶν νόμων νὰ διακόπῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ποινικῶν νόμων. Ἄλλ' εἶναι πρόδηλον ὅτι ἡ κατάχρησις τοῦ δικαιώματος τούτου ἠδύνατο νὰ μεταβάλῃ τὴν συστατικωτέραν τῶν πολιτειῶν εἰς δεσποτικωτάτην. Πρὸς τούτους ἡ συγχορηγήριος διακήρυξις δὲν ἀπῆλλατε μόνον τῶν ποινῶν τὰς ὁποίας οἱ κείμενοι νόμοι ἐπέβαλλον εἰς τοὺς ἑτεροδοξοῦντας, ἀλλ' ἐπέτρεπεν αὐτοῖς καὶ τὴν εἰς τὰ δημόσια ἀξιώματα προσέλευσιν. Τελευταῖον, ὅτε ἐν ἔτει 1672 ὁ βασιλεὺς Κάρολος Β^{ου} ἐξέδωκε τὴν πρώτην συγχορηγήριον διάταξιν, ἡ βουλή ἀπεφάνητο ἀμέσως, ὅτι ὁ βασιλεὺς δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦ ν' ἀπαλλάτῃ τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἀφορώτων τῶν ἐκκλησιαστικῶν ποινικῶν νόμων καὶ ὁ βασιλεὺς, ἀναγκασθεὶς νὰ ἐνδώσῃ, ἀνεκάλεσεν ἐπισημως τὴν διάταξιν του. Τοιαύτην δὲ ἀρχὴν ἐπέσβευσεν καὶ ἡ περὶ τὰ τέλη τοῦ 1685, ἐπὶ Ἰακώβου Β^{ου} συγκροτηθεῖσα βουλή ὥστε οὐδεμίαν ὑπῆρχεν ἀμφιβιβία, ὅτι ἡ διακήρυξις ἦτο παράνομος.

τὸ ὅποιον αὐτὸς μὲν ἐγράψεν, ὁ δὲ Λούδοις ἐνεχείρισεν εἰς τὸν Ἰακώβον. Ἡ εἰλικρίνεια τῶν λόγων τοῦ Ἀρχιεπισκόπου εἶναι ἀνεπίδεκτος ἀμφιβολίας. Ἰσως ὅμως ἐκ τῶν ἱερωμένων ὅσοι συνετελεσαν εἰς τὴν σύνταξιν τῆς ἀναφοράς, τινὲς ἠδμνήθησαν νὰ διατηρήσωσιν ἀκριδῶς εἰς τὴν μνήμην τῶν τῶν σύντομον ἐκείνου ἐγγράφον καὶ ἐπεψῶν αὐτὸ εἰς τὸν τύπον. Ἄλλ' ἡ ἐπικρατεστέρα γνώμη ἦτον, ὅτι ἐκ τῶν περὶ τὸν βασιλέα τις ὑπῆρξεν ἀκριτόμυθος ἢ προδότης. Δὲν προσεζήτησε δὲ μικροτέρων ἐντύπων καὶ τι σύντομον φυλλάδιον, κράτιστα μὲν νενοημένον καὶ γεγραμμένον, μυστικῶς δὲ τυπωθὲν, τῆ αὐτῆ δὲ ἡμέρα διαδοθὲν ἀρθῶνως διὰ τοῦ ταχυδρομείου καὶ διὰ τῶν κοινῶν ἀγγελιαφόρων. Εἰς ἕκαστον ἱερωμένον τοῦ βασιλείου ἀπεστάλη ἀνὰ ἓν αὐτοῦ ἀτίτυπον. Ὁ συγγραφεὺς δὲν ἐζήτησε νὰ ἀποκρύψῃ τὸν κίνδυνον, τὸν ὅποιον ἔτρεχον ὅλοι, ὅσοι δὲν ἐκτελέσωσι τὴν βασιλικὴν διαταγῆν, ἀλλὰ κατεδείκνυε ζωηρότατα τὸν ἐπιμεγαλῆτερον κίνδυνον τῆς ὑποταγῆς. « Ἐὰν ἀναγνώσωμεν τὴν διακήρυξιν, ἔλεγε, πίπτομεν χωρὶς ἐλπίδα τοῦ νὰ ἀνορθωθῶμεν ποτέ πίπτομεν, χωρὶς ν' ἀξιωθῶμεν τῆς τιμωρίας οὐδενός, ἐξανατίας ὑπὸ πάντων περιτρονούμενοι πίπτομεν, προπεμπόμενοι ὑπὸ τῶν ἀρῶν ἔθους τὸ ὅποιον ἡ δειλία μας θέλει φέρει εἰς τὸν θάνατον. Ἦνεν ἐφρόνουν, ὅτι τὸ φυλλάδιον τοῦτο ἦλθεν ἀπὸ Ὀλλανδίας « Ἄλλοι ἀπέδιδαν αὐτὸ εἰς τὸν Σχερλόκκιον. Ἄλλ' ὁ οἰκονόμος Νορούικου Πριδῶς (Prideaux), ὁ μάλιστα δικηριθεὶς περὶ τὴν διακομὴν αὐτοῦ, τὸ ἐθεώρει ὡς ἔργον τοῦ Ἀλιφακίς.

Ἡ πράξις τῶν ἀρχιερέων ἔτυχε παγκοίνου καὶ ἐνθουσιώδους ἐπιδοκιμασίας ἠκούσθη ὅμως καὶ τις ψόγος, διότι ἐβρέθη, ὅτι ἄνδρες τοσοῦτον ἐμβριθεῖς, ἐὰν ἐνόμιζον ἑαυτοὺς ὑποχρέους κατὰ συνείδησιν νὰ ὑποβάλωσιν εἰς τὸν βασιλέα παρατήρησιν, ὠφείλον νὰ πράξωσι τοῦτο ἐν καιρῷ. Ἦτον ἀρὰ γε πρέπον νὰ μὴ διακινώσωσιν εἰς αὐτὸν τὸ φρόνημα τῶν εἰμῆ 36 ὥρας μόνον πρὸ τοῦ ὠρισμένου πρὸς ἀνάγνωσιν τῆς διακήρυξεως χρόνου; Καὶ ἂν ἤθελε τώρα νὰ ἀνακαλέσῃ τὴν διαταγῆν, δὲν εἶχεν ἤδη τὸν ἀναγκαῖον πρὸς τοῦτο καιρὸν. Ὅστε ἡ ἀναφορὰ ἐφαίνετο σκοποῦσα ἔχει νὰ μεταβάλῃ τὴν γνώμην τοῦ βασιλέως, ἀλλ' ἀπλῶς νὰ παροξύνῃ τὴν δυσμένειαν τοῦ πλήθους. Αἱ κατηγορίαι ὅμως αὗται ἦσαν ὅλως ἀνόπιστοι. Ὁ βασιλεὺς ἐξέδωκεν εἰς τοὺς ἐπισκόπους διαταγῆν νέαν, ἀπροσδόκητον καὶ πολλῆς ἀμηχανίας πρὸξενον. Τὸ καθήκον αὐτῶν ἦτο, πρὶν ἢ πράξωσι τι ὀριστικόν, νὰ συνεννοηθῶσι πρὸς ἀλλήλους καὶ νὰ γνωρίσωσι τὴν γνώμην ὅσον ἐνδέχεται πλειοτέρων μελῶν τοῦ τάγματος, τοῦ ὁποίου προΐσταντο. Ἦσαν δὲ διεσκαρμένοι καθ' ἅπαν τὸ βασιλείον, καὶ τινες αὐτῶν ἀπειχον ἀπ' ἀλλήλων μιᾶς ὀλοκλήρου ἐβδομάδος δρόμον. Ὁ Ἰακώβος δὲν ἐπέτρεψεν εἰς αὐτοὺς εἰμῆ 14 μόνον ἡμέρας, διὰ νὰ πληροπορηθῶσι, νὰ συνέλθωσι, νὰ συσκεφθῶσι καὶ νὰ ἀποφασίσωσιν ὡς βεβαίως δὲν εἶχε δικαίωμα νὰ θεωρῇ ἑαυτὸν ἠδικημένον, διότι δὲν ἔμαθε τὴν ἀπόφασιν τῶν εἰμῆ ἄλλῃρον πρὸ τῆς συμπλήρωσεως τῶν 14 ἐκείνων ἡμερῶν.

« Ἐπιπλέον αὐτὸ. » Ἐγενήθη τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου ἵνα εἶπεν ὁ Κήνιος. « Ὁ Κύριος μὲ ἔδωκε τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ἀποφαίνωμαι ἀργὸν τὸν νόμον » εἶπεν ὁ Βασιλεὺς, « καὶ θέλω νὰ διατηρήτω τὸ δικαίωμα τοῦτο. Σὺς λέγεις δὲ ὅτι ὑπάρχουσιν ἔτι 7000 ἱερεῖς τῆς ἐκκλησίας, οἵτινες δὲν προσκεκώθησαν τὸν Βασιλ. » Οἱ ἐπίσκοποι ἀπήλθον εὐλαβῶς, καὶ τῆ αὐτῆ ἐσπέρας, τὸ ἐγγράφον τὸ ὅποιον εἶχον ἐγγερίσει τῷ βασιλεῖ ἐβρέθη κατὰ λέξιν δεδημοσιευμένον καὶ ἐκτεθειμένον εἰς τὰς τραπέζας ὅλων τῶν καφεείων, προσκηρύσσοντο δὲ εἰς ὅλας τὰς ὁδοὺς. Ἀπανταχοῦ τῆς πόλεως οἱ ἄνθρωποι, ἐγειρόμενοι ἀπὸ τὰς κλινὰς τῶν, ἐξήρχοντο καὶ ἐλάμβανον αὐτὸ παρὰ τῶν κηρύκων, ὥστε ἐβρέθη ὅτι, ἐντὸς ὀλίγων ὥρων, ὁ τυπογράφος ἐπορεύθη ἀπὸ τοῦ δεκαλέπτου ἐκείνου φύλλου 1000 λίρας. Τούτο εἶναι πιθανῶς ὑπεροβὴ, ὑπεροβὴ ὅμως ἀποδεικνύουσα, ὅτι ἡ πόλις ὑπῆρξε τεραστία. Πῶς δὲ περιήλθεν ἡ ἀναφορὰ εἰς τὸ δημόσιον, εἶναι μέχρι τοῦδε ἀδηλον. Ὁ Σαγκρόφτιος ἐβεβιάσεν, ὅτι εἶχε λάβει πᾶσαν πρόνοιαν διὰ νὰ μὴ συμβῇ τοιοῦτό τι, καὶ ὅτι οὐδὲν ἐγνώριζεν ἀντίγραφον τοῦ πρωτοτύπου δὲν εἶναι πρὸς τούτους ἀληθές, ὅτι οἱ ἐπίσκοποι δὲν ἔβλεπαν εἰς αὐτὸν καιρὸν νὰ ἀνακαλέσῃ τὴν διαταγῆν του, ἐὰν εἶχε τὴν φρόνησιν νὰ πράξῃ τοῦτο. Διότι ἤθνατο νὰ συγκαλέσῃ τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον τὴν πρωίαν τοῦ σαββάτου, καὶ, πρὸ τῆς ἐσπέρας, ἠδύνατο νὰ γνωστῇ εἰς ἅπαν τὸ Λονδίνον καὶ εἰς τὰ προάστεια, ὅτι ὁ βασιλεὺς ἐνέδωκεν εἰς τὰς αἰτήσεις τῶν πατέρων. Ἀλλὰ τὸ σάββατον παρήλθε χωρὶς νὰ δώσῃ ἡ Κυβέρνησις οὐδὲν παραχωρήσεως σημεῖον, ἔβλεπε δὲ καὶ ἡ κυριακὴ ἐκείνη, ἣτις ἐπὶ πολλὸν χρόνον ἔμεινεν εἰς τὴν μνήμην τῶν ἀνθρώπων.

Εἰς τὸ ἄστυ καὶ εἰς τὰ περὶ τοῦτο μέρη τῆς πόλεως ὑπῆρχον περὶ τὰς ἑκατὸν ἑνοριακὰς ἐκκλησίας ἀλλὰ μόνον εἰς τέσσαρας ἐξ αὐτῶν ἐξετελέσθη τὸ βασιλικὸν διάταγμα. Εἰς τὸν ἅγιον Γρηγόριον, ἡ διακήρυξις ἀνεγνώσθη ὑπὸ ἱερωμένου τινὸς ὀνόματι Μαρτίνου ἅμα δὲ ἤρξατο αὐτὸς νὰ προσφέρῃ τὰς πρώτας αὐτῆς λέξεις, ἅπαντες οἱ ἐκκλησιαζόμενοι, ἀναστάντες, ἀπήλθον. Εἰς τὸν ἅγ. Ματθαῖον ἐγκατελείφθη ἐπίσης μόνος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ αὐτοῦ ἄθλιός τις, Τιμόθεος Ἄλλιος (Hall) καλούμενος, ὅστις εἶχεν ἀτιμάσει τὸ ἱερατικὸν σχῆμα χρησιμεύσας ὡς μεσίτης τῶν χαρίτων τὰς ὁποίας ἐπώλει ἡ δούκησσα τοῦ Πορτσμουθίου (28), ἣδη δὲ εἶχε τὴν ἐλπίδα τοῦ νὰ λάβῃ τὴν χηρεύουσαν ἐπισκοπὴν Ὁξονίου (Oxford). Εἰς τὴν ἐν-ρίαν τῆς Καγγελαρίας, ὁ ἱερεὺς ἐπροεβλήθη, ὅτι ἐλησμονήσῃ νὰ παραλάβῃ ἀντίτυπον τῆς διακήρυξεως, ὁ δὲ πρόεδρος τοῦ ἀνωτάτου βασιλικοῦ δικαστηρίου (29), ὅστις παρέστη ἐξεπίτηδες ἐνταῦθα διὰ νὰ ἐπιτηρήσῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς βασιλικῆς διαταγῆς, ἠναγκάσθη νὰ ἀποδεχθῇ τὴν πρόφασιν ταύτην.

(28) Πορτσμουθίον εἶναι ὁ Μέγας λιμὴν τοῦ Ἱταλμαίου ἡ δὲ δούκησσα Πορτσμουθίου ὑπῆρξε μία τῶν παλλακῶν τοῦ Καρόλου Β^{ου}, καὶ διετέλει ἐπὶ πολλὸν χρόνον ἐμπορευομένη τὴν ἰσχυρὴν ὅποιαν εἶχεν ἐπὶ τοῦ βασιλείου.

Ὁ Σαμουὴλ Οὐεσλέυς (Wesley), ὁ πατήρ τοῦ Ἰωάννου καὶ τοῦ Καρόλου Οὐεσλέυς (30), ἐφημέριος δὲ ὢν τότε ἐν Λονδίῳ, ἔλαβεν ὡς θέμα τοῦ κηρύγματος αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην, τὴν γενναίαν, τῶν τριῶν Ἰουδαίων, εἰς τὸν Χαλδαῖον τύραννον, ἀπάντησιν. « Γνωστὸν ἔστω σοι βασιλεῦ, ὅτι τοῖς θεοῖς σου οὐ λατρεύομεν, καὶ τῆ εἰκόνι τῆ χυρῆς ἡ ἔσθρας οὐ προσκυνοῦμεν. » Ἐν αὐτῇ τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν βασιλείων τοῦ Ἀγ. Ἰακώβου (31) ἔσχεν ὁ λειτουργήσας ἱερεὺς τὸ θάρρος νὰ μὴ ὑπακούσῃ εἰς τὴν διαταγῆν. Οἱ δὲ παῖδες τοῦ Οὐεστμινστέρου ἐνεθυμοῦντο ἐπὶ πολλὸν χρόνον τί συνέβη τὴν ἡμέραν ἐκείνην εἰς τὴν ἐνταῦθα μονῆν (32) Ἄμα ὁ ἐπίσκοπος Ροκεστρίας (33) Σπράτιος (Sprat) ἤρξατο νὰ ἀναγινώσκῃ τὴν διακήρυξιν,

cus regis ὀνομάζεται τὸ ἐν τῶν τριῶν βασιλικῶν ἀνωτέρων δικαστηρίων τῆς Ἀγγλίας. Τὸ δικαστήριον τοῦτο σύγκειται ἐξ ἐνὸς ἀρχιδικαστοῦ (Lord chief justice) καὶ τριῶν δικαστῶν, οἵτινες μετὰ τῶν 4 μελῶν ἐξ ὧν συγκροτεῖται ἕκαστος τῶν δύο ἄλλων ἀνωτέρων δικαστηρίων (Court of Common pleas καὶ Court of exchequer) ἀποτελοῦσι τὸ συνέδριον τῶν 12 Ἀρχιδικαστῶν τῆς Ἀγγλίας καὶ ἄλλοτε μὲν συνάμα, ἄλλοτε δὲ ἰδίᾳ διαχειρίζονται τὴν δικαιοσύνην δι' ἅπαντος τοῦ Βασιλείου, ἐξαιρέσει ὀλίγων τινῶν ἐπαρχιῶν αὐτοῦ, ὑποβεβλημένων εἰς ἐιδικάς τινὰς δικαιοδοσίας. Τὸ κυρίως ὅμως βασιλικὸν λεγόμενον δικαστήριον Court of King's bench θεωρεῖται ὡς ἀνώτερον τῶν δύο ἄλλων.

(30) Ὁ Ἰωάννης καὶ ὁ Κάρολος Οὐεσλέυς ὑπῆρξαν βραδύτερον, περὶ τὰ μέσα τῆς 18 ἑκατομνητηρίδος, οἱ ἀρχηγεῖται τῆς Προτεστατικῆς αἰρέσεως τῶν λεγομένων Μεθοδιστῶν.

(31) Τὰ βασιλεία τοῦ ἁγίου Ἰακώβου κείνται πρὸς βορρᾶν τοῦ ὁμωνύμου παραδείσου (pare) τοῦ Λονδίνου. Τὸ μέγα τοῦτο οἰκοδόμημα εἶναι ἔσθρα μὲν πολυτελές, ἐξωθεν ὅμως φαύλον καὶ ἀβύρθητον. Ἀπέβη δὲ ἡ συνήθης κατοικία τῶν βασιλέων τῆς Ἀγγλίας (ἴδε σημ. 23) ἀπὸ τοῦ 1695 μέχρι ἐσχάτως, ὅτε κατεσκευάσθησαν τὰ νέα καὶ πολὺ μεγαλοπρεπέστερα βασιλεία (King's Palace) ἐν αὐτῷ τῷ προμηνησενθέντι παραδείσῳ.

(32) Μονὴ τοῦ Οὐεστμινστέρου ὀνομάζεται ἡ ἐν Λονδίῳ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Πέτρου, ἣτις καλεῖται μὲν μονή, διότι ἐκτίσθη ἐπὶ τῶν ἐρείπειων παναρχαίου τινὸς μοναστηρίου, προσεπικαλεῖται δὲ τοῦ Οὐεστμινστέρου, διότι κείται ἐντὸς τῆς πόλεως ταύτης, ἣτις εἶναι μία τῶν πολλῶν ἐξ ὧν συνεκροτήθη ἡ μεγάλη τοῦ Λονδίνου πόλις. Τὸ Οὐεστμινστέρου ἔχει λαμπρὰς ὁδοὺς καὶ 220,000 κατοίκων, ἀπλοῦται πρὸς δυομᾶς τοῦ ἰδίου ἀστεος καὶ ἀποτελεῖ μέρος τοῦ λεγομένου West-End ἧτοι τοῦ δυτικοῦ τῆς ὅλης πόλεως τμήματος, τὸ ὅποιον εἶναι καὶ τὸ ὠραιότερον αὐτῆς τμήμα, κατοικεῖται δὲ ἐπὶ τῶν εὐγενῶν καὶ τῶν πλουσιωτέρων ἀνθρώπων.

(33) Rochester εἶναι τὸ Durobrivae τῶν Ρωμαίων.

(29) Court of King's ἢ Queen's bench, ban-

ὁ γογγυσμὸς καὶ ὁ θόρυβος τοῦ ἀπὸ τοῦ ἀμβωνος ἀμπωτίσαντος πλήθους ἐκάλυψαν τὴν φωνὴν αὐτοῦ αὐτὸς δὲ τοσοῦτον μέγαν ἠθάνθη φόβον, ὥστε τὸ χαρτίον ἐτρεμεν εἰς τὰς χεῖράς του, καὶ πολὺ πρὶν τελειώσῃ τὴν ἀνάγνωσιν ἐγκατέλιπον τὴν ἐκκλησίαν πάντες ὅσοι, ὡς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας, θέν ἦσαν ἠναγκα-σμένοι νὰ διαμείνωσιν.

Οὐδέποτε ἡ ἐκκλησία ἀπέβη προσφιλεστέρα εἰς τὸ ἔθνος ὅσον μετὰ τὴν μεσημβρίαν τῆς ἡμέρας ἐκείνης· τὸ πνεῦμα τῆς διχοστασίας ἐφαίνετο ἀπεσθεσμένον. Ὁ Βαξτερος ἐπήνεσεν ἀπὸ τοῦ ἀμβωνος τοὺς ἐπισκό-πους καὶ τοὺς ἐφημερίους αὐτῶν. Ὁ πρέσβυς τῆς Ὀλλανδίας ἀνήγγειλε μετ' ὀλίγας ὥρας εἰς τὴν κυ-βέρνησιν αὐτοῦ, ὅτι ὁ Ἀγγλικανικὸς κληρὸς ἐκτίσαστο μέγα παρὰ τῷ λαῷ ἀξίωμα. Οἱ ἑτεροδοξοῦντες, ἔλεγε, κηρύττουσιν ἐν γένει, ὅτι προτιμῶσι νὰ ἐξα-κολουθήσωσιν ὑποβαλλόμενοι εἰς τὰς κατ' αὐτῶν ὑρι-σταμένους ποινὰς μᾶλλον ἢ νὰ χωρισθῶσιν ἀπὸ τοὺς ἀρχιερεῖς.

Παρήλθε δὲ καὶ ἑτέρα ἐβδομάς προσδοκίας καὶ ταραχῆς· ἐφθάσε πάλιν ἡ κυριακή, καὶ πάλιν μυ-ριάδες χριστιανῶν προσῆλθον εἰς τὰς ἐκκλησίας, ἡ δὲ διακήρυξις οὐδαμῶ ἀνεγνώσθη, ἐκτός εἰς τὰ εὐά-ριθμα μέρη ὅπου εἶχεν ἀναγνώσθῃ τὴν προλαβοῦσαν ἐβδομάδα. Ὁ ἱερεὺς ὁ λειτουργήσας εἰς τὴν ἐκκλη-σίαν τῶν βασιλείων τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου ἀπεβλήθη τῆς θέσεως αὐτοῦ, παρῆστη δ' εὐπειθέστερός τις ἄλ-λος κρατῶν τὸ ἐγγραφον εἰς τὰς χεῖρας, ἀλλὰ το-σαύτη ἦτον ἡ ταραχὴ του, ὥστε δὲν ἠδύνατο νὰ γίνῃ καταληπτὸς ὁμιλῶν. Γρόντι τὸ φρόνημα ὀκλήρηον τοῦ ἔθνους ἀπέβη ἤδη τοιοῦτον, ὥστε μόνοι οἱ πανά-ριστοι καὶ χρηστότατοι, ἢ οἱ παγκάκιστοι καὶ μοχθη-ρότατοι ἠδύνατο, ἀνευ μεγάλου φόβου, ν' ἀντιστα-θῶσιν εἰς αὐτό.

Αὐτὸς ὁ βασιλεὺς ἐξεπλάγη ἐπὶ μικρὸν διὰ τὴν προ-δρότητα τῆς θυέλλης τὴν ὁποίαν ἐκίνησε. Ἰ Τί εἶχεν ἤδη νὰ πράξῃ; Ἐπρεπε νὰ νὰ προχωρήσῃ ἢ νὰ ὑπο-χωρήσῃ, καὶ προχωρῶν μὲν, ἐκινδύνευεν, ὑποχωρῶν δὲ, ἐταπεινούοι. Κατ' ἀρχὰς ἀπεράσισε νὰ ἐκδώσῃ δεῦτε-ρον διάταγμα, παραγγέλλον, μετὰ πολλῆς πικρίας καὶ ὀργῆς, τοὺς ἱερωμένους νὰ δημοσιεύσωσι τὴν δια-κήρυξίν του, καὶ ἀπειλοῦν ἀμέσως ἀργίαν κατὰ παν-τός τοῦ παρακούσαντος. Τὸ διάταγμα τοῦτο συνε-τάχθη, ἐστάλη εἰς τὸν τύπον, ἔπειτα ἀφῆρέθη, ἔπει-τα πάλιν ἐστάλη εἰς τὸν τύπον, ἔπειτα πάλιν ἀφῆρέ-θη. Τινὲς ἐξ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἐφρόνου, ὅτι ἡ κυβέρ-νησις ὤφειλε νὰ φανῇ αὐστηρά, ἔφερον εἰς μέσον ἑ-τερον σχέδιον, κατὰ τὸ ὁποῖον, οἱ ὑπογράφαντες τὴν ἀναφορὰν ἀρχιερεῖς ἔπρεπε νὰ εἰσαχθῶσιν ἐνώπιον τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς καὶ νὰ στερηθῶσι τὰ ἐπισκοπὰς αὐτῶν. Ἄλλοι ὅμως ἀντέλεξαν ἰσχυρῶς, ἐν τῷ συμβουλίῳ, κατὰ τοῦ βουλευμάτος τούτου· διό-τι εἶχεν ἤδη ἀναγγελθῆ, ὅτι αἱ βουλαὶ θέλουσιν συγκα-λεσθῆ πρὸ τοῦ τέλους τοῦ ἔτους· οἱ δὲ λόρδοι συνελ-θόντες ἐμελλόν βεβαίως νὰ θεωρήσωσι τὴν περὶ καθαι-ρέσεως ἀπόφασιν ὡς ἄκυρον καὶ μὴ εὔσαν, ἐμελλόν νὰ ἐπιμείνωσιν, ὥστε ὁ Σαγκρόφτιος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ συνυπογράψαντες τὴν ἀναφορὰν νὰ προσκληθῶσιν εἰς

τὸ Παρλαμέντον, ἐμελλόν νὰ ἀποποιήθωσι νὰ ἀνάγ-νωρίσωσιν ἑτερόν τινα ἀρχιεπίσκοπον Καντερβυρίας ἢ ἑτερον ἐπίσκοπον Βάθης καὶ Οἰελλῶν. Ὡστε ἡ σύνο-δος, ἥτις καὶ ἀνευ τούτου ἐκινδύνευεν νὰ ἀποθῆ τρικυ-μῶδης, ἐμελλε νὰ προοιμιάσῃ ἀπὸ θλευρίας μεταξὺ τοῦ στέμματος καὶ τῶν λόρδων διάφορας. Ἐάν λοι-πὸν ἦτον ἀνάγκη νὰ τιμωρηθῶσιν οἱ ἐπίσκοποι, ἡ τι-μωρία ἔπρεπε νὰ ἐπιβληθῇ διὰ τῆς συνήθους ὁδοῦ τῆς Ἀγγλικῆς νομοθεσίας. Ὁ Συνδερλάνδιος, ὅστις εἶχεν ἐξ ἀρχῆς ἀντισταθῆ ὅσον ἐνδέχεται εἰς τὴν ἐκδοσιν τοῦ διατάγματος, προέτεινεν ἤδη διέξοδόν τινα, ἥτις δὲν ἦτο μὲν ἀμέτοχος ἀτοπημάτων, ἦτον ὅμως πάλιν ἡ συνετωτέρα καὶ ἀξιοπρεπέστερα ὄλων ὅσας ἡ μακρὰ ἐκείνη ἀλληλουχία τῶν σφαλαμάτων τῆς κυβερνήσεως ἐπέτρεπεν εἰσέτι νὰ ἀκολουθήσῃ. Κατὰ τὴν γνώμην ταύτην, ὁ βασιλεὺς ὤφειλε νὰ ἀναγγεῖλῃ εὐμενῶς καὶ μεγαλοπρεπῶς εἰς τὸ κοινόν, ὅτι ἡ παρακοῆ τῆς Ἀγ-γλικῆς ἐκκλησίας προσέβαλεν αὐτὸν βαθεῶς· ὅτι ὁ-μως δὲν δύναται νὰ λησμονήσῃ τὰς πολλὰς ὑπηρεσί-ας ὅσας ἡ ἐκκλησία αὕτη προσήνεγκεν, ἐν ἡμέραις πονηραῖς, εἰς τε τὸν πατέρα αὐτοῦ, καὶ εἰς τὸν ἀδελ-φὸν αὐτοῦ, καὶ εἰς αὐτὸν τοῦτον τὸν Ἰακώβον· ὅτι, ὡς φίλος τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως, δὲν σκοπεῖ νὰ πολιτευθῇ αὐστηρῶς πρὸς ἄνδρας ἀποτραπέντας ὑπὸ τῆς ἰδίας συνειδήσεως, ἀν καὶ πλανωμένης θεβαίως καὶ σοφιστευσούσης, ἀπὸ τῆς ἐκτελέσεως τῶν διαταγῶν αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἐπομένως εὐδοκεῖ νὰ παραδώσῃ τοὺς ἐ-νόχους εἰς τὴν τιμωρίαν ἐκείνην τὴν ὁποίαν θέλουσιν οἰκοθεν αἰσθανθῆ, ἅμα παραβάσωσιν ἀπαθῶς τὴν πρό-σφατον αὐτῶν διαγωγὴν μὲ τὰ δόγματα τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀροσιώσεως ἐφ' ἧς τοσοῦτον μεγαλαυχούσιν. Εἰς τὴν γνώμην ταύτην ἀπέκλινεν οὐ μόνον ὁ κόμης Προουσίας καὶ ὁ Βελλασύσιος, οἵτινες αἰείποτε ἠπά-ζοντο τὰς μετριωτέρας συμβουλάς, ἀλλὰ καὶ ὁ Δο-ούερος καὶ ὁ Ἀρουνδέλλιος (34). Ἀφ' ἑτέρου ὁ Ἰερ-ρέυς (35) ἰσχυρίσθη, ὅτι ἡ κυβέρνησις θέλει κατασι-

(34) Οἱ τέσσαρες οὗτοι ἄνδρες ἦσαν ἅπαν-τες καθολικοὶ μεγιστᾶνες· ἀλλ' οἱ μὲν δύο πρῶτοι, δηλαδὴ ὁ Γουλιέλμος Ἐρβετος, κόμης Πουουσίας (Powis) καὶ ὁ Ἰωάννης Λόρδος Βελλασύσιος (Bel-lasyse), ἦσαν ἐκ τῶν φρονημάτων ἐκείνων καθολικῶν οἵτινες δὲν ἐθεώρουν συμφέρονσιν τὴν ἀνευ συν-δρομῆς τοῦ Παρλαμέντου αὐθαίρετον κατάργησιν τῶν κατὰ τοῦ θρησκευμάτος αὐτῶν ὑφισταμένων νόμων· οἱ δὲ δύο τελευταῖοι, ἦτοι ὁ Λόρδος Ἀ-ρουνδέλλιος καὶ ὁ Ἐρρίκος Ἰερμύνιος Λόρδος Δοουέρος (Dover, τῶν Ρωμαίων τὸ Dubrae), ἀνήκον εἰς τὴν μερίδα τῶν ἀφρόνων ἐκείνων κα-θολικῶν, οἵτινες ἐνόμιζον θεμιτὴν πᾶσαν βίαν καὶ παρανομίαν, ἐπισπεύδουσαν τὴν ἀποκαταστά-σιν τοῦ θρησκευμάτος αὐτῶν εἰς τὰ δικαιώματα καὶ προνόμια αὐτοῦ. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὅμως ἰδίως ζητήματος, οἱ Λόρδοι Δοουέρος καὶ Ἀρουν-δέλλιος, χωρισθέντες ἀπὸ τῆς ἰδίας μερίδος, ἀνι-δείχθησαν μετριοπαθέστεροι ὡποσοῦν.

(35) Ὁ Γεώργιος Ἰερφρέυς εἶναι ὁ θηριωδέστε-ροῦ καὶ ἀναίσχυντότερος ὄλων τῶν κακοῦργων ὅσοι

γυνθῆ ἐάν ἐπιβάλλῃ ἀπλὴν κατάκρισιν εἰς ἐνόχους τοιοῦτους ὁποῖοι ἦσαν οἱ 7 Ἐπίσκοποι. Καὶ δὲν ἐπεθύ-μαι μὲν νὰ εἰσαχθῶσιν ἐνώπιον τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς, ἐν ἣ αὐτὸς ἔδρευεν ὡς πρῶτος, μᾶλλον δὲ ὡς μόνος δικαστής· διότι ὅσω ἀναίσχυντον καὶ ἂν ἦτο τὸ μέτωπον, ὅσω πεπωρωμένη καὶ ἂν ἦτον ἡ καρ-διά αὐτοῦ, ἠσθάνετο τὸ βάρος τῆς κοινῆς ἀπεχθείας, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἤδη προκαλέσει, καὶ ἀπεδειλία πρὸς τὴν νέαν εὐθύνην τὴν ὁποίαν ἐμελλε νὰ ἐπισπάσῃ διὰ τῆς ἐκδόσεως ἀποφάσεως παρανόμου κατὰ τῶν ποιμένων τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν ἠγαπημένων τοῦ λαοῦ. Ἄλλὰ προέτεινε νὰ καταδιωχθῶσι ποινικῶς. Ὅθεν ἀπερασίθη, ὅτι ὁ Ἀρχιεπίσκοπος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ὑπογραφθέντες εἰς τὴν ἀναφορὰν, θέλουσιν κατηγορηθῆ ἐνώπιον τοῦ ἀνωτάτου βασιλικῆς δικαστηρίου, ὡς ἐνο-χοὶ στασιαστικῆς λιβελλῆς. Εἶχε δὲ ἡ αὐτὴ τὴν βα-θεῖαν πεποιθήσιν, ὅτι θέλουσιν καταδικασθῆ, διότι δι-καταὶ καὶ εἰσαγγελεῖς ἦσαν ὄργανα αὐτῆς· ἀπὸ δὲ τῆς καταργήσεως τῶν ἀρχαίων προνομίων τοῦ Λον-δίνου, οὐδεὶς κατηγορούμενος, τοῦ ὁποῖου ἡ Κυβέρ-νησις ἐπεθύμει τὴν τιμωρίαν, ἠθώθη ὑπὸ τῶν ἐνόρ-κων. Οἱ ἀπειθήσαντες ἀρχιερεῖς ἐμελλόν λοιπὸν πι-θανώτατα νὰ καταδικασθῶσιν εἰς καταστρεπτικὰ πρόστιμα καὶ εἰς μακρὰν φυλάκισιν, καὶ ἐμελλόν νὰ θεωρηθῶσιν εὐτῶχεις ἑαυτοὺς ἀπαλλαττόμενοι τῶν

ἐπιπόνων ποτε τὸ ἱερὸν τῆς θέμιδος ὄνομα. Νέος ἔτι, ἀπὸ ἀπλοῦ δικηγόρου, ἀνηγορεύθη, ἐπὶ Καρό-λου τοῦ Β'. ἀρχιδικαστῆς τοῦ ὑπερτάτου βασιλι-κοῦ δικαστηρίου, ὄχι διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ καὶ τὴν σοφίαν, ἀλλὰ διότι τὸ δικαστήριον τοῦτο προέ-κειτο νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ὄργανον βουλευμάτων τὰ ὁποῖα οὐδεὶς ἀνελάμβανε νὰ ἐκπληρώσῃ ὁ σώζων ἐν σέβας τι πρὸς τὸν νόμον ἢ ἔργοσ αἰδοῦς. Ὁ βασιλεὺς Κάρολος Β', ὅστις βεβαίως δὲν ἦτο σώφρων ἀνὴρ, ἀλλὰ δὲν εἶχεν ἀποβάλλει ἐντελῶς τὴν συνειδήσιν τῆς ἀνθρωπίνης ἀξιοπρεπείας, ἔ-λεγε περὶ τοῦ Ἰερφρέυς· «ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς δὲν ἔχει οὔτε γνώσεις, οὔτε νοῦν, οὔτε τρόπον· τοῦ φέρεσθαι, ἀντὶ πάντων δὲ τούτων ἔχει ἀναίσχυν-τιαν πλείονα ἢ δέκα ἀνασσευρμέναι δρομάδες.» Ὁ δὲ Ἰακώβος Β'· οὐ μόνον μετεχειρίζετο τὸν ἄνδρα, ἀλλὰ καὶ ἠγάπα αὐτὸν· ὅθεν ἅμα βασιλεύσας, ἀνηγόρευσε τὸν Ἰερφρέυν πάρεδρον τοῦ μεγάλου σφραγισδοφύλακα. Ἐπειτα δὲ, ἀνταμιβῶν τὸν κτη-νώδη ζῆλον τὸν ὁποῖον ἔδειξε περὶ τὴν καταδίωξιν τῶν ὀπαδῶν τοῦ Μομμουθίου, ἐχειροτόνησεν αὐ-τὸν καὶ μέγαν σφραγισδοφύλακα ἢ καγγελάριον. Τὸ πάντων δὲ περιεργότατον εἶναι, ὅτι, ἐν ἧ ἀπέ-βαλε τῆς ὑπηρεσίας τοὺς γυναικαδέλφους αὐτοῦ, μόνον διότι δὲν ἐδέχοντο νὰ ἐξομώσωσιν τὸν Προ-τεσταντισμὸν, διετήρει καὶ προῆγε τὸν Ἰερφρέυν, ἀμαρτυρούμενον ὅσα, πιθανώτατα διότι οὐδὲ με-ταξὺ τῶν καθολικῶν ἠδύνατο ν' ἀνακαλύψῃ τινὰ τοσοῦτον πρόθυμον καὶ ἀναιδῆ ἐκτελεστὴν τῶν ἐπιπόνων αὐτοῦ βουλευμάτων.

κακῶν τούτων ἐπὶ τῷ ὄρω τοῦ νὰ ὑποστηρίξωσιν, ἐντός τε καὶ ἐκτός τοῦ Παρλαμέντου, τὰ βουλευμάτα τοῦ ἡγεμόνος.

(Ἡ συνέχεια εἰς τὸ ἐπόμενον φυλλάδιον.)

ἩΘΗ ΤΩΝ ΟΥΓΓΡΩΝ ΜΕΓΙΣΤΑΝΩΝ.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

Ἡ ἰδιορρυθμία εἶναι ἐπίσης συχὴ εἰς τὴν Οὐγ-γαρίαν καθὼς καὶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἐντελέστατος δὲ τύπος τῶν Οὐγγρων ἐκείνων μεγιστᾶνων, οἵτινες, διὰ τὸν ἀλλόκοτον καὶ αὐθαίρετον αὐτῶν χαρακτήρα, εἰμποροῦν νὰ θεωρηθῶσιν ὑπέρτεροι καὶ αὐτῶν τῶν ἀρχαίων τῆς Εὐρώπης τιμαριωτῶν, ὑπῆρξεν ὁ γέρον κόμης Πολοκαῖς. Ὁ κόμης οὗτος διήγειν, ὡς καὶ πολλοὶ ἄλλοι τῶν ἀρχόντων ἐκείνων, ἐν τῇ βασι-λικῇ αὐτοῦ ἐρμηίᾳ, βίον τοῦ ὁποῖου δὲν ἔχομεν ἰδέαν. Ποτὲ διοικητικὸς ἢ δικαστικὸς τῆς Αὐστρίας ὑπάλληλος, δὲν ἐτόλμησε νὰ πατήσῃ εἰς τὰ κτήματά του, ἢ δὲ φιλοξενία του ἦτο θαυμαστὴ, παραδόξος, παράξενος, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν ἐπομένων. Ἐπειδὴ τὰ τεῖχη τοῦ πύργου του, ὅστις πάλαι ποτὲ ὑπῆρξε φρούριον τουρκικόν, ὑψῶντο ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἀπο-τόμου βράχου, καὶ ὁ ἐπιθυμῶν νὰ ἀναβῆ εἰς τὴν ἀλήθει ἐκείνην γυπὸς φολεᾶν, ἔπρεπε νὰ τριγυρίσῃ πολλὰν ὥραν περὶ τὸν κεκολωμένον αὐτὸν κῶνον, ὁ ἰδιοκτῆτης ἤθελε περάσει χειμῶνας ὀλοκλήρους χωρὶς νὰ ἔχη μὲ τίνα νὰ ὀμιλήσῃ, ἂν δὲν ἐπενοίε περιεργὸν τέχνασμα. Ἄμα ἤρχετο ὁ δεκεμβριος μῆν, ἔστειλεν εἰς τὰς λεωφόρους τὰς ἀγούσας εἰς Γαλ-λικίαν ὀπλοφόρους, οἵτινες συνελάμβανον πᾶσαν δι-ερχομένην ἄμαξαν καὶ, μὲ ὑπερβολικὴν εὐγένειαν, ἠνάγκαζον τὸν κύριον αὐτῆς νὰ ἔλθῃ νὰ ἐπισκεφθῆ τὸν ἰδιοκτῆτην τοῦ πύργου. Ὁ δὲ κόμης ὑπεδέγετο ἐν παρατάξει τὸν ἀκούσιον αὐτοῦ ξένον, δὲν ἤκουε κάμμιαν παρατήρησίν του, διέτασσε νὰ βάλωσι τὴν ἄμαξαν ὑπὸ κράτησιν, καὶ, ἐπὶ τῇ προφάσει, ὅτι πᾶς Οὐγγρος εὐπατρίδης ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ κρατῆ παρ' ἑαυτῷ τὸν ξένον του τρεῖς τοὐλάχιστον ἡμέ-ρας, συνεκρότει, πρὸς χάριν του, χοροὺς ἀγροτι-κοὺς, μουσικὰς συμφωνίας, ἄλλας χωρικὰς διασκε-δάσεις, καὶ παρῆγεν εἰς αὐτὸν τὴν εὐχάριστον τοῦ κυνηγίου καὶ τῆς ἀλισίας. Ὅσονδήποτε σπουδαία καὶ ἂν ἦτον ἡ ὑπόθεσις διὰ τὴν ὁποίαν ἐξήλθετε εἰς ὀδοιπορίαν, ὁ κόμης ἦτον ἀδυστάπητος· ἔπρεπε νὰ μείνετε τρεῖς ἡμέρας αἰχμάλωτος αὐτοῦ. Τοιαῦτα πρεσβεύουσιν οἱ Μαγιάροι περὶ φιλοξενίας· ἂν δὲ τυ-χὸν θελήσετε νὰ μείνετε διὰ πολὺν χρόνον παρ' αὐ-τοῖς, τοῦτο θεωρεῖται ὡς τιμὴ μεγάλη· πρέπει μόνον νὰ ζητήσετε συγγνώμην ἀπὸ τὸν κύριον τῆς οἰ-κίας διότι δὲν ἐφέρετε μαζί σας τὴν γυναῖκά σας, τὰ τέκνα καὶ τοὺς ἐξαδέλφους σας. Μεταξὺ τῶν πολλῶν τοσοῦτων ἐπισκέψεων, τῶν ὁποίων ἡ πα-ράστασις ὑπερβαίνει πάντα δυνατὸν ὄρον, ἀναφέρεται ἢ ἐπίσκεψις Ἀγγλοῦ τινός, ὅστις ἐστρώθη ποτὲ

ἑπτὰ δολοκλήρα ἔτη παρ' ἐνὶ τῶν Οὐγγρων μεγιστάνων.

Ὁ κόμης Πολοκτάις εἶχε καὶ ἄλλον τινὰ ἰδιαιτέρον τρόπον τοῦ νὰ υπανδρεῖ τούς χωρικούς του. Περὶ τὰ τέλη τοῦ φθινοπώρου, ὅτε συγκροτοῦνται οἱ πλείστοι γάμοι, παρέτασεν, ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ πύργου του, εἰς δύο στίχους, τούς γαμβρούς καὶ τὰς νύμφας, καὶ ἔπειτα, ἐπιθεωρῶν αὐτούς, καθὼς ὁ Ναπολέων ἐπεθεώρει τὰ στρατεύματά του « Ἐσένα, Γιάννη, » ἔλεγε « σ' ἑταιριάζει ἡ Μαρία. διὰ ἐσέν, Ἄνδρέα, εἶναι καλὴ ἡ Ἄννα, » καὶ οὕτω καθεξῆς. Τὰ ζευγάρια μετέβαινον εἰς τὴν ἐκκλησίαν στιγηδόν, ὁ ἐφημέριος τὰ ἐστερῶνε καὶ ἡ ὑπόθεσις ἐτελείωνε διὰ τῆς γινομένης εἰς ἕκαστον δωρεᾶς μιᾶς ἀγελάδος καὶ ὀλίγου ἀργυρίου. Ἄν τύχη καὶ ὁ Ἄνδρέας δὲν ἤρσκε τὴν Ἄνναν καὶ ἐπρωτίμα τὴν Ἑλένην, ἔτρωγε πρῶτον εἰκοσιπέντε εἰς τὴν βράχιν καὶ ἔπειτα ὁ κόμης τὸν εἶδε τὴν Ἑλένην, λέγων ὅτι ἄνευ τῆς δοκιμασίας ἐκείνης δὲν ἐπίστευεν εἰς τὴν στερεότητα τοῦ ἔρωτός του. Ὁ τυραννικώτατος οὗτος τῶν ἀρχόντων ἐπανέστη εἰς ἕκ τῶν πρώτων κατὰ τῆς Αὐστρίας, ἀποθανὼν δὲ ἀπὸ πυρετοῦ τὸν ὅποιον ἔπαθεν ἐν τῷ ἀγῶνι τούτῳ τῷ 1848, κατέλιπεν εἰς τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὰ κτήματα καὶ τὸ ὄνομά του.

Καὶ ἐπειδὴ ὁ λόγος περὶ τῆς ἰδιορρυθμίας τῶν Μαγιάρων, θέλω ἀναφέρει ἐτι τὸν γαμβρὸν τοῦ γέροντος κόμητος, τὸν βαρῶνον Οὐοιστρίνον, τὸν ὅποιον συνέπεσεν ἐπίσης νὰ γνωρίσω καλῶς. Ὁ Βαρῶνος αὐτός Οὐοιστρίνος, μιάνθρωπος εὐρυστάτος, χαριστάτος καὶ ἰδιοτροπώτατος, ὑπέρξε πολυθρύλλητος διὰ τὰ συμβεβηκότα αὐτοῦ εἰς τὰς αὐλὰς τῆς Εὐρώπης, ἔζησε πολλὴν καιρὸν εἰς Ῥώμην, εἰς Φλωρεντίαν, εἰς Οὐιέννην, καὶ ἀπὸ τῶν πολλῶν ἐκείνων περιηγήσεων ἐπανῆλθε φέρον χαρακτῆρα ὅποιον εἰς οὐδένα ἄλλον ἄνθρωπον εἶδον, τὸν χαρακτῆρα τοῦ κυνικοῦ πλάνου. Ἦτο δὲ ἀξιοπροεπὴς καὶ εὐγενὴς ὡς καρδινάλιος, ψυχρὸς ὡς Ἄγγλος ἀνωτέρας τάξεως, στωμύλος εὐφυῆς ὡς Γάλλος, ἀλλὰ συγχρόνως ἄγριος καὶ θηριώδης εἰς τὰς περὶ τοῦ κόσμου κρίσεις του· καὶ ἐνὶ λόγῳ ἀνοστότατος ἄνθρωπος. Ὀμίλει ταπεινῇ τῇ φωνῇ, ἐκολάκευεν ἀδιακρόπως τούς ἄλλους καὶ περιέπαιζεν ὅλους ὅσους ἐκολάκευεν. Δὲν εἶδον ἄνθρωπον πρεσβεύοντα μεγαλητέραν πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα περιρόνησιν τὸ φιλτατον αὐτοῦ ἀξίωμα ἦτον ὅτι δὲν ὑπάρχει ἄνθρωπος ἀπόθυμος νὰ πωληθῇ, καὶ γυνὴ ἐπίσης « οἱ τιμαὶ μόνον » προσέθετε, « διαφέρουσιν. » Καὶ ἦτο μὲν ἐλευθεριώτατος εἰς ὑπερβολὴν, ἀλλ' εἶχε πάντοτε τὴν πρόνοιαν νὰ ἐξευτελίξῃ τὸν λαμβάνοντα ὥστε αἱ γυναῖκες, καὶ αὐταὶ ἐκείναι ὅσαι μάλιστα ἐπιλοδοροῦντο ὑπ' αὐτοῦ, τὸν ἀπιστρέφοντο. Ἐνθυμοῦμαι ὅτι ἤκουσα αὐτὸν διηγούμενον εἰς Φλωρεντίαν τὸ λαμπρότερον, ὡς ἔλεγε, κατόρθωμα τῆς ζωῆς του. Ὅλην ἐκείνην τὴν ἐσπέραν εἶχεν ὑποστηρίξει, δι' ἀπειρῶν ἐπιχειρημάτων καὶ ἀνεκδότων, τὸ ἀγαπητὸν του θέμα, ὅτι δηλαδὴ ἀρετὴ δὲν ὑπάρχει, καὶ ἐτι ὀλιγώτερον χαρακτῆρ στωϊκὸς καὶ ἀειλοκερδὴς, καὶ ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἐπιδεκτικοὶ διαφθορᾶς, ἀρκεῖ μόνον νὰ ἤξεύρει τις πῶς πρέπει νὰ τοὺς σαγηνεύσῃ.

— « Οὐδεὶς λοιπὸν » τὸν εἶπον « εἶναι, καθ' ὑμᾶς, ἀνεξάρτητος. »

— « Ὅχι » ἀπήντησεν « ἀνεξαρτητὴ δὲν ὑπάρχει. »

— « Πῶς! εἰς κανένα, οὔτε εἰς τὸν πλούσιον, οὔτε εἰς τὸν ἰσχυρὸν. »

— « Οὐδεὶς εἶναι ἀνεξάρτητος· σὰς βεβαιῶ τοῦτο ἐξ οἰκείας πείρας. »

— Ἄλλ' ὁ πρωθυπουργὸς, ὑποθέτω, εἶναι ἀνεξάρτητος ἀπὸ ὑμᾶς. »

— « Σὰς ζητῶ συγγνώμην. Πᾶς ἄνθρωπος ἔχει ἐπιθυμίαν καὶ ἀνάγκαν· ἡ τέχνη εἶναι νὰ τὰς μαντεύετε καὶ νὰ δυνηθῆτε νὰ τὰς θεραπεύετε. »

— « Λοιπὸν καὶ ὁ αὐτοκράτωρ αὐτός; »

— « Βεβαίως καὶ ὁ αὐτοκράτωρ. Ἐγὼ τὸν διέφθειρα, ἢ, ἂν θελετε, τὸν ἐδελέασα. »

— « Ὑμεῖς; »

— « Ναὶ ἐγώ! »

— « Τὸν αὐτοκράτορα; »

— « Μάλιστα, τὸν αὐτοκράτορα. »

— « Καὶ μὲ πόσον θαυμασίαν βεβαιότητα τὸ λέγετε! »

— « Τὸ λέγω, διότι εἶναι ἀληθέστατον. Ἐδελέασα τὸν αὐτοκράτορα Φραγκίτικον, ἅμα εὗρον τὴν ἀδυναμίαν του. Ἦξεύρετε ὅτι ἐν τῇ νεότητί μου ἤμην, κατὰ δυστυχίαν, κακὴ κεφαλὴ, καὶ, τῷ 1792, ὡν ἀξιωματικὸς τῶν Οὐσσάρων, ἐπραξα τὸ μέγιστον ἀμάρτημα τοῦ νὰ παρουσιάσω, ἐν ὀνόματι τοῦ σώματος τῶν ἀξιωματικῶν, ἀναφορὰν εὐπειθεστάτην, εὐλαβεστάτην καὶ εὐγενεστάτην, διὰ τὴν ὅποιαν ὅμως ἀποδοκιμασθεῖσαν ἐφυλακίσθη καὶ τῇ ἀληθείᾳ δικαίως, καθότι, διὰ τῆς ἀναφορᾶς ἐκείνης, κατήγγελα πολλὰς καταχρήσεις, τοῦτο δὲ εἶναι τὸ ἀνοητότερον καὶ ἐγκληματικώτερον πρᾶγμα τοῦ κόσμου. Ἄλλ' ἔπειτα ὁ ἀγαθὸς κύριός μου καὶ αὐτοκράτωρ Φραγκίτικος κῆδόκησε νὰ μὲ συγχωρήσῃ καὶ νὰ λησμονήσῃ τὸ ἐγκλήμα μου· τοσοῦτον δὲ ἐφάνη εὐμενὴς ὥστε καὶ μὲ ἐπεσκέφθη ποτὲ εἰς τὸν πύργον μου, καὶ διενυκτέρευσε ἐν αὐτῷ, μεταβαίνων εἰς Κροατίαν. Ὑποθέτετε ὅτι ἡ δεξιότης ὑπῆρξε λαμπρὰ καὶ ὅτι τὸ ταμεῖον μου ἐκενώθη βασιλικῶς εἰς τιμὴν τῆς Α. Μ. Τὸ δὲ ἐσπέρας, ἀποχωρήσαντος τοῦ αὐτοκράτορος εἰς τὸν κοιτῶνα αὐτοῦ, παρεκάλεσα, διὰ τῆς Α. ἔξ. τοῦ μεγάλου θαλαμηπόλου, τὴν Α. Μ. νὰ μὲ ἐπιτρέψῃ ὀλίγων στιγμῶν συνέντευξιν. Εἶχεν ἔλθει τῶντι ἡ ὥρα νὰ ἐπιχειρήσω τὴν λαμπρότεραν δοκιμασίαν μου καὶ νὰ βεβαιωθῶ ἂν ὁ θρόνος καὶ τὸ διάδημα τοῦ αὐτοκράτορος τῆς δύσεως ἦναι ἐν σκέπῃ τῆς διαφθορᾶς. Ἄν εἴσθε εἰς τὴν θέσιν μου! τί ἠθέλετε ἄρᾳ γε πράξει, κύριε; »

— « Εἰπέτε μὰς τώρα τί ἐπράξατε ὑμεῖς; »

— « Τὸ πρόβλημα δὲν σὰς φαίνεται εὐδιάλυτον, νομίζω. Ἴδου τί ἐπραξα. Εἶπον εἰς τὸν θαλαμηπόλον ὅτι ἔχω σπουδαιότατην διακίνοωσιν νὰ κάμω εἰς τὸν αὐτοκράτορα. Μὲ ἀπήντησαν ἐκ μέρους τῆς Α. Μ. ὅτι ἐξεδύετο καὶ ὅτι μὲ παρήγγελλε νὰ κάμω τὴν διακίνοωσιν μου εἰς τὸν μέγαν θαλαμηπόλον αὐτόν. Ὅθεν ἐξέβησα εἰς τὸν τελευταῖον τούτον, ὅτι, διὰ τὴν ἀπερίριστον ἀφοσίωσιν τὴν ὅποιαν τρέφω πρὸς τὴν

Α. Μ. θελήσας νὰ μὴ ἀμελήσω τί τὸ δυνάμενον νὰ καταστήσῃ τὴν ὑποδοχὴν ἀξίαν τοῦ ἡγεμόνος, προδιδώμενα 100,000 φιορινίων διὰ φωτοχυσίας καὶ πυροτεχνήματα· ἐτι ὅμως ὁ ἐπαρχὸς δὲν ἐπιτρέπει νὰ γίνωσι τὰ πυροτεχνήματα, διὰ τὸν κίνδυνον τὸν ὅποιον ἠδύναντο νὰ τρέξωσιν αἱ καλὰ μίμαια στέγαι τοῦ χωρίου· καὶ ἐτι τελευταῖον, θεωρῶν τὴν χρηματικὴν ἐκείνην ποσότητα ὡς ἱερὰν, ἐνεκα τοῦ εἰδικοῦ καὶ ὅπως βασιλικοῦ σκοποῦ δι' ὃν ἦτο προδωρισμένη, ἔκτευσεν τὴν ἀδειαν νὰ ἔλθω νὰ καύσω τὰ τραπεζογραμμάτια μου ἐν αὐτῷ τῷ κοιτῶνι τοῦ μονάρχου, ἐν εἶδει φωτοχυσίας. Ὁ θαλαμηπόλος, σπορησας μεγαλῶς, ἔπεισε νὰ ἀναρῆθῃ εἰς τὴν Α. Μ. τὴν εὐλαβεστάτην ταύτην πρόθεσίν μου, καὶ ἐπανῆλθεν ἀμέσως ἀναγγέλλων, ὅτι ἡ Α. Μ. κατενόησεν πολὺ ἀπὸ τὸ ἀκοῦμα, ὅτι ἐδέχετο τὴν θυσίαν μου καὶ ὅτι ἐπιτρέπει νὰ εἰσελθῶ, συνεπαγόμενος, ἐννοεῖται, καὶ τὰ φιορινιά μου. — Εἶναι καλὸς τρελλὸς, προσέθηκεν ὁ αὐτοκράτωρ· πρέπει νὰ τὸν εὐχαριστήσωμεν. Ἄς φέρῃ τὰ τραπεζογραμμάτια του... καὶ ἡμεῖς πάλιν δὲν τὰ καίσομεν. — Βλέπετε, ἐξηκολούθησεν ὁ μισάνθρωπος μειδίῳ, τρίβων τὰς χεῖρας καὶ καταβιάζων ταπεινῶς τὴν κεφαλὴν, ὅτι ἔλαβον τὴν τιμὴν νὰ δελεάσω τὸν αὐτοκράτορά μου, νὰ διαφθείρω τὸν βασιλέα μου καὶ νὰ βεβαιωθῶ ὅτι εἰμπορεῖ καὶ αὐτός νὰ πωληθῇ, καθὼς ὅλοι οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι.

ΠΟΙΗΣΙΣ.

ΩΔΗ ΑΝΑΚΡΕΟΝΤΟΣ.

Εἰς Ἐρωτά.

Εἰς βόδα μίαν μέλισσαν
Ἐπνώπτουσαν ὁ Ἔρωσ
Δὲν εἶδε, κ' εἰς τὸν δάκτυλον
Ἐτρώθ' εἰς ἕνα μέρος.
Πῶ πῶ! εὐθὺς ἐφώναξε,
Τὰς χεῖράς του πατάξας,
Καὶ πρὸς τὴν χαριτόβρυτον
Μητέρα του πετάξας.
Ἐχάθην! κρᾶζει, μητέρ μου,
Ἐχάθην! ἀποθνήσκω!
Πονῶ, πονῶ! καὶ φάρμακον
Τοῦ πόνου δὲν εὗρισκω.
Μ' ἐκέντρωσ' ἐν ζωῆριον,
Τὸ πτερωτὸν ἐκεῖνο,
Ὅπου τὸ λέγουν μέλισσαν!
Εἶπέ μου, τί νὰ γίνω!
Ἦ δὲ ὠραιόπρῶσπος,
Ῥοδόστομος Κυθῆρα,
Μὲ γέλωτα τοῦ Ἐρωτος
Κυττάζουσα τὴν χεῖρα,

Ἄν ἡ κεντρῶτα μέλισσα
Πονῇ, τὸν λέγει, τόσον,
Τὰ βέλη ὅμως, τέκνον μου,
Τὰ ἰδικά σου, πόσον;

Σοφ. Κ. Καρόδης.

ΔΙΑΦΟΡΑ.

ΦΑΝΤΑΣΜΑ ΕΝ ΒΕΡΟΛΙΝΩ. Πολλοὶ ἤκουσαν ἴσως μέχρι τῆς σήμερον, περὶ προλήψεως τινος ἐπιπολαζούσης μεταξὺ τοῦ λαοῦ τῆς Πρωσίας, ἤτοι περὶ γυναικὸς τινος λευχίμονος, ἐμφανιζομένης συνήθως εἰς τὰ ἐν Βερολίῳ βασίλεια, κατὰ τὴν παραμονὴν μεγάλου τινὸς συμβάματος, ἀφορῶντος τὴν βασιλικὴν οἰκογένειαν. Ἡ γυνὴ αὕτη ἐφάνη τὸ 1840, ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ Φρεδερίκου Γουλιέλμου τοῦ Γ'. Ὁ δὲ λαὸς προσθέτει ὅτι, ὁσάκις ἡ λευχίμων αὕτη κυρία φορεῖ ἔνδυμα κατάλυκον, ἡ ἐμφάνισίς της θεωρεῖται ὡς οἰωνὸς ἀριστος· ἐάν ὅμως τὰ χειρόκτια της εἶναι μαῦρα, ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια πρέπει νὰ προτομασθῇ εἰς τὸ νὰ υποκύψῃ εἰς τὴν δυστύχημα. Ἐφημερίς τις τῆς Μαγδεβούργης ἀνήγγειλεν ἐσχάτως μετὰ σπουδαιότητος, ὅτι ἡ λευχίμων κυρία ἐφάνη εἰς τὸ παλάτιον τοῦ Βερολίνου τὴν νύκτα τῆς 10 τοῦ παρελθόντος Ἀπριλίου, εἰς στρατιώτην φρουροῦντα ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν Ἐλβετῶν. Κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ στρατιώτου, ἤτις κατεγράφη ἀμέσως ἐν πρωτοκόλλῳ, ἡ γυνὴ αὕτη παρουσιάθη ἐμπροσθέν του αἰφνιδίως, καὶ εἶβη διὰ τῆς αἰθούσης. Ὁ στρατιώτης ἐφώναξε τρίς, εἰς εἶ! καὶ ἐπειδὴ δὲν ἀπεκρίθη, τὴν κατεδίωξε μὲ τὸ λογχοφόρον του ὅπλον· ἀλλ' ἐν τοσοῦτῳ τὸ φάντασμα ἐγένετο ἄφαντον. Δὲν λέγει ἡ ἐφημερίς ἐάν ὁ στρατιώτης παρετήρησεν ὅποιον χρώματος ἦσαν τὰ χειρόκτια τῆς λευχίμονος. Ὅσοι παρακολοῦθοσι τὴν Αὐλὴν τοῦ Βερολίνου εἰς τὸν ἀδιέξοδον λαβύρινθον τῶν Γερμανικῶν ὑποθέσεων, ἤθελον βεβαίως πορευθῆναι ἐκ τῆς μυστηριώδους ταύτης ἐμφανίσεως, ἐνδειξίῃ τινᾶ περὶ τοῦ αποτελέσματος τῶν ἀγῶνων εἰς οὓς ἀπεδύθη πρὸ τριῶν ἐτῶν ὁ ἡγεμὼν τῆς Πρωσίας.

Υ. Γ. Παράδοξος σύμπτωσις! Τὴν εἶδον παύτην ἀνεγνώσαμεν εἰς τὰς προτελευταίας Γαλλικὰς ἐφημερίδας· αἱ δὲ τελευταῖαι ἀναγγέλλουσιν ὅτι ἐγένετο ἀπόπειρα δολοφονίας κατὰ τοῦ βασιλέως τῆς Πρωσίας!

ΜΕΓΑΣ ΑΔΑΜΑΣ ΕΝ ΡΩΣΣΙΑ. Ὁ πολῦτιμος οὗτος λίθος, ὁστις στολιζει σήμερον τὸ αὐτοκρατορικὸν σκήπτρον τῆς Ῥωσίας, ἀνήκε κατὰ πρῶτον εἰς τὸν Ναδὶρ Σάχην, καὶ εἶναι εἰς τῶν δύο ὀγκωδεστάτων ἀδαμάντων οἵτινες ἐλάμπρινον τὸν θρόνον τοῦ κατακτητοῦ τούτου· ὠνομάζοντο δὲ, ὁ μὲν ἡλιος τῆς ἡμέρας, ὁ δὲ σελήνη τῶν ὀρέων. Ὅταν ὁ Ναδὶρ Σάχης εδο-

λοφονήθη, οί πλείστοι τῶν πολυτίμων αὐτοῦ λίθων διηρπάγησαν, καὶ διενεμήθησαν εἰς τοὺς στρατιώτας.

Ἀρμένιος τις, Σαρράς ὀνομαζόμενος, διακρινόμενος μετὰ ταῦτα εἰς Ἀστραχάνιον ὑπὸ τὸ ἐπώνυμον *μυριάπλουτος*, κατόκει τότε εἰς Βασσόραν μετὰ τῶν δύο του ἀδελφῶν. Μίαν τῶν ἡμερῶν, παρουσιάσθη εἰς τὴν οἰκίαν του στρατιωτικὸς τις Ἀργανός, καὶ τὸν ἐπρότεινε ν' ἀγοράσῃ μέγαν τινὰ ἀδάμαντα, τὸν καλούμενον ἴσως *σελήνη τῶν ὁρέων*, καθὼς καὶ σμάρραγον καὶ ἄλλους βαρυτίμους λίθους, ἣ δὲ τιμὴ τῆν ὁποίαν ἐζήτηε δ' ὅλους αὐτοὺς ἦτον μετριωτάτη. Ὁ Σαρράς ἔμεινεν ἐκστατικὸς καὶ ἐπὶ προσάσει μὲν ὅτι δὲν εἶχε τότε πρόχειρα ἱκανὰ χρήματα διὰ ν' ἀγοράσῃ τὰ προσφερθέντα, ἀλλ' ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ συνεννοηθῇ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του, παρεκάλεσε τὸν Ἀργανὸν νὰ ἐπανεέλθῃ φαίνεται ὅμως ὅτι ὁ πωλητῆς, φοβηθεὶς προδοσίαν, δὲν ἐπλησίασε πλέον τὸν Ἀρμένιον.

Ἐν τοσοῦτῳ ὁ Σαρράς καὶ οἱ ἀδελφοὶ του ἐπροσπάθησαν πολλὰκις νὰ ἀνακαλύψωσι τὸν ξένον· ἀλλ' οὗτος εἶχεν ἀναχωρηθεὶ ἀπὸ Βασσόραν. Ἀπαντήσας αὐτὸν μετὰ τινὰ καιρὸν εἰς Βαχδάτην, ἐζήτησε τοὺς πολυτίμους λίθους καὶ τοὺς ἠγόρασε τριακοσίας χιλιάδας δραχμῶν. Ὁ Σαρράς, χωρὶς νὰ φανερώσῃ εἰς κανένα τὰ περὶ τῆς ἀγορᾶς ταύτης, ἐπανήλθεν εἰς Βασσόραν, ὅπου μετήρχετο τὸ ἐμπόριον.

Δώδεκα ἔτη μετὰ ταῦτα, ὁ πρωτότοκος ἀδελφὸς ἀπεράσισε νὰ ἀναχωρήσῃ ἀπὸ Βασσόραν, καὶ νὰ ὑπάγῃ μακρὰν διὰ νὰ πωλήσῃ τὸν μέγαν ἀδάμαντα. Κατ' ἀρχὰς μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐκεῖθεν εἰς Γερμανίαν, καὶ τέλος εἰς Ὀλλανδίαν, ὅπου ἀποκατεστάθη ἀπὸ Ἀμστελδάμιν ἐπρότεινεν εἰς διάφορα Κράτη ν' ἀγοράσῃ τὸν λίθον του.

Ἄμα τὸ πρᾶγμα ἐγένετο γνωστὸν, πολλὰι κυβερνήσεις ἀπεύθυνον πρὸς αὐτὸν προτάσεις· ἡ Ἀγγλικὴ μάλιστα ἐπρόσφερε πλείοτερα ὄλων τῶν ἄλλων, ὅχι ὅμως ὅσα ὁ Σαρράς ἀπῆτε. Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἐζήτησε τὸν λίθον καὶ ἡ Αὐλὴ τῆς Ρωσίας, γράψασα πρὸς τὸν Ἀρμένιον νὰ μεταβῇ ὁ ἴδιος εἰς Πετρούπολιν διὰ νὰ διαπραγματευθῇ αὐτοπροσώπως τὰ περὶ τῆς πωλήσεως, καὶ ὅτι, ἐάν δὲν ἔμενον σύμφωνοι, τότε ἤθελε τὸν ἀποζημιώσῃ διὰ τὰ ἐξοδα τοῦ ταξιδίου του. Ἐνδῶσας εἰς τὴν πρότασιν, ἐφθασεν εἰς Πετρούπολιν καὶ συνώμιλητε μετὰ τοῦ ἀδαμαντοπώλου τῆς Αὐλῆς Λαζαρέφ, ὅστις, μετὰ πολλὰς συζητήσεις, ὑπέβαλε τὰς ἐφεξῆς προτάσεις ἐν ὀνόματι τοῦ κόμητος Πάνιν, ὑπουργοῦ τοῦ αὐτοκράτορος· νὰ δοθῇ δίπλωμα εὐγενείας εἰς τὸν Ἀρμένιον, εἰσόδημα ἰσόδιον ἐξ χιλιάδων βουβλίων κατ' ἔτος, καὶ πεντακόσκιαι χιλιάδες βουβλίων ἀργυρῶν, ἐξ ὧν τὸ πέμπτον νὰ πληρωθῇ εὐθὺς, καὶ τὰ ἄλλα ἐντὸς δέκα ἐτῶν.

Καὶ τὴν μὲν περὶ χρημάτων πρότασιν παρεδέχθη ὁ Σαρράς, ἀπήτησε δὲ περιπλέον νὰ ἐξευγενισθῶσι αἱ οἱ ἀδελφοὶ του, πρὸς δὲ νὰ λάβῃ καὶ τινὰς ἄλλας χάριτας καὶ προνομία. Ἐδειξε δὲ τοιαύτην ἐπιμονήν, ὥστε ὁ Ρώσος ὑπουργὸς διέκοψε τὴν διαπραγματεύσιν, καὶ ἐπέστρεψε τὸν ἀδάμαντα. Ἐν τοσοῦτῳ, ἐπειδὴ ἡ διαπραγματεύσιν εἶχε παραταθῆ

ὑπὲρ τὸ δέον, ὁ Σαρράς εἶχε δανεισθῆ πολλά χρήματα, τῶν δικαίων οὔτε τοὺς τόκους εἰδύνατο νὰ πληρώσῃ, ἐνῶ οἱ προσκαλέσαντες αὐτὸν εἰς Ρωσίαν ἔχαιρον διὰ τὴν στενοχωρίαν του.

Εἰς τοιαύτην κρίσιμον περίστασιν εὐρισκόμενος, ἀπεφάσισε νὰ ἀναχωρήσῃ ἀπὸ Πετρούπολιν· φυγῶν δὲ κρυφίως μετέβη εἰς Ἀστραχάνιον, ὅπου ἔμεινεν ἀγνωστος ἀρκετὸν καιρὸν. Ἐπὶ τέλους, ἀνεκάλυψεν αὐτὸν ὁ κόμης Γεώργιος Ὀρλόφ, εἰδοποίησε τὴν Αὐλὴν του, καὶ διετάχθη νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν διαπραγματεύσιν ἢ πώλησιν κατωρθώθη τέλος πάντων ἐπὶ τοῖς ἀκολούθοις ὅροις· νὰ ἐξευγενισθῇ ὁ Σαρράς, καὶ νὰ λάβῃ ὡς ἀντάλλαγμα τοῦ ἀδάμαντος, μίαν καὶ μόνην φορὰν, 450,000 βουβλίων ἀργυρῶν, ἐξ ὧν νὰ ἐκπεσθῶσιν 170,000 δι' ἐξοδα διαπραγματεύσεως, τόκους καὶ τὰ παρόμοια.

Ὁ Ἀρμένιος ἀποκατεστάθη ἔκτοτε εἰς Ἀστραχάνιον, καὶ ἀπέκτησε νέους θησαυροὺς, τοὺς ὁποίους ἐκκληροδόμησαν αἱ θυγατέρες του, καὶ κατηνάλωσαν οἱ σύζυγοί των.

ΑΓΙΑ ΖΩΝΗ. Μετεφέρθη εἰς τὴν πρωτεύουσάν μας, γράφουσιν αἱ ἐφημερίδες τῆς Μαδρίτης, ἡ Ἁγία Ζώνη τὴν ὁποίαν ἠδύοκησε νὰ δωρήσῃ μόνη τῆς ἡ Θεοτόκος εἰς τὴν ἐν Καταλονίᾳ πόλιν τῆς Τορτόσης. Τὸ ἱερὸν τοῦτο κειμήλιον, ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς πόλεως ταύτης τὴν 16 Ἀπριλίου, περὶ τὴν 6 ὥραν π. μ., ἠχούντων μεγαλοφύδως τῶν ἐκκλησιαστικῶν κωδῶνων, καὶ προπορευομένων καὶ ἐπομένων ἱερέων καὶ πολλῶν ἄλλων ὑπηρετῶν. Κατὰ τὸ ἐπὶ τούτῳ ἐκδοθῆν διάταγμα, ἡ Ἁγία Ζώνη θέλει ἐγγχειρισθῆ πρὸς τὴν βασιλισσάν, διὰ νὰ τὴν ἔχῃ πλησίον τῆς κατὰ τὸν προσεγγίζοντα τοκετὸν τῆς. Μετὰ λειτουργίαν τελεσθεῖσαν ἐπὶ τούτῳ, ἡ Ζώνη παρεδόθη ἐσφραγισμένη ἐν τὸς διπλοῦ κιβωτίου, ἐνώπιον τῆς ἐνδοξοτάτης δημοτικῆς Ἀρχῆς τῆς Τορτόσης καὶ ἀπείρου πλήθους, πρὸς τὸν ἱερέα τὸν μέλλοντα νὰ συνοδεύσῃ αὐτήν. Οὗτος δὲ, λαβὼν αὐτήν, ὑπέγραψεν ἐνώπιον συμβολαιογράφου καὶ μαρτύρων, πρᾶξιν δι' ἧς ὑπεσχέθη νὰ φυλάξῃ πιστῶς τὸ ἱερὸν τοῦτο κειμήλιον, χωρὶς ποτε νὰ ἐπιτρέψῃ νὰ κοπῇ ἢ ν' ἀποτεθῇ εἰς κανέν ἄλλο μέρος, εἴμῃ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τῆς ἰδιαιτέρας ἐκκλησίας τῆς βασιλισσῆς.

ΛΑΟΙ ΑΡΡΙΝΕΣ. Ἡ Κιρτιπόλη, πόλις τῶν ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν, πολιορκηθεῖσα ὑπὸ τινος βαρβάρου, ἐξεπορθήθη μετὰ πολυχρόνιον καὶ γυναικίαν ἀντιστάσιν. Ὁ νικητῆς, ἡρεθισμένος κατὰ τῶν κατοίκων, διέταξε νὰ κοπῶσιν αἱ ῥίνες ὄλων, ἀνευ διακρίσεως γένους ἢ ἡλικίας, καὶ διὰ νὰ δαιωνίσῃ τὴν μνήμην τῆς πράξεώς του, κατήργησε τὸ πρῶτον ὄνομα τῆς πόλεως, καὶ ὠνόμασεν αὐτὴν Νασκαταπόλ, ἦτοι πόλιν τῶν ἀρρίνων. Μετὰ παρέλευσιν εἰκοσιτριῶν ἐτῶν περιηγητῆς τις, διαβάς ἐκεῖθεν, εὗρηκε σωζόμενα εἰσέτι πολλὰ ἴχνη τῆς ἀπανθρωπῶς ἐκείνης ἀνδραγαθίας.

ΑΝΑΜΝΗΣΙΣ.

ὑπὸ Γ. Χ. ΖΑΛΑΚΩΣΤΑ. Ἐν Ἀθήναις τύποις Γ. Α. Βακαλοπούλου.

Τιμᾶται δραχμῆς μιᾶς. 72 σελίδες εἰς 16^ο.

CH. S. TH. BERND.

Das Wappewesen der Griechen und Römer, mit 900 Abbildungen auf 17 Tafeln. erschien 1841 Bonn, Ed. Weber.

Περὶ τῶν οἰκοσῆμων τῶν Ἑλλήνων καὶ Ρωμαίων, μετὰ 900 εἰκόνων. Τιμᾶται δρ. 17.40.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΒΙΟΙ ΠΑΡΑΛΛΗΛΟΙ. Νεωτάτη ἐκδοσις, ὑπὸ Καρλόου Sintenis Λειψία, 1841—1846. Πρ. τάλ. 12 ἦτοι δραχ.

55

Ἐπάρχει παρ' ἡμῖν ἓ ἀντίτυπον καλῶς δεδεμένον διὰ δραχ. 44.

Ἀναγγειλαντες εἰς τὰ προλαβόντα ἡμῶν φυλλάδια τὸν τελευταῖον τῆς Βυζαντινῆς τόμον, τὸν ἐν Βόλλῃ ἐκδοθέντα, περιέχοντα δὲ τὴν πολιτικὴν καὶ πατριρχικὴν Ἱστορίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὰ Ἑπειρωτικὰ, ἐνομίσαμεν χρήσιμον νὰ καταχωρισθῶμεν ἥδη ἅπαντα τὸν κατάλογον τῆς ἐκδόσεως ἐκείνης τῶν Βυζαντινῶν συγγραμμάτων.

ΛΕΟΝΤΟΣ ΔΙΑΚΟΝΟΥ Ἱστορία. Περὶ παραδρομῆς πολέμου Κυροῦ Νικηφόρου τοῦ Βασιλέως. Ἀλωσις Κρήτης. ὑπὸ Ἀσίου 1828. Τόμ. 1. Δρ. 12

ΔΕΞΙΠΠΟΥ, ΕΥΝΑΠΙΟΥ, ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ, ΠΡΙΣΚΟΥ, ΜΑΛΧΟΥ, ΜΕΝΑΝΔΡΟΥ Ἱστορία καὶ διάφορα ἄλλα. ὑπὸ Βεκκέρου καὶ Νειβούρου. Τόμ. 1. 1829. 13,50

ΚΩΝΣΤ. ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΥ. Κωνσταντινίου βασιλέως ἐκθεσις τῆς βραβείου τάξεως. Περὶ τῶν θεμάτων ὑπὸ Ρεϊτκίου. 1829—1830. Τόμ. 3. Δρ. 46

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ τοῦ ΓΡΗΓΟΡΑ Ρωμαϊκῆς Ἱστορίας λόγοι ΚΑ. ὑπὸ Σκοπείου. 1829—1830. Τ. 2. 26

ΜΕΝΑΝΔΡΟΥ Ἱστορία καὶ διάφορα ἄλλα. ὑπὸ Βεκκέρου καὶ Νειβούρου. 1829, Τ. 1. 13,50

ΙΩΑΝΝΟΥ ΜΑΛΑΛΑ Χρονογραφία. ὑπὸ Δινδορφίου 1831. Τ. 1. 17

Chronicon Pascale ὑπὸ Δινδορφίου. 1832. Τ. 2. 28

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΕΩΣ Ἱστορία. ὑπὸ Δινδορφίου 1833—1838 Τόμ. 3. 44

Ι. ΔΟΥΚΑ, Ἱστορ. βυζαντινῆ (1342—1462). ὑπὸ Ἐμ. Βεκκέρου, 1834. Τ. 1. 13,50

ΘΕΟΦΥΛΑΚΤΟΥ ΣΙΜΩΚΑΤΤΑ Ἱστορία (582—602). ΓΕΝΕΣΙΟΥ βασιλείας (813—867). ὑπὸ Λαχμάνου. 1834. Τόμ. 1. 12

ΝΙΚΗΤΙΑ ΧΩΝΙΑΤΟΥ Ἱστορία (1118—1206) ὑπὸ Ἐμ. Βεκκέρου 1835. Τ. 1. 20

ΑΓΑΘΙΟΥ ΣΧΟΛΑΣΤΙΚΟΥ, Ἱστοριῶν τόμοι 3. ὑπὸ Νειβούρου τόμ. 1. 8,70

ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΑΝΓΑΚΟΥΖΗΝΟΥ Ἱστοριῶν βιβλία Δ. Ὑπὸ Σκοπενίου, 1835, Δρ.	36
Γ. 3. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΟΥ ΠΑΧΥΜΕΡΟΥΣ Μιχαὴλ καὶ Ἀνδρῆκος Παλαιολόγος. Ὑπὸ Ἐμ. Βεγκέρου, 1835, τόμ. 2.	35
ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΙΝΝΑΜΟΥ Ἐπιτομὴ τῶν κατορθωμάτων Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ καὶ Νικηφόρου Βρυεννίου Ἱστοριῶν βιβλ. Δ. Ὑπὸ Μιχαήλου ΓΓ. 1836.	15
ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΥ ΓΛΥΚΑ Βιβλὸς χρονικῆ. Ὑπὸ Ε. Βεγκέρου Γ. Τ. 1836.	15
ΜΕΡΟΒΟΔΟΥ ΚΑΙ ΚΟΡΙΠΠΟΥ Ἱστορία. Ὑπὸ Ε. Βεγκέρου Γ. 1. 1836.	12
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΑΝΑΣΣΗ Σύνοψις Ἱστορικὴ διὰ στίχων. ΙΩΗΛΟΥ Χρονογραφία ἐν συνόψει. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΚΡΟΠΟΛΙΤΟΥ Χρονικά. Ὑπὸ Ἐμ. Βεγκέρου, 1837, Γ. 1.	15
ΖΩΣΙΜΟΥ Ἱστορία νέα Ὑπὸ Ἐμ. Βεγκέρου. 1837 Γ. 1.	41
ΙΩΑΝΝΟΥ ΛΥΔΟΥ Ἐκ τῶν περὶ μνημῶν. Περὶ ἀρχῶν τῆς Ῥωμαίων πολιτείας. Περὶ διοσημειῶν. Ὑπὸ Ἐμ. Βεγκέρου 1837. Γ. 1.	11
ΠΑΥΛΟΥ ΣΙΛΕΝΤΙΑΡΙΟΥ, Ἐκφρασις τοῦ ναοῦ τῆς Ἁγίας Σοφίας μετ' εἰκόνας ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΟΥ ΠΙΣΙΔΟΥ Ἐἰς τὴν κατὰ Περσῶν ἐκστρατείαν Ἡρακλείου τοῦ βασιλέως. ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ Ἱστορία σύντομος. Ὑπὸ Ἐμ. Βεγκέρου. Γ. Τ. 1837.	12
Οἱ ΜΕΤΑ ΘΕΟΦΑΝΗΝ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΑΜΕΝΙΑΤΟΥ Περὶ ἀλώσεως Θεσσαλονίκης. ΣΥΜΕΩΝ ΜΑΓΙΣΤΡΟΥ Χρονογραφία. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ Βίος τῶν νέων Βασιλέων (813—944). Ὑπὸ Ἐμ. Βεγκέρου, Γ Τόμ. 1838.	12
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΟΥ ΚΕΔΡΗΝΟΥ Σύνοψις Ἱστοριῶν ἀπὸ κτίσεως κόσμου—1057. ΙΩΑΝΝΟΥ ΣΚΥΛΙΤΖΗ Ἐπιτομὴ Ἱστοριῶν. Ὑπὸ Ἐμ. Βεγκέρου. Τόμοι 2. 1838—1839.	40
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΟΥ ΦΡΑΝΤΖΗ Χρονικόν. ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΚΑΝΑΝΟΥ Διηγήσις περὶ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει γεγονότος πολέμου κατὰ τὸ 1422. ΙΩΑΝΝΟΥ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ Περὶ τῆς τελευταίας ἀλώσεως τῆς Θεσσαλονίκης. Ὑπὸ Ἐμ. Βεγκέρου, 1838. Γ. Τ.	12
ΤΟΥ ΣΟΦΩΤΑΤΟΥ ΚΟΥΡΟΠΑΛΑΤΟΥ Περὶ τῶν δεξικαλίων τοῦ Παλατίου. Παραβόλαι ἐκ τῆς βίβλου τοῦ χρονικοῦ περὶ τῶν πατρῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Περὶ τῆς οὐχματογραφίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Περὶ ἀγαλμάτων, στηλῶν καὶ θεμάτων τῆς Κωνστ. Περὶ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ τῆς Ἁγίας Σοφίας. Ὑπὸ Ἐμ. Βεγκέρου Γ. 1. 1839	9
ΑΝΝΗΣ ΤΗΣ ΚΟΜΝΗΝΗΣ Περὶ τῆς βασιλείας τοῦ πατρὸς αὐτῆς Ἀλεξίου. Ὑπὸ Σκοπενίου Γ. 1 1839.	10
ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ Χρονογραφία Ὑπὸ Κλασσήνου. 2. Γ. 1839—41.	35
(ὁ δεῦτερος τόμος περιέχει τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν τοῦ Ἀνασ. Βιβλιοθηκαρίου)	
ΕΦΡΑΙΜΙΟΥ μοναχοῦ Ἱστορία. Ὑπὸ Ἐμ. Βεγκέρου Γ. Τ. 1840.	9
ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΖΩΝΑΡΑ Χρονικόν μέχρι 1118 Ὑπὸ Μ. Πιπέρου 1842. Γ. 2.	28
ΛΕΟΝΤΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΥ Χρονολογία 813—949) καὶ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ περὶ ἀλώσεως Θεσσαλονίκης. Ὑπὸ Ἐμ. Βεγκέρου Γ. 1. 1842.	13
ΛΑΟΝΙΚΟΥ ΧΑΛΚΟΚΟΝΔΥΛΟΥ, Ἀποδείξεις Ἱστοριῶν δέκα. Τόμος 1, ἐκδοτὴς Βεγκέρου. 1843.	14